112 Τεύχος Σεπτέμβρης - Οκτώβρης 2015

Ο **Σοσιαλισμός από τα Κάτω** είναι το δίμηνο περιοδικό του **Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος**
Ιδιοκτήτης: Εκδόσεις Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο, Υπεύθυνη σύνταξης: Μαρία Στύλλου
Σύνταξη: Κώστας Βλασόπουλος, Αργυρή Ερωτοκρίτου, Θανάσης Καμπαγιάννης, Σωτήρης Κοντογιάννης, Νίκος Λούντος, Λέανδρος Μπόλαρης, Κώστας Σαρρής, Εξώφυλλο, σελιδοποίηση: Παντελής Γαβριηλίδης,
Υπεύθυνη διακίνησης: Ελεάννα Τσώλη, 210 5247140, Κεντρική διάθεση: Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο, Φειδίου 14, Τηλ. 210 5247584, Περιοδικό «Σοσιαλισμός από τα Κάτω», Τ.Θ. 8161-102 10, Αθήνα, ISSN: 2241-7176
Για επικοινωνία: **sosialismosapotakato@gmail.com** **www.socialismfrombelow.gr**

Η μάχη ενάντια στο νέο μνημόνιο

Η μάχη εχει ήδη ξεκινήσει, γράφει η **Μαρία Στύλλου**. Οι μαζικές αποχωρήσεις από τον ΣΥΡΙΖΑ ανοίγουν δρόμο για να απαλλαγούμε από μνημόνια παλιά και νέα.

Είναι δύσκολο να ξεχωρίσει κανένας τις εκλογές στις 20 Σεπτέμβρη από τη μάχη που έχουμε να δώσουμε για να μην εφαρμοστεί ούτε ένα γράμμα από τη νέα Συμφωνία που ψήφισε η προηγούμενη Βουλή με τη συνεργασία ΣΥΡΙΖΑ-ΝΔ-Ποτάμι-ΠΑΣΟΚ-ΑΝΕΛ. Στόχος μας είναι να μην αφήσουμε να περάσουν οι εφαρμοστικοί νόμοι που περιμένουν στην ουρά αμέσως μετά τις εκλογές, αλλά και να ακυρώσουμε όλα όσα ψήφισαν παίρνοντας πίσω παλιά και νέα Μνημόνια.

Μα είναι δυνατόν να γίνει αυτό μέσα από τις εκλογές; Η απάντηση είναι ότι το αποτέλεσμα της κάλπης θα παίξει ρόλο και για τα δυο στρατόπεδα: μπορεί να οξύνει την πολιτική κρίση στο στρατόπεδο της κυρίαρχης τάξης και να ανεβάσει την αυτοπεποίθηση στο στρατόπεδο της εργατικής αντίστασης. Χρειάζεται το δυνάμωμα της αριστερής αντιπολίτευσης συνολικά και της αντικαπιταλιστικής αριστεράς ιδιαίτερα και αυτό είναι εφικτό καθώς χιλιάδες στρέφονται στα αριστερά πέρα από τον ΣΥΡΙΖΑ.

Η ηγεσία του ΣΥΡΙΖΑ προσπαθεί να συγκρατήσει τις μαζικές αποχωρήσεις που ξεκίνησαν στις 14 Αυγούστου, την ημέρα που η συμμαχία Τσίπρα, Μεϊμαράκη και λοιπών ψήφισαν το νέο Μνημόνιο και που από τότε έχουν γίνει χείμαρρος.

Ο Τσίπρας και το επιτελείο του χρησιμοποιούν τρία ψέματα για να χρυσώσουν το χάπι του νέου Μνημόνιου, να μπορέσουν να βγούνε πρώτο κόμμα και έτσι να γίνουν ο κορμός της επόμενης κυβέρνησης με όλα ή κάποια από τα κόμματα που συνεργάστηκαν στις κρίσιμες ψηφοφορίες της περασμένης Βουλής.

Το πρώτο είναι ότι η Συμφωνία με τους δανειστές είναι λιγότερο σκληρή από τα προηγούμενα Μνημόνια – π.χ. δεν έχει τα μεγάλα πρωτογενή πλεονάσματα που είχε συμφωνήσει η κυβέρνηση του Σαμαρά. Το δεύτερο, ότι η αυτοδυναμία του ΣΥΡΙΖΑ θα σημάνει «ευ-

αισθησία» και «βελτιώσεις» του νέου Μνημονίου. Και το τρίτο ψέμα είναι ότι δεν είχε άλλο δρόμο.

Η απάντηση και στα τρία ψέματα είναι ενιαία. Η Συμφωνία μπορούσε να μη γίνει εάν ο ΣΥΡΙΖΑ στηριζόταν στον κόσμο που ψήφισε ΟΧΙ στο δημοψήφισμα, σ' αυτή την τεράστια δύναμη που ψήφιζε και απαιτούσε πολύ απλά «Σύγκρουση και όχι συμβιβασμό». Είναι ο κόσμος, οι εργάτες και οι εργάτριες, οι νέοι και οι νέες που έδωσαν σκληρή μάχη ενάντια στα δυο προηγούμενα Μνημόνια, που έχουν πληρώσει με δάκρυα και αίμα τα προηγούμενα μέτρα και που προτιμούσαν τη σύγκρουση παρά την υποταγή. Μ' αυτή τη δύναμη μπορούσε η «πρώτη φορά» κυβέρνηση της Αριστεράς να παγώσει την πληρωμή του Χρέους, να συγκρουστεί με τα δεσμά της Ευρωζώνης και της Ε.Ε. και να βάλει την προοπτική της οργάνωσης της οικονομίας και της κοινωνίας με βάση τις ανάγκες της πλειοψηφίας και όχι τους τραπεζίτες.

Άπαξ και δεν το έκανε αυτό, στηριγμένη στη δύναμη και στη δυναμική του δημοψηφίσματος, δεν υπάρχει άλλη προοπτική γι' αυτήν παρά να πληρώσει γι' αυτό. Και με τις εκλογές, αλλά πάνω απ' όλα με τις μάχες στη συνέχεια.

Οι σημερινές της διακηρύξεις είναι καρπός αυτής της επιλογής, με ποιους διάλεξε να συνεργάζεται και διεθνώς και στην Ελλάδα.

Το επιχείρημα ότι έστω πέτυχε να διαιρέσει την Ε.Ε. σε δυο κομμάτια, στους καλούς και στους κακούς όπου στους πρώτους ανήκουν ο Ολάντ και ο Ρέντζι, δεν έχει καμιά σχέση με την πραγματικότητα και το τι συμβαίνει εκεί. Προγράμματα λιτότητας και περικοπές είναι η τελευταία λέξη και στη Γαλλία και στην Ιταλία, όπως και σε όλη την Ευρώπη. Η ύφεση συνεχίζεται, για την ακρίβεια η κατάσταση επιδεινώνεται στις ατμομηχανές τις παγκόσμιας οικονομίας και στην Κίνα με το κραχ της Σαγκάης και στις ΗΠΑ με την απειλή της ανόδου των επιτοκίων. Οι καπιταλιστές απαιτούν ξανά ότι το κόστος πρέπει να το πληρώσει η εργατική τάξη – διεθνώς, στην Ε.Ε. και στην Ελλάδα. Ο πρόεδρος του ΣΕΒ ήδη έκανε δηλώσεις χαιρετίζοντας τη Συμφωνία και ζητώντας κυβέρνηση συνεργασίας αμέσως μετά τις εκλογές.

Η πραγματικότητα είναι ότι ακόμη και το μέρος της Συμφωνίας που ο «προσγειωμένος» ΣΥΡΙΖΑ του Τσίπρα εμφανίζει ως «ευνοϊκό για την Ελλάδα», όπως το χαμηλότερο πρωτογενές πλεόνασμα, δεν είναι σίγουρο ότι δεν θα αλλάξει προς το χειρότερο. Η ανάγκη για μεγαλύτερα πλεονάσματα, για σκληρότερα οριζόντια μέτρα και για αδυσώπητες περικοπές σε ό,τι έχει απομείνει από το «κράτος πρόνοιας» δεν θα καθορίζεται από την κυβέρνηση αλλά από τους δανειστές. Και οι τραπεζίτες είναι αδυσώπητοι προκειμένου να μην έχουν νέες Λήμαν Μπράδερς. Αυτό δεν σημαίνει ότι θα καταφέρουν να αποφύγουν νέες χρεοκοπίες, αλλά ότι η μόνη λύση τους είναι να φορτώσουν ακόμη πιο τεράστιο κόστος για την εργατική τάξη.

Η κυβέρνηση δεν παραιτήθηκε, έπεσε!

Η εικόνα του ΣΥΡΙΖΑ σήμερα είναι πολύ διαφορετική από αυτή των τελευταίων δυόμισι χρόνων. Από τις εκλογές του 2012 που στον πρώτο γύρο έφτασε να βγει δεύτερο κόμμα με 17%, ρίχνοντας το ΠΑΣΟΚ στην τρίτη θέση με 12% (από 44% τον Οκτώβρη του 2009), και στον δεύτερο γύρο έφτασε στο 27%, πήρε δυο μονάδες κάτω από τη Ν.Δ. και κόντεψε να πάρει την πρωτιά. Αυτή η μαζική μετακίνηση προς τον ΣΥΡΙΖΑ συνεχίστηκε, με αποτέλεσμα στις 25 Γενάρη φέτος να βγει πρώτο κόμμα και να σχηματίσει κυβέρνηση έχοντας δυο έδρες λιγότερες, 149, από την αυτοδυναμία.

Επτά μήνες αργότερα, η νέα προεκλογική περίοδος είναι η μέρα με τη νύ-

Η τεράστια πανηγυρική διαδήλωση για το ΟΧΙ φτάνει στο Σύνταγμα, 5/7

Συλλαλητήριο στο Ραδιομέγαρο για τα 2 χρόνια αγώνα της ΕΡΤ, 11/6

χτα. Ο ΣΥΡΙΖΑ πηγαίνει στην προεκλογική περίοδο με τεράστιες απώλειες. Με την αποχώρηση της Αριστερής Πλατφόρμας και 32 βουλευτών που καταψήφισαν το Μνημόνιο, με πολλούς από τους βουλευτές που ψήφισαν παρών/ούσες να δηλώνουν ότι δεν θα κατέβουν στις επόμενες εκλογές, δηλώνοντας εμμέσως πλην σαφώς την αποχώρηση τους από τον ΣΥΡΙΖΑ.

Η κρίση και διάσπαση δεν περιορίζεται στην κορυφή και δεν είναι μάχη για τις καρέκλες όπως λάθος ή εσκεμμένα υποστηρίζει ο φιλικός στον ΣΥΡΙΖΑ τύπος και κάποια παπαγαλάκια που συνεχίζουν την επίθεση στην Αριστερή Πλατφόρμα, όπως έκαναν όταν λειτουργούσε μέσα στον ΣΥΡΙΖΑ, και πολύ περισσότερο τώρα που έφυγε και δημιούργησε τη Λαϊκή Ενότητα.

Το πόσο λάθος είναι αυτή η άποψη φαίνεται από το πόσο η κρίση έχει επηρεάσει το ίδιο το κόμμα στη βάση: τοπικές οργανώσεις κλειστές, η ηγεσία της νεολαίας αποχωρεί, νομαρχιακές οργανώσεις τάσσονται κατά πλειοψηφία με τη Λαϊκή Ενότητα και πάνω απ' όλα, η συζήτηση που έχει ανοίξει στις εργατογειτονιές και σε όλους τους εργατικούς χώρους. πολιτική συζήτηση γιατί και πώς κατέληξε εκεί ο ΣΥΡΙΖΑ και ποια μπορεί να είναι η προοπτική.

Εάν στην προηγούμενη προεκλογική περίοδο η συζήτηση ήταν το «τι μπορεί να κάνει η κυβέρνηση της Αριστεράς», σήμερα συγκεντρώνεται στο τι μπορεί να κάνει η εργατική τάξη και η Αριστερή Αντιπολίτευση. Η συζήτηση πάνω στο υποκείμενο, ή καλύτερα πάνω στον «τυφλοπόντικα» της ιστορίας όπως χαρακτήριζε ο Μαρξ την εργατική τάξη, είναι στην πρώτη γραμμή, όχι μόνο θεωρητικά, αλλά και συγκεκριμένα, και για την ψήφο, αλλά πάνω απ' όλα για την επόμενη μέρα.

Αυτή είναι η δύναμη που ανάγκασε την Αριστερή Πλατφόρμα να φύγει από τον ΣΥΡΙΖΑ, παρόλο που μέχρι την τελευταία στιγμή έκανε δηλώσεις πίστης στον ΣΥΡΙΖΑ και στην κυβέρνηση.

Είναι δύσκολο να ξεχάσει κανείς ότι στην απειλή του Τσίπρα ότι θα ζητούσε ψήφο εμπιστοσύνης, η ηγετική ομάδα της Πλατφόρμας έκανε δηλώσεις ότι δεν θέλουν να ρίξουν την κυβέρνηση και αυτό που αναζητούσαν και συζητούσαν ήταν ο τρόπος να συμβιβάσουν τα συμβίβαστα: την αντίθεση στο Μνημόνιο και τη στήριξη στην κυβέρνση. Όμως επειδή η ανταρσία στη βάση του ΣΥΡΙΖΑ άρχισε να μεγαλώνει και να γίνεται ανεξέλεγκτη, η Αριστερή Πλατφόρμα πήρε τη σωστή πρωτοβουλία να φύγει.

Όσοι την κατηγορούν για διάσπαση, χρειάζεται να θυμηθούν ότι διασπάσεις και αποχωρήσεις έχουν υπάρξει σε όλες τις κρίσιμες καμπές του εργατικού κινήματος, όπως η πενταετία 1918-23 μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, όταν η Ρώσικη Επανάσταση και η έφοδος στους ουρανούς άνοιγε διάπλατα νέες προοπτικές για το εργατικό κίνημα και για ένα κομμάτι, το πιο ριζοσπαστικό, της Αριστεράς.

Είναι ειρωνικό ότι οι απολογητές του Τσίπρα είναι διατεθειμένοι να θυμηθούν τον Λένιν και το Μπρεστ-Λιτόφσκ για να δικαιολογήσουν συμβιβασμούς, αλλά προτιμούν να μην θυμούνται ότι ο Λένιν και οι Μπολσεβίκοι χρειάστηκε να διαχωριστούν από τους Μενσεβίκους για να νικήσει η επανάσταση.

Το πραγματικό ερώτημα είναι, βρισκόμαστε στο ίδιο σημείο σήμερα; Χρειαζόμαστε επαναστατική αριστερά για να πάμε μπροστά;

Το δημοψήφισμα – καμπή

Τα συνδικάτα, με επικεφαλής την ΑΔΕΔΥ, συνεδρίαζαν την Παρασκευή 26 Ιούνη για να αποφασίσουν την επόμενη Γενική Απεργία ενάντια στη νέα Συμφωνία που τότε ετοιμαζόταν. Η πρόταση από μεριάς συνδικαλιστών της ΑΝΤΑΡΣΥΑ, του ΜΕΤΑ, και του ΕΜΕΙΣ, ήταν απεργία για 30 Ιούνη. Πιθανή ημερομηνία που θα υπογραφόταν από την κυβέρνηση και τους δανειστές η νέα Συμφωνία. Η απόφαση για Γενική Απεργία δεν βγήκε, αλλά η κυβέρνηση λειτουργούσε κάτω απ' αυτή την απειλή.

Με τα αδιέξοδα μπροστά, όπου οι δανειστές δεν ήταν διατεθειμένοι να υποχωρήσουν σε τίποτα, αλλά αντίθετα κλιμάκωναν τα αιτήματά τους, και με την πίεση μιας πανεργατικής απεργίας που θα ξεκινούσε με την υπογραφή και που είχε τη δυναμική να κλιμακώσει την εργατική αντίσταση, ο Τσίπρας έβαλε στο τραπέζι του Υπουργικού Συμβουλίου την πρόταση για δημοψήφισμα στις 5 Ιούλη. Η ανακοίνωση για το δημοψήφισμα έγινε Παρασκευή βράδυ με διάγ-

γελμα του πρωθυπουργού και μπροστά μας είχαμε ακριβώς μια βδομάδα για να το οργανώσουμε.

Η καμπάνια για το δημοψήφισμα ξεσήκωσε όλους τους εργατικούς χώρους, όλες τις εργατογειτονιές, από την επόμενη μέρα. Εκείνο το Σάββατο στις πλατείες και στις λαϊκές οργανώνονται αυθόρμητες συγκεντρώσεις γύρω από συντρόφους που πουλούσαν την Εργατική Αλληλεγγύη, φώναζαν με ντουντούκα «στο δημοψήφισμα ψηφίζουμε ΌΧΙ στη Συμφωνία» και ζητούσαν στον κόσμο να υπογράψει κάτω από το κείμενο που είχε το τρίπτυχο *«ψηφίζουμε μαζικά ΟΧΙ στη Συμφωνία» - «Να πάρει πίσω η κυβέρνηση όλες τις υποχωρήσεις» - «Εμπρός για – διαγραφή του χρέους – έξοδο από Ευρώ – Ε.Ε. – κρατικοποίηση των τραπεζών και εργατικό έλεγχο».*

Χωρίς υπερβολή το γκάλοπ εκείνης της ημέρας ήταν ότι ο κόσμος συμφωνούσε στο 100%, και στα τρία, υπέγραφε κα ζητούσε συνέχεια. Η νίκη αυτού του κόσμου στο δημοψήφισμα ήταν σαρωτική με την κυρίαρχη τάξη να παίρνει ξεκάθαρα τη γεύση της ήττας της: οι εκβιασμοί, τα λοκ-άουτ που οργάνωσε και τα συλλαλητήρια όπου κατέβηκαν οργανωμένα τα Βόρεια προάστια, κατάληξαν μόλις στο 38%.

Ήταν μια αναμέτρηση πολύ επώδυνη για την κυρίαρχη τάξη, που οδήγησε άμεσα στην παραίτηση του Σαμαρά και μετά από λίγες μέρες, του Βενιζέλου. Στις 5 Ιούλη το βράδυ, το Σύνταγμα γέμισε από τις χιλιάδες που γιόρταζαν τη νίκη και συζητούσαν για την επόμενη μέρα.

Δεν μπορεί να εξηγήσει κανένας αυτό το αποτέλεσμα μόνο με την εικόνα της ταξικής πόλωσης εκείνης της εβδομάδας. Είναι σαφές ότι αυτό έπαιξε ρόλο, αλλά χρειάζεται να δούμε σ' αυτό το αποτέλεσμα την ριζοσπαστικοποίηση και τη συνέχιση της αριστερόστροφης πορείας της εργατικής τάξης.

Είναι η τάξη που διάψευσε κάθε πρόβλεψη ότι μετά τις 25 Γενάρη, θα εναποθέσει όλες της τις ελπίδες στην κυβέρνηση της Αριστεράς και στις κινήσεις των υπουργών. Τους πέντε μήνες από τις εκλογές μέχρι το δημοψήφισμα, μήνα-μήνα, βδομάδα-βδομάδα, αυτό που ακολούθησε ήταν κινητοποιήσεις, μάχες, απεργίες.

Η ΕΡΤ άνοιξε μέσα από τις κινητοποιήσεις και το κίνημα της συμπαράστασης. Οι καθαρίστριες πήραν πίσω τις δουλειές τους γιατί συνέχισαν να κρατάνε και να οργανώνουν το κέντρο αντίστασης στην Καραγεώργη Σερβίας. Η ιδιωτικοποίηση του ΟΛΠ δεν έχει ακόμα εφαρμοστεί παρόλη τη Συμφωνία του Δραγασάκη με την Cosco, γιατί οι εργαζόμενοι του ΟΛΠ κατέβηκαν σε απεργία και γιατί σε όλο τον Πειραιά φούντωσε ένα κίνημα συμπαράστασης που απειλούσε ότι θα κατεβάσουν όλοι οι εργαζόμενοι τα ρολά και τα εργαλεία, εάν η κυβέρνηση τολμούσε να προχωρήσει στην ιδιωτικοποίηση του ΟΛΠ. Είναι μια μάχη που θα συνεχίσει μετά τις εκλογές, με όποιο αποτέλεσμα και με όποια κυβέρνηση.

Ο Μάης ήταν ο μήνας με απεργίες στα λιμάνια, στα νοσοκομεία, στα Πετρέλαια, και την 24ωρη απεργία στις 20 Μάη σε όλο το δημόσιο που κήρυξε η ΑΔΕΔΥ.

Τον Απρίλη κυριάρχησε παντού, σε σωματεία, γειτονιές, σχολές, η αντιφασιστική κινητοποίηση της 20 Απρίλη, τη μέρα που ξεκίνησε η δίκη της Χρυσής Αυγής στον Κορυδαλλό. Η ΑΔΕΔΥ έβγαλε απόφαση για τετράωρη στάση και συμμετοχή στο συλλαλητήριο και στην συγκέντρωση μπροστά στα δικαστήρια με αίτημα να καταδικαστούν σε ισόβια οι ηθικοί και φυσικοί αυτουργοί των δολοφονιών των ταγμάτων εφόδου. Το συλλαλητήριο και η συγκέντρωση ήταν τόσο μεγάλες που έβαλαν σε ανησυχία όλους όσους προετοίμαζαν μια προσπάθεια να πετύχουν στα μουλωχτά αθώωση του Μιχαλολιάκου και της βουλευτικής ομάδας των νεοναζί.

21 Μάρτη σε συνεργασία της ΚΕΕΡΦΑ και των συνδικάτων οργανώθηκαν αντιφασιστικά αντιρατσιστικά συλλαλητήρια σε τέσσερεις πόλεις – Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Χανιά και Πάτρα, με αιτήματα: Σύνορα ανοιχτά, ιθαγένεια για όλα τα παιδιά, και για την παραδειγματική τιμωρία των δολοφόνων της Χ.Α.

Η διακίνηση της Εργατικής Αλληλεγγύης είναι ένα μέτρο για τα βήματα που έκανε η εργατική τάξη μέσα στους μήνες της διακυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ. Την ημέρα των βουλευτικών εκλογών στις 25 Γενάρη, πουλήθηκαν έξω από τα εκλογικά τμήματα στο λεκανοπέδιο 355 εφημερίδες και 20 περιοδικά Σοσιαλισμός από τα κάτω. Την ημέρα του δημοψηφίσματος τριπλασιάστηκαν! Οι ελπίδες του κόσμου μετά τη νίκη της αριστεράς τον Γενάρη δεν μεταφράστηκαν σε ανάθεση, ούτε καν αναμονή, αλλά σε διεκδίκηση και ριζοσπαστικοποίηση.

Η εργατική τάξη το υποκείμενο

Όποια αριστερά ψάχνει λύση έξω από την εργατική τάξη, τρέφει φρούδες ελπίδες και στο τέλος αποτυχαίνει. Όποια αριστερά θεωρεί την εργατική τάξη τελειωμένη και ψάχνει για «άλλα υποκείμενα», αργά ή γρήγορα οδηγείται στο δρόμο του ΣΥΡΙΖΑ. Και όποια αριστερά θεωρεί ότι οι εργάτες/τριες είναι μόνο για τις κάλπες χάνει από τα μάτια της τις εκρήξεις, τις εξεγέρσεις και τα άλματα. Χάνει από την προοπτική της τις δυνατότητες που ανοίγουν για να αλλάξει την κοινωνία.

Και μόνο να θυμηθούμε τις μεγάλες κορυφές των τελευταίων πενήντα χρόνων είναι αρκετό για επιβεβαιώσει τον πρωταγωνιστικό ρόλο της εργατικής τάξης σαν το υποκείμενο της ιστορίας που όσοι το υποτιμούν δεν μπορούν να το βοηθήσουν να νικήσει.

Πρόσφατα τιμήσαμε τα πενήντα χρόνια από τα **Ιουλιανά του 1965** – εβδομήντα μέρες που συγκλόνισαν την Ελλάδα,

Σύνταγμα - 15 Ιούλη, συλλαλητήριο της ΑΔΕΔΥ ενάντια στην συμφωνία

με τον κόσμο στους δρόμους, με τις εργατογειτονιές και τα συνδικάτα σε αναβρασμό, με αίτημα να μην περάσει το πραξικόπημα των ανακτόρων, να φύγει ο βασιλιάς, να κλείσουν τα ανάκτορα. Η συμβιβαστική αριστερά εκείνης της εποχής, η ΕΔΑ, έχει μείνει στην ιστορία σαν αριστερά της ήττας.

1974-76 η Μεταπολίτευση. Απεργίες, καινούργια σωματεία, οι εργατικοί χώροι οργανώνονται από τα κάτω εκλέγοντας επιτροπές, βγάζοντας δικά τους εργατικά έντυπα, υποχρεώνοντας και τα αφεντικά να ικανοποιήσουν τις διεκδικήσεις. Είναι εκείνες οι κατακτήσεις της εργατικής τάξης που ακόμα προσπαθούν τα Μνημόνια να τις ανατρέψουν.

Το 1985 το εργατικό κίνημα συγκρούστηκε με το ΠΑΣΟΚ, το κόμμα που το 1981 κέρδισε τις εκλογές με σαρωτικά ποσοστά. Το 1985, όταν η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, με πρωθυπουργό τον Α.Παπανδρέου και με υπουργό Εθνικής Οικονομίας τον Κώστα Σημίτη, επέβαλε πρόγραμμα λιτότητας με πάγωμα στους μισθούς, στις συντάξεις και στις κοινωνικές δαπάνες, η ανταρσία ήταν πολύ μεγάλη. Ένα μεγάλο κομμάτι των συνδικαλιστών το εγκατέλειψαν και δημιούργησαν μια νέα ηγεσία στη ΓΣΕΕ σε συνεργασία με την Αριστερά, και ταυτόχρονα δημιούργησαν όχι μόνο μια νέα συνδικαλιστική παράταξη, τη ΣΣΕΚ, αλλά και ένα νέο «Σοσιαλιστικό Κόμμα».

Ήταν η πρώτη ανταρσία από τη βάση του ΠΑΣΟΚ, μόλις τέσσερα χρόνια αφού δημιούργησε κυβέρνηση η για «πρώτη φορά σοσιαλιστική κυβέρνηση» στην Ελλάδα. Από τότε ακολούθησαν πολλές για να φτάσουμε στις ανταρσίες ενάντια στο πρώτο Μνημόνιο του ΓΑΠ

Προεκλογική αφίσα για τις 20/9.

που έδωσαν τη χαριστική βολή στη νεοφιλελεύθερη σοσιαλδημοκρατία στην Ελλάδα.

Πολλές φορές όλα αυτά ξεχνιούνται στο όνομα μιας εύκολης κοινωνιολογικής ανάλυσης που περιγράφει την εργατική τάξη σαν αποδεκατισμένη ή διάχυτη σε μια φτωχοποιημένη μάζα. Τα υψηλά ποσοστά της ανεργίας, οι χτυπημένες εργασιακές σχέσεις, ο κιτρινισμός της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας αναφέρονται σαν επιχειρήματα υπέρ της εκθρόνισης της εργατικής τάξης από τον ιστορικό της ρόλο. Κανένα από αυτά τα στοιχεία δεν μπορεί να δικαιολογήσει κάτι τέτοιο.

Ήταν άραγε λιγότερο χτυπημένη η εργατική τάξη της δεκαετίας του 1940 με τους εκατό χιλιάδες νεκρούς από την πείνα της ναζιστικής κατοχής σε σύγκριση με τα σημερινά χτυπήματα της μνημονιακής επίθεσης; Κι' όμως έφτασε στα ύψη μιας ένοπλης εξέγερσης τον Δεκέμβρη του 1944.

Ήταν άραγε λιγότερο διαλυμένες οι εργασιακές σχέσεις του εργατόκοσμου που ερχόταν μετανάστης από τα χωριά του στις οικοδομές της Αθήνας τη δεκαετία του 1960; Κι' όμως έκανε παλάτια και θρόνους να τρέμουν με την εξέγερση των Ιουλιανών.

Η εργατική τάξη δεν έχει χάσει τη συλλογική δύναμη που της δίνει η θέση της στις παραγωγικές σχέσεις, αντίθετα μέσα από τις μάχες που έχει δώσει και τις εμπειρίες που έχει συσσωρεύσει μπορεί και προχωράει τις ιδέες της, ριζοσπαστικοποιείται και διαψεύδει τους απολογητές των συμβιβασμών.

Η μάχη που έρχεται

Ο ισχυρισμός του Τσίπρα ότι στη νέα Βουλή μετά τις εκλογές δεν θα συνεργαστεί με τα «παλιά» κόμματα, είναι ψεύτικος. Όπως συνεργάστηκε μαζί τους για να περάσει το Μνημόνιο, το ίδιο θα συνεργαστεί μαζί τους για την εφαρμογή του. Η καινούργια Βουλή έχει να περάσει εφαρμοστικούς νόμους με το καλημέρα, και αυτό σημαίνει συνεργασία όχι μόνο για να περνάνε από τη Βουλή, αλλά και να μπαίνουν στην πράξη.

Το κόμμα του «πρώτη φορά αριστερή κυβέρνηση» έχει χάσει από χέρι την αυτοδυναμία και είναι ανοιχτό μέχρι πού θα φτάσει στην προσπάθεια να εξασφαλίσει την πολιτική σταθερότητα για την υλοποίηση της Συμφωνίας με τους «θε-

22/7 πορεία στη βουλή.

σμούς» της ΕΕ, της ΕΚΤ και του ΔΝΤ αλλά και του ΣΕΒ, της Ένωσης Τραπεζών και των εφοπλιστών. Ήταν προκλητικό να διαβάζουμε μέσα στο καλοκαίρι στα φυλλάδια των εφοπλιστών (π.χ. «Ακτή Μιαούλη» της Blue Ferries) ότι πορεύονται χέρι-χέρι με την κυβέρνηση Τσίπρα.

Η επιλογή του ΣΥΡΙΖΑ να υπογράψει τη Συμφωνία, άνοιξε το δρόμο για να φέρει τα παλιά και διαλυμένα κόμματα ξανά στην κυβέρνηση. Αυτό δεν σημαίνει πολιτική σταθερότητα ακόμα και εάν όλα μαζί μπορούν να σχηματίσουν κυβέρνηση πλειοψηφίας με πάνω από 150 βουλευτές, όπως δεν τους εξασφάλισαν σταθερότητα οι 222 βουλευτές που ψήφισαν το τρίτο Μνημόνιο.

Αυτό που δεν λογαριάζουν είναι ότι η καινούργια κυβέρνηση θα έχει να συγκρουστεί με το εργατικό κίνημα και τις μάχες του ενάντια στο καινούργιο μνημόνιο. Δεν πρέπει να ξεχάσουμε ότι όλες οι προηγούμενες κυβερνήσεις κατάρρευσαν μέσα σ'αυτή τη μάχη.

Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ με ποσοστό 44% το 2009, κατάρρευσε δυο χρόνια αργότερα το 2011. Η κυβέρνηση Παπαδήμου, το προηγούμενο μοντέλο κυβέρνησης συνεργασίας, κράτησε μόνο πέντε μήνες και αναγκάστηκε να προκηρύξει εκλογές τον Μάρτη για τον Μάη του 2012. Η τρικομματική κυβέρνηση Ν.Δ.- ΠΑΣΟΚ – ΔΗΜΑΡ, η πρώτη απόπειρα μετά από το 1989, να συγκυβερνήσει η δεξιά μαζί με την αριστερά – έστω και με ένα μικρό της κομμάτι. Η προηγούμενη φορά ήταν το 1989 όταν ο ενιαίος τότε Συνασπισμός -ΚΚΕ και ΕΑΡ- σχημάτισαν κυβέρνηση με τη Ν.Δ. Το αποτέλεσμα και τότε ήταν η διάσπαση του ΚΚΕ, όπου έχασε όλη την ΚΝΕ και ένα σημαντικό κομμάτι στελεχών του. Η συγκυβέρνηση του 2012 κατάρρευσε ένα χρόνο αργότερα, όταν η κατάληψη της ΕΡΤ την έβαλε σε δοκιμασία. Η κυβέρνηση Σαμαροβενιζέλου κράτησε για άλλους δεκαπέντε μήνες.

Η ανησυχία τώρα των από πάνω είναι το ποια θα είναι η επόμενη κυβέρνηση και πόσο μπορεί να κρατήσει με το καινούργιο Μνημόνιο. Αυτές τις ανησυχίες μπορούμε να τις επιβεβαιώσουμε δυναμώνοντας την Αριστερά πέρα από τον ΣΥΡΙΖΑ και ιδιαίτερα την αντικαπιταλιστική αριστερά, την ΑΝΤΑΡΣΥΑ.

Η δυνατότητα να κάνουμε πράξη το σύνθημα «Stop στα Μνημόνια παλιά και νέα» είναι σήμερα πολύ πιο δυνατή μέσα από τρείς λόγους.

Ο πρώτος είναι η δύναμη των εργαζόμενων που ψήφισαν ΟΧΙ στο δημοψήφισμα και θέλουν να δώσουν αυτή τη μάχη. Εάν το ΟΧΙ πήρε 62% συνολικά, η εργατική τάξη και η νεολαία ψήφισε με ποσοστά πάνω από 80% να μην γίνει η Συμφωνία. Αυτή η δύναμη υπάρχει σε κάθε εργατικό χώρο και είναι πιο αποφασισμένη από πριν το δημοψήφισμα. Η κρίση του ΣΥΡΙΖΑ και η αποχώρηση ενός μεγάλου κομματιού προς τα αριστερά δεν έχει παροπλίσει αυτόν τον κόσμο, αντίθετα του ανεβάζει την αυτοπεποίθηση.

Συλλαλητήριο ΑΔΕΔΥ 22/7, στο Σύνταγμα.

Ο δεύτερος λόγος είναι ακριβώς η αποχώρηση της Αριστερής Πλατφόρμας από τον ΣΥΡΙΖΑ και η δημιουργία της Λαϊκής Ενότητας. Ήταν μια επιλογή που ενισχύει την προοπτική για το μεγάλωμα της Αριστερής Αντιπολίτευσης. Μέχρι τώρα υπήρχε η φωνή του ΚΚΕ μέσα στη Βουλή και η δράση της ΑΝΤΑΡΣΥΑ, τώρα προστίθεται άλλη μια δύναμη. Θα είναι ενθαρρυντικό για τις εργατικές αντιστάσεις να υπάρχουν στη Βουλή και οι τρεις αυτές δυνάμεις. Ανοίγει πάνω απ' όλα η δυνατότητα να δημιουργηθεί ένα μεγάλο δίκτυο σε κάθε χώρο δουλειάς που να οργανώσει τη μάχη.

Τέλος, ο τρίτος και πιο σημαντικός λόγος, είναι ότι μπορούν να γίνουν συνολικά πολιτικά προχωρήματα της τάξης: μπορεί να γίνει πιο καθαρή η σύνδεση της μάχης ενάντια στα νέα μέτρα με τη διαγραφή του χρέους, τη ρήξη με την Ε.Ε. και το Ευρώ, τον εργατικό έλεγχο στις τράπεζες και στους μεγάλους εργατικούς χώρους.

Είναι εντυπωσιακό ότι αυτός ο προσανατολισμός υπάρχει μέσα σε πολλούς εργατικούς χώρους, σε συνδικαλιστές και εργάτες που έφυγαν από τον ΣΥΡΙΖΑ, και βάζουν προτεραιότητα όχι μόνο την ψήφο στις εκλογές, αλλά και την εναλλακτική πρόταση για τη συνέχεια.

Αυτή η συζήτηση έχει ανοίξει παντού προεκλογικά, και είναι η πρώτη φορά που δεν περιορίζεται η συζήτηση για την επόμενη κυβέρνηση. Αντίθετα, απλώνεται για τις πολιτικές δυνάμεις στα αριστερά του ΣΥΡΙΖΑ, τι έχουν να προτείνουν και τι βάζουν σαν πρόγραμμα να κάνουν.

Σε αυτές τις συνθήκες, είναι επιτακτικό να οργανώνουμε ενιαιομετωπικά την πάλη ενάντια σε όλες τις επιθέσεις, αθροίζοντας τις δυνάμεις της αριστερής αντιπολίτευσης την ίδια ώρα που φουντώνει η συζήτηση για τα προγράμματα της ΛΑΕ, του ΚΚΕ και της ΑΝΤΑΡΣΥΑ.

Μας ενώνει μέσα στις εργατογειτονιές και μέσα σε όλους τους χώρους, στα νοσοκομεία, στα σχολεία, στη ΔΕΗ, στα λιμάνια, στα αεροδρόμια, η πάλη για να σταματήσουμε τις ιδιωτικοποιήσεις, τη διάλυση της δημόσιας και δωρεάν υγείας και παιδείας, τη μείωση των συντάξεων, την αύξηση των ορίων ηλικίας, την εφαρμογή όλων των νόμων των προηγούμενων Μνημονίων και του καινούργιου για τα ασφαλιστικά ταμεία.

Έχουμε παράλληλα να οργανώσουμε πολιτικές μάχες, για τους μετανάστες, για τα ανοιχτά σύνορα, για να διαλυθεί η FRONTEX, για να οργανώνει η εργατική τάξη την υποδοχή των προσφύγων κόντρα στα εγκλήματα το λιμενικού και της αστυνομίας. Έξω από την Ε.Ε.και το Ευρώ σημαίνει έξω από την Ευρώπη φρούριο, υπεύθυνη για τους πολέμους, τα συρματοπλέγματα και τα τείχη που υψώνει καταστρέφοντας ολόκληρες χώρες και στηρίζοντας τον ρατσισμό και την ισλαμοφοβία.

Με ενωτική δράση μπορούμε να τσακίσουμε τη Χρυσή Αυγή για να μην αφήσουμε κανένα περιθώριο στους δολοφόνους του Παύλου Φύσσα και του Σαχζάτ Λουκμάν να πέσουν στα μαλακά και να σηκώνουν κεφάλια ελπίζοντας να κερδίσουν από την κρίση του ΣΥΡΙΖΑ.

Μέσα στην κοινή δράση μπορεί να προχωρήσει πολύ πιο γόνιμα η συζήτηση για τις μεγάλες στρατηγικές επιλογές και για τα όρια που βάζει στους αγώνες μας η ημιτελής ρήξη με το ρεφορμισμό. Το αντικαπιταλιστικό πρόγραμμα της ΑΝΤΑΡΣΥΑ δεν είναι κάποιο αφηρημένο κατασκεύασμα για να βάζουμε διαχωριστικές γραμμές, είναι οι θέσεις που χρειάζονται για να είναι νικηφόροι οι αγώνες.

Η ανατροπή των Μνημονίων απαιτεί πρόγραμμα ρήξης με τον καπιταλισμό για να μην σκοντάφτουμε στα διλήμματα και τους εκβιασμούς που προβάλλουν αδίστακτα οι καπιταλιστές και μέσα στην Ελλάδα και με τη στήριξη των μηχανισμών της ΕΕ και της ευρωζώνης. Μια αριστερά που αυτοπεριορίζεται να είναι μόνο αντιμνημονιακή ή έστω αντινεοφιλελεύθερη χαρίζει όπλα στον αντίπαλο. Αφήνει τα περιθώρια να κλείνουν τις τράπεζες οι κερδοσκόποι που φυγαδεύουν τα κεφάλαιά τους με τη βοήθεια της Φρανκφούρτης και των Βρυξελλών, ενώ θα έπρεπε να τους κόβει τα περιθώρια παλεύοντας για διαγραφή του χρέους, ρήξη με το Ευρώ και την ΕΕ και επιβολή εργατικού ελέγχου στις τράπεζες και τις μεγάλες επιχειρήσεις.

Η πάλη ενάντια στο φασισμό αδυνατίζει όταν περιορίζεται σε αστικοδημοκρατικά πλαίσια, τα οποία αναγνωρίζουν το δικαίωμα στους νεοναζί να κατέχουν τα βουλευτικά προνόμια ακόμη και όταν είναι υπόδικοι για τις δολοφονίες μεταναστών και αγωνιστών.

Η πάλη ενάντια στους ιμπεριαλιστικούς πολέμους και τις ρατσιστικές υστερίες πισωγυρίζει όταν αρχίζουν να μπαίνουν στη μέση πατριωτικά ιδεολογήματα για τις ΑΟΖ που τάχα είναι «όλων των Ελλήνων» και πρέπει να τις υπερασπιστούμε παρέα με τους πολεμικούς εγκληματίες του Ισραήλ και τους χασάπηδες στρατάρχες της Αιγύπτου, όπως έκανε ο Τσίπρας και ο Καμμένος.

Αυτές είναι επιλογές που μπορούν και πρέπει να συζητηθούν ανοιχτά και μέσα στην εκλογική μάχη και στη συνέχεια. Είναι επιλογές που οδηγούν στο συμπέρασμα ότι πρέπει να ενισχύσουμε την ΑΝΤΑΡΣΥΑ, όχι μόνο με την ψήφο, αλλά βοηθώντας να ριζώσει σε περισσότερους εργατικούς χώρους, σε περισσότερες εργατογειτονιές.

Μπορούμε να επικοινωνήσουμε με όλο τον αριστερό κόσμο που αποδεσμεύεται από την κρίση του ΣΥΡΙΖΑ. Μπορούμε να κολυμπήσουμε στο ρεύμα του ΟΧΙ με τον κόσμο που ξέρει την Εργατική Αλληλεγγύη και την ΑΝΤΑΡΣΥΑ, ξέρει ότι δουλέψαμε μαζί γι' αυτό το ιστορικό αποτέλεσμα και εκτιμάει τη συμβολή μας.

Κόσμος που σπάει από τα ρεφορμιστικά κόμματα δεν σημαίνει ότι σπάει και με τις ρεφορμιστικές ιδέες. Ο θυμός ενάντια στην ηγεσία τέτοιων κομμάτων δεν σημαίνει ότι αυτόματα οδηγεί αυτόν τον κόσμο στον επαναστατικό δρόμο. Το ίδιο συμβαίνει και με κινήσεις και νέα κόμματα που δημιουργούνται απ' αυτά τα σπασίματα. Ούτε η κοινή δράση ούτε τα πολιτικά προχωρήματα θα έρθουν φτιάχνοντας ξανά ένα πολυσυλλεκτικό κόμμα στα αριστερά του ΣΥΡΙΖΑ.

Χωρίς μια καθαρή στρατηγική της σύγκρουσης και της ανατροπής τους καπιταλισμού, που βάζει στο κέντρο την εργατική τάξη, κινδυνεύουμε ξανά να μείνουμε στα μισά του δρόμου. Η επιλογή να δυναμώσουμε την επαναστατική αριστερά είναι πιο επίκαιρη από κάθε άλλη φορά εδώ και πολλά χρόνια. ■

Γιατί απέτυχε ο ΣΥΡΙΖΑ;

Η κρίση στον ΣΥΡΙΖΑ δεν είναι απλά θέμα προσώπων, υποστηρίζει ο Πάνος Γκαργκάνας. Η συζήτηση για διέξοδο από την αποτυχία της ρεφορμιστικής στρατηγικής ανοίγει.

Απεργιακή διαδήλωση των νοσοκομείων 20/5

Γιατί κατάντησε έτσι ο ΣΥΡΙΖΑ; Να ένα ερώτημα που βασανίζει μεγάλο κομμάτι από τον κόσμο της Αριστεράς και ζητάει απαντήσεις από όλες τις δυνάμεις που κινούνται στο χώρο της.

Η συζήτηση είχε ανάψει πριν ακόμη προκηρυχθούν οι εκλογές και τα εκλογικά διλήμματα προφανώς κάνουν τη συζήτηση ακόμη πιο επιτακτική, αν και το σωστό είναι να μην περιοριστεί μόνο σε αυτό το επίπεδο.

Οι επιπτώσεις για την Αριστερά από τα συμπεράσματα που μπορούν να βγουν από αυτή τη συζήτηση πάνε πολύ πιο μακριά από τον ορίζοντα της κάλπης της 20 Σεπτέμβρη.

Θα μπορούσαμε να πούμε ότι κατ' αρχήν υπάρχουν δυο (αντιτιθέμενες) απόψεις που ξεκινάνε από την απόρριψη του ίδιου του ερωτήματος: ο ΣΥΡΙΖΑ δεν άλλαξε, επιμένει η ηγεσία του, απλά αναγκάζεται να διαχειριστεί μια δύσκολη συγκυρία. Και παράλληλα η ηγεσία του ΚΚΕ, από απέναντι, λέει ότι ο ΣΥΡΙΖΑ ήταν και είναι άλλο ένα αστικό κόμμα, περίπου «τι είχαμε, τι χάσαμε».

Είναι φανερό ότι αυτές οι προσεγγίσεις χάνουν την επαφή με την πραγματικότητα. Θα ξαναγυρίσουμε στη στάση του ΚΚΕ παρακάτω, αλλά ας ξεκινήσουμε από τους ισχυρισμούς της ηγεσίας Τσίπρα.

Το πρώτο αναμφισβήτητο στοιχείο είναι η κρίση που έχει ξεσπάσει στο κόμμα της κυβερνητικής αριστεράς. Πηγαίνουμε σε εκλογές γιατί η κυβερνητική πλειοψηφία έχει χάσει τόσους πολλούς βουλευτές ώστε να μην εξασφαλίζει ούτε το όριο των 120 που απαιτείται για μια κυβέρνηση μειοψηφίας.

Η πρώτη αντίδραση της ηγεσίας ήταν να καταγγείλει τους βουλευτές που διαφώνησαν ότι είναι υπεύθυνοι για την ανατροπή της πρώτης κυβέρνησης της Αριστεράς. Ύστερα το ξανασκέφτηκε και αποφάσισε ότι πάμε

Από τα αριστερά προς τα δεξιά: Μελανσόν, Τσίπρας, Κουβελάκης και στην άκρη Λαφαζάνης στο Παρίσι. Τώρα οι συνεργασίες έχουν σπάσει.

για εκλογές επειδή ο Τσίπρας είναι πολύ δημοκράτης και θέλει νέα εντολή. Αλλά οι προεκλογικοί τακτικισμοί δεν μπορούν να αναιρέσουν την πραγματικότητα της κρίσης που έχει ξεσπάσει.

Άλλωστε, η κρίση δεν περιορίζεται στην κοινοβουλευτική ομάδα, ούτε στην αποχώρηση της Αριστερής Πλατφόρμας. Οι διαφωνίες, οι παραιτήσεις και οι αποχωρήσεις απλώνονται σε όλο τον κομματικό ΣΥΡΙΖΑ, από τα στελέχη τοπικών οργανώσεων μέχρι τον Γραμματέα και από τις διάφορες πρώην «συνιστώσες» μέχρι τον κορμό του παλιού Συνασπισμού.

Αν κάποιος αμφιβάλλει για την έκταση και την ένταση αυτών των φαινόμενων και σκέφτεται ότι μπορεί να ξεπεραστούν κάτω από την πίεση της κάλπης που μπορεί να λειτουργήσει συσπειρωτικά (όπως προφανώς ελπίζει η ηγεσία), ας ρίξει μια ματιά στις διεθνείς αναταράξεις στο χώρο της ευρωπαϊκής αριστεράς που είχε αγκαλιάσει τον ΣΥΡΙΖΑ. Οι επιπτώσεις φαίνονται και στη Γαλλία και στην Ισπανία, με τον Ζαν-Λυκ Μελανσόν να αποστασιοποιείται από τον Τσίπρα. Ο κόσμος της Αριστεράς παντού βιώνει τις εξελίξεις σαν κρίση του ΣΥΡΙΖΑ.

Ίσως το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα δεν έρχεται από τον Μελανσόν ή από το Ποδέμος, αλλά από τον Στάθη Κουβελάκη, ένα στέλεχος της Κεντρικής Επιτροπής του ΣΥΡΙΖΑ με παρουσία στο Παρίσι και στο Λονδίνο, που έκανε τον παραλληλισμό ανάμεσα στην ψηφοφορία στην ελληνική Βουλή για το νέο Μνημόνιο και στην ψηφοφορία στο Ράιχσταγκ πριν 100 χρόνια για τα πολεμικά κονδύλια του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου.[1] Ένα διεθνές κίνημα ενάντια στον πόλεμο τότε αναγκάστηκε να αντιμετωπίσει την προδοσία της Σοσιαλδημοκρατίας που μπήκε στον πόλεμο. Σήμερα, ο κόσμος που παλεύει ενάντια στη λιτότητα σε όλα τα μήκη και τα πλάτη και είδε με ελπίδα τον ΣΥΡΙΖΑ, αναγκάζεται να αντιμετωπίσει τη συνθηκολόγηση του Τσίπρα με τους αρχιερείς της λιτότητας.

Προφανώς, όλος αυτός ο κόσμος, πιο έντονα και πιεστικά μέσα στην Ελλάδα, αλλά και σε διεθνή κλίμακα, θέλει απαντήσεις: Τι πήγε στραβά; Πού βρίσκεται η αιτία για την καταστρατήγηση των διακηρύξεων; Και τι πρέπει να αλλάξει;

Στο χώρο των δυνάμεων που διαφοροποιούνται από τον ΣΥΡΙΖΑ προς τα αριστερά, υπάρχει μια αμηχανία γύρω από το ρόλο που έπαιξε και παίζει ο ρεφορμιστικός χαρακτήρας του. Όμως, χωρίς μια σαφή ανάλυση για το χαρακτήρα του ΣΥΡΙΖΑ, είναι δύσκολο να δοθούν απαντήσεις. Γίνεται λόγος για «μετάλλαξη», αλλά αυτή η λέξη υπεκφεύγει τη συζήτηση για τα αίτια.

Μετάλλαξη;

Είναι εξόφθαλμο ότι υπάρχει τεράστια αντίφαση ανάμεσα στις διακηρύξεις του 2012, ακόμα και τις υποσχέσεις του Προγράμματος της Θεσσαλονίκης (που ήταν ήδη μινιμαρισμένες σε σχέση με τις θέσεις του 2012) και στα ανάλγητα μέτρα που υπέγραψε και προχωράει να υλοποιήσει στα πλαίσια της νέας δανειακής σύμβασης. Είναι επίσης σαφές ότι υπήρχε μια διαδικασία διολίσθησης όλο αυτό το διάστημα και πριν από τις εκλογές του Γενάρη και στο διάστημα της διακυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ. Πότε ακριβώς επήλθε η «μετάλλαξη» και γιατί δεν υπήρξαν αντιδράσεις στα προειδοποιητικά συμπτώματα της ασθένειας;

Ο ρεφορμισμός υποτάσσει την πολιτική προοπτική του εργατικού κινήματος στη διαμεσολάβηση μιας κοινοβουλευτικής ανάδειξης της αριστεράς στην κυβέρνηση

Η διακήρυξη της Λαϊκής Ενότητας, της κίνησης που έχει ως κορμό την Αριστερή Πλατφόρμα που έσπασε από τον ΣΥΡΙΖΑ είναι εκκωφαντικά σιωπηλή σε αυτό το ζήτημα. Μιλάει για πολιτικές και προοπτικές που θέλει να υπηρετήσει, άλλοτε επαναλαμβάνοντας θέσεις που είχε ο ΣΥΡΙΖΑ και άλλοτε κάνοντας διαφοροποιήσεις, αλλά πουθενά δεν επιχειρεί να εξηγήσει την αποτυχία του εγχειρήματος από το οποίο προέρχεται.

Λέει παραδείγματος χάρη:

«12. Ουσιώδες συστατικό της εναλλακτικής μας πρότασης είναι ο ριζοσπαστικός μετασχηματισμός του κράτους, της δικαιοσύνης και της δημόσιας διοίκησης. Η αποκατάσταση και διεύρυνση των δημοκρατικών ελευθεριών, από το χώρο εργασίας μέχρι το δικαίωμα στη διαδήλωση, η διάλυση των ΜΑΤ και γενικότερα η αντιμετώπιση των μηχανισμών καταστολής του «εχθρού- λαού», ο εκδημοκρατισμός και η διαφάνεια στο χώρο των ΜΜΕ, η αποφασιστική αντιμετώπιση της διαφθοράς και της διαπλοκής, αποτελούν τα πιο επείγοντα μέτρα σ' αυτό το πεδίο.»[2]

Αντίστοιχες διατυπώσεις υπήρχαν στις αποφάσεις του ΣΥΡΙΖΑ και τώρα ξέρουμε ότι στην πράξη βιώσαμε την υπουργία Πανούση. Μέσα σε λίγους μήνες περάσαμε από το συμβολικό ξήλωμα των μεταλλικών φραγμάτων μπροστά στον Άγνωστο Στρατιώτη στις επιθέσεις ΜΑΤ κατά διαδηλωτών που διαμαρτύρονταν για την ψήφιση της Συμφωνίας με τους «θεσμούς».

Τι θα εμποδίσει μια επανάληψη αυτής της δυσάρεστης εμπειρίας; Υπήρχε πρόβλημα με τη στρατηγική του «εκδημοκρατισμού» του υπαρκτού κράτους; Διαφωνούσαν τα ηγετικά στελέχη της Λαϊκής Ενότητας με τις διακηρύξεις του Αλέξη Τσίπρα περί «συνέχειας του κράτους» όταν επισκεπτόταν τον Αβραμό-

πουλο στο Πεντάγωνο πριν από τις εκλογές του Γενάρη και αν ναι, γιατί δεν το έκφρασαν δημόσια; Μπορεί να γίνει «ριζοσπαστικός μετασχηματισμός» του κράτους χωρίς αλλαγή στρατηγικής που να έχει ορίζοντα την αντικαπιταλιστική ανατροπή του υπάρχοντος και όχι τη συνέχειά του;

Σε άλλο σημείο υπάρχει βελτίωση των παλιών διακηρύξεων του ΣΥΡΙΖΑ με τη θέση για ρήξη με την Ευρωζώνη:

«9. Η ανάκτηση της νομισματικής κυριαρχίας, με την επανεθνικοποίηση της Τράπεζας της Ελλάδος και την έκδοση εθνικού νομίσματος, θα προσφέρει την αναγκαία ρευστότητα στην οικονομία, χωρίς τους επαχθείς όρους των δανειακών συμβάσεων. Θα βοηθήσει αποφασιστικά στην ενίσχυση των εξαγωγών, τον περιορισμό και την υποκατάσταση των εισαγωγών και την ενδυνάμωση της παραγωγικής βάσης της χώρας και του τουριστικού ρεύματος. Θα ευνοήσει τη δημιουργία θέσεων εργασίας μέσω δημοσίων έργων, αναπτυξιακών πρωτοβουλιών των μεγάλων, δημοσίων επιχειρήσεων, στήριξης του κοινωνικού τομέα της οικονομίας και αποκατάστασης της πίστωσης στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Η κατάργηση των Μνημονιακών, φορολογικών και άλλων, βαρών στα λαϊκά νοικοκυριά θα ενισχύσει τη ζήτηση, δίνοντας ώθηση στην ανάπτυξη. Συνολικά, θα παρουσιάσουμε ειδικό σχέδιο για την Ελλάδα, που θα εφαρμόζει ένα ριζοσπαστικό, προοδευτικό πρόγραμμα με εθνικό νόμισμα.»[3]

Σίγουρα αυτό είναι ένα βήμα μπροστά σε σχέση με τις παλιές τοποθετήσεις τύπου «καμιά θυσία για το ευρώ» που άφηναν μετέωρο το ζήτημα του ελέγχου της Τράπεζας της Ελλάδος και του νομίσματος από τους «θεσμούς» της ΕΕ. Αλλά παραμένει αναπάντητο το στρατηγικό ερώτημα: ποιος θα ελέγχει την εθνικοποιημένη κεντρική τράπεζα και το εθνικό νόμισμα; Αρκεί η εποπτεία μιας μελλοντικής προοδευτικής κυβέρνησης για να μετατραπεί αυτό το βήμα σε εργαλείο στην υπηρεσία των εργατικών συμφερόντων; Θα συνεργαστούν οι Έλληνες καπιταλιστές ξαφνικά στη δημιουργία θέσεων εργασίας με καλύτερα μεροκάματα και σεβασμό στις συλλογικές συμβάσεις; Πρέπει να προετοιμαζόμαστε για μια τέτοια «ειρηνική συνύπαρξη» με το κεφάλαιο όταν σπάσουμε με το Ευρώ ή μήπως καλύτερα να προετοιμαζόμαστε για μάχες με τους καπιταλιστές που θα φυγαδεύουν κεφάλαια όταν γίνει η υποτίμηση που ήδη προαναγγέλλει ο Κώστας Λαπαβίτσας στις συνεντεύξεις του;[4]

Ο ΣΥΡΙΖΑ είχε και έχει ως θεμέλιό του την απόρριψη της επανάστασης ως προοπτικής για την αλλαγή της κοινωνίας. Όχι μόνο γιατί είχε ως κορμό τον παλιό Συνασπισμό όπου κυριαρχούσαν οι προσανατολισμοί της πιο δεξιάς ρεφορμιστικής πολιτικής με εκφραστές σαν τον Κύρκο, τη Δαμανάκη και τον Κουβέλη. Αλλά και γιατί και στη «ριζοσπαστική» του περίοδο, με ηγεσία τον Αλέξη Τσίπρα μιλούσε περιφρονητικά για την προοπτική της «Δευτέρας Παρουσίας»: *«Εάν μοιρολατρικά πρέπει να δεχτούμε ότι μονάχα στη δεύτερη παρουσία του σοσιαλισμού μπορεί να υπάρξει ελπίδα και ζωή, τότε θα καταντήσουμε να περιμένουμε δευτέρα παρουσία».*[5]

Όσοι αποδέχονται αυτή την «ανυπομονησία» για ελπίδα και ζωή διαζευκτικά από την πάλη για την ανατροπή της κοινωνίας που μας τα στερεί, οδηγούνται σε αναζήτηση «ρεαλιστικών» εναλλακτικών λύσεων, σε «έντιμους» συμβι-

Η Αστυνομία του Πανούση επιτίθεται με πυροσβεστήρες σε πρόσφυγες στην Κω.

Ο Τσίπρας στη Θεσσαλονίκη πέρσι.

βασμούς με την υπάρχουσα δομή της κοινωνίας. Αυτό είναι το υπόβαθρο της συλλογιστικής που είπε *«καλύτερα να πάρουμε νέο δάνειο αντί να μπλέξουμε στην περιπέτεια της διαγραφής του χρέους», «καλύτερα να το πάρουμε από τους θεσμούς της ευρωζώνης αντί να μπλέξουμε με την περιπέτεια της εξόδου», «καλύτερα να ζητήσουμε από τον κόσμο να υποστεί άλλο ένα μνημόνιο αντί να μπλέξουμε σε συγκρούσεις με αυτούς που φυγαδεύουν τα κεφάλαιά τους και είναι δύσκολο να ελεγχθούν».*

Στρατηγική

Χωρίς ρήξη με αυτά τα θεμέλια της ρεφορμιστικής στρατηγικής, είναι εύκολο να πέφτεις σε παρόμοιες «ρεαλιστικές προτάσεις». Παραδείγματος χάρη, στελέχη του ΣΥΡΙΖΑ που είναι ιδρυτικά της Λαϊκής Ενότητας μπορούν να προσυπογράφουν απόψεις ότι *«με την έξοδο από την ΟΝΕ η χώρα δεν θα γίνει λιγότερο ευρωπαϊκή, αλλά θα ακολουθήσει μια διαφορετική προσέγγιση από τις χώρες του πυρήνα της ΕΕ, μια επιλογή στην οποία έχουν ήδη προχωρήσει χώρες όπως η Σουηδία και η Δανία.»*[6] Ο προηγούμενος πολιτικός που έλεγε ότι η Ελλάδα μπορεί να γίνει «Δανία του Νότου» ήταν ο ΓΑΠ. Θα είναι τραγικό αν μια κίνηση που υπόσχεται να βοηθήσει να ξεφύγουμε από την κατάντια του ΣΥΡΙΖΑ καταλήξει να επαναλαμβάνει τέτοιες ανοησίες.

Υπάρχουν, βέβαια, φωνές από αυτόν το χώρο που επιχειρούν να μπουν στη συζήτηση για τη στρατηγική που ηττήθηκε με τον ΣΥΡΙΖΑ. Ο Στάθης Κουβελάκης εντοπίζει το πρόβλημα στον «αριστερό ευρωπαϊσμό», αλλά επιμένει ότι υπάρχουν πολλά στοιχεία που μπορούν να διατηρηθούν

«Τι δεν ηττήθηκε λοιπόν στον ΣΥΡΙΖΑ, τι θετικό κόμισε με άλλα λόγια η εμπειρία αυτή στο αριστερό και στο λαϊκό κίνημα; Ως πρώτη προσέγγιση θα έλεγα τα εξής τέσσερα στοιχεία. (...)

Δεν ηττήθηκε κατ' αρχήν η πρόταση της αριστερής κυβέρνησης ως του απαραίτητου και δόκιμου εργαλείου για να προσεγγιστεί σήμερα το ζήτημα της εξουσίας. (...)

Δεύτερο στοιχείο, το μεταβατικό πρόγραμμα. Εκτιμώ ότι παρά τα όριά του, ειδικότερα σε ότι αφορά την ονομαζόμενη «κοστολόγησή του», το «Πρόγραμμα της Θεσσαλονίκης» ήταν μια ατελή μορφή, αλλά κατά βάση σωστή προσέγγιση ενός τέτοιου προγράμματος. (...)

Το μεταβατικό πρόγραμμα συνδέεται επίσης, και είναι κάτι που το μαθαίνουμε από την κληρονομιά του τρίτου και του τέταρτου συνέδριου της Κομμουνιστικής Διεθνούς και τις κατοπινές επεξεργασίες του Γκράμσι και του Τολιάτι, συνδέεται οργανικά με τον στόχο του ενιαίου μετώπου. (...)

Η παραπάνω διαπίστωση με οδηγεί στο τέταρτο και τελευταίο σημείο του «τι μένει» από την εμπειρία αυτή, στη σχέση του κοινωνικού με το πολιτικό. Αυτό ακριβώς πιστεύω είναι το στοίχημα που παίχτηκε από το 2012 και μετά, με όλες τις αντιφάσεις και τα όριά του, δηλαδή ο συνδυασμός μιας αριστερής κυβέρνησης και ενός κινηματικού κεκτημένου, που φυσικά δεν είναι ποτέ δεδομένο και πρέπει διαρκώς να αναβαπτίζεται μέσα στους αγώνες, έτσι ώστε να ανοίξει μια προοπτική βαθιάς .κοινωνικής αλλαγής».[7]

Δυστυχώς, αν διατηρηθούν όλα αυτά τα στοιχεία της στρατηγικής του ΣΥΡΙΖΑ, τότε ακυρώνεται όλη η προσπάθεια ρήξης με την αποτυχία του.

Ο ρεφορμισμός υποτάσσει την πολιτική προοπτική του εργατικού κινήματος στη διαμεσολάβηση μιας κοινοβουλευτικής ανάδειξης της αριστεράς στην κυβέρνηση. Όλη η δυναμική της σχέσης του κοινωνικού με το πολιτικό κατακερματίζεται στο βωμό μιας προσπάθειας διαχείρισης που μόνο σε αδιέξοδα οδηγεί.

Για να μιλήσουμε πιο συγκεκριμένα, η επαναστατική αντιμετώπιση του Λένιν, που στηριζόταν στην ανάλυση του «Κράτος και Επανάσταση» για το χαρακτήρα και τη φύση των μηχανισμών που μπορεί να αναλάβει να διαχειριστεί μια κυβέρνηση της αριστεράς, ξέφευγε από τα αδιέξοδα μιας τέτοιας διαχείρισης προτείνοντας την υλοποίηση των πολιτικών στόχων με τις δυνάμεις του ίδιου του κοινωνικού κινήματος.

Στους φαντάρους που πάλευαν για τον τερματισμό του πολέμου δεν πρότεινε να ελπίζουν στις ειρηνευτικές πρωτοβουλίες μιας προοδευτικής κυβέρνησης, αλλά να παίρνουν τον έλεγχο των μονάδων στα χέρια τους με ανταρσίες κατά των στρατηγών. Στους αγρότες που ήθελαν την αγροτική μεταρρύθμιση δεν πρότεινε την αναμονή για να ψηφιστεί ο σχετικός νόμος από μια αριστερή πλειοψηφία, αλλά την κατάληψη των κτημάτων πετώντας έξω τους τσιφλικάδες. Στους εργάτες που διεκδικούσαν το οχτάωρο και συναντούσαν τα λοκάουτ της εργοδοσίας δεν είχε να προτείνει την ανάδειξη ενός επαναστάτη στη θέση του υπουργού εργασίας, αλλά την επιβολή του εργατικού ελέγχου από τους ίδιους σε κάθε εργοστάσιο και στην οικονομία συνολικά.

Με αυτή τη στρατηγική οι Μπολσεβίκοι έφτασαν να μπουν στα υπουργεία μόνο «πάνω στα ερείπια του αστικού κράτους», όπως έλεγε η Ρόζα. Αν αρχίσουμε να ψάχνουμε ότι αυτή τη στρατηγική τη βελτίωσε ο ...Τολιάτι, τότε σίγουρα κάνουμε ένα βήμα πίσω. Ο Τολιάτι ήταν ο ηγέτης του Ιταλικού ΚΚ που συμβούλεψε το κίνημα της Αντίστα-

Αν έχεις εναλλακτική αριστερή πολιτική, χρειάζεσαι και ξεχωριστή αριστερή οργάνωση

σης στη φασιστική κατοχή να συμβιβαστεί με τους Χριστιανοδημοκράτες, ήταν ο αρχιτέκτονας του ιταλικού «Λίβανου», ενός ξεπουλήματος που κατάληξε σε «Βάρκιζα» αμαχητί.

Με τέτοια συλλογιστική, η «Λαϊκή Ενότητα» εξακολουθεί να βλέπει το πρόγραμμα της Θεσσαλονίκης ως «μεταβατικό», ενώ στην πράξη ήταν το ενδιάμεσο βήμα του Τσίπρα προς τους συμβιβασμούς που ακολούθησαν.

Η λογική της «κυβέρνησης της αριστεράς» ήταν αυτή που οδήγησε την ηγεσία του ΣΥΡΙΖΑ μετά το 2012 σε συστηματική στροφή προς τη «μετριοπάθεια» με κριτήριο τις εκλογικές ανάγκες σε βάρος των εργατικών αγώνων. Μια απεργία των εκπαιδευτικών πάνω στις εξετάσεις δεν κερδίζει ψήφους, έλεγε αυτή η λογική. Αντίθετα, το «στρογγύλεμα» των προγραμματικών διακηρύξεων κερδίζει «μετριοπαθείς ψηφοφόρους». Ο κοινοβουλευτικός δρόμος αναπτύσσει τη δική του δυναμική, όπου η στροφή των λαϊκών στρωμάτων προς τα αριστερά στις κάλπες δεν ερμηνεύεται ως πολιτικό προχώρημα που επιτρέπει πιο τολμηρές πρωτοβουλίες, αλλά αντίθετα ως προτροπή για μεγαλύτερη προσαρμογή στις απαιτήσεις της εκλογικής τακτικής.

Ακριβώς επειδή δεν έχει αναπτύξει καμιά κριτική για όλα αυτά, αντίθετα εξακολουθεί να τα εξωραΐζει ως υποτίθεται σύγχρονες επεξεργασίες μιας ριζοσπαστικής στρατηγικής, ο χώρος της Αριστερής Πλατφόρμας/Λαϊκής Ενότητας έμεινε βουβός σε όλη την περίοδο της δεξιάς προσαρμογής του ΣΥΡΙΖΑ από το 2012 μέχρι τις εκλογές του Γενάρη 2015. Ο φόβος ότι θα κατηγορηθεί μήπως βάλει σε κίνδυνο την εκλογική νίκη ήταν κυρίαρχος. Πιο πολλές κριτικές έκανε στην ΑΝΤΑΡΣΥΑ, παρά στην ηγεσία Τσίπρα.

Και βέβαια αποδέχθηκε τη συμμετοχή σε υπουργικές θέσεις μοιράζοντας υποσχέσεις για ανένδοτη στάση την ώρα που η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ πήγαινε από συμβιβασμό σε συμβιβασμό. Κυριάρχησαν οι αυταπάτες ότι ένας αριστερός υπουργός ελέγχει το υπουργείο του, ενώ στην πράξη δεν είναι σε θέση να ελέγξει ούτε τις κινήσεις των «συντρόφων υπουργών», πολύ περισσότερο των καπιταλιστών και της γραφειοκρατίας που τους υπηρετεί.

Αυτές οι κριτικές δεν σημαίνουν επιστροφή σε έναν αφελή κινηματισμό που θεωρεί την πολιτική βρόμικη και στην πράξη αποδέχεται τον καταμερισμό εργασίας «η πολιτική στους πολιτικούς και οι κοινωνικοί αγώνες στους κινηματίες». Έχουμε την εμπειρία για το πώς ολόκληρα τμήματα της Αυτονομίας και της Αναρχίας παραδόθηκαν αμαχητί στη γοητεία του ΣΥΡΙΖΑ. Όπως το τοποθετεί ο Άλεξ Καλλίνικος, *«το πρόβλημα δεν είναι ότι η πολιτική βρομίζει την καθαρότητα του κοινωνικού κινήματος –η πολιτική ενυπάρχει πάντοτε στους κοινωνικούς αγώνες- αλλά τι είδους πολιτική καταλήγει να επικρατεί».*[8]

Πριν προχωρήσουμε να εξετάσουμε ποια είναι η εναλλακτική πολιτική που έπρεπε και πρέπει να αντιπαρατεθεί στην ρεφορμιστική πολιτική που χρεοκόπησε καταλήγοντας να στηρίζει μνημόνιο, χρειάζεται να δούμε και τη χρεοκοπία του οργανωτικού μοντέλου του ΣΥΡΙΖΑ.

Για μεγάλο χρονικό διάστημα, όλες οι πτέρυγες του ΣΥΡΙΖΑ πρόβαλαν ως πρότυπο κομματικής δημοκρατίας τη συνύπαρξή τους κάτω από την ίδια στέγη. «Ενότητα μέσα στη διαφορετικότητα» ήταν το σύνθημα που δικαιολογούσε τους συμβιβασμούς συνιστωσών που δήλωναν από ριζοσπάστες μέχρι επαναστάτες με την ηγετική ομάδα όπου κυριαρχούσαν στελέχη τύπου Παπαδημούλη, Σταθάκη και Δραγασάκη κάτω από τη «νεανική» προεδρία Τσίπρα.

Μάλιστα, οι αριστερές ομάδες που συμμετείχαν στον ΣΥΡΙΖΑ πρωτοστατούσαν στις επιθέσεις κατά της ΑΝΤΑΡΣΥΑ για «σεχταρισμό» επειδή κρατούσε την ανεξάρτητη παρουσία της. Έλεγαν ότι η δική τους παρουσία μέσα στον ΣΥΡΙΖΑ είναι πιο αποτελεσματικός τρόπος για να ακούγονται και να ασκούν επιρροή οι αριστερές φωνές. Μέχρι πρόσφατα ακόμα, αυτές οι αυταπάτες ισχυρίζονταν ότι «η κυβέρνηση δεν μπορεί να αγνοεί το κόμμα ΣΥΡΙΖΑ». Αντίθετα, από τη δική μας μεριά προειδοποιούσαμε ότι αυτό το μοντέλο «ειρηνικής συνύπαρξης» οδηγείται σε αποτυχία.[9]

Τώρα ξέρουμε πού κατέληξε αυτό το «πείραμα». Οι ίδιες οι ομάδες που ποτέ δεν αμφισβήτησαν την ηγεσία Τσίπρα, ούτε καν ασκώντας το δημοκρατικό δικαίωμα να προτείνουν εναλλακτική υποψηφιότητα για Πρόεδρο στο συνέδριο του ΣΥΡΙΖΑ, τώρα αναγκάζονται να τον καταγγείλουν ως «πραξικοπηματία».

Αν έχεις εναλλακτική αριστερή πολιτική, χρειάζεσαι και ξεχωριστή αριστερή οργάνωση. Αλλιώς, περιορίζεσαι να υπηρετείς την πολυσυλλεκτική τακτική μιας ηγεσίας που έχει βάλει πλώρη για αλλού.

Η ΑΝΤΑΡΣΥΑ

Αυτό είναι ένα συμπέρασμα που δεν αφορά μόνο το χτες του ΣΥΡΙΖΑ, αλλά και το αύριο της Λαϊκής Ενότητας. Αλίμονο αν για άλλη μια φορά, στο όνομα των πιέσεων μιας αιφνιδιαστικής προεκλογικής καμπάνιας, η πολιτική συζήτηση υποκύψει στη γοητεία της «ενότητας μέσα στη διαφορετικότητα». Αυτός ο κίνδυνος είναι κάτι παραπάνω από υπαρκτός, καθώς η ηγετική ομάδα της Λαϊκής Ενότητας επαναλαμβάνει όχι

Ο Τσίπρας στο Πεντάγωνο είχε διακηρύξει τη "συνέχεια του κράτους".

Τα αίσχη των ΜΑΤ στη διαδήλωση στις Σκουριές Χαλκιδικής, 23/8

μόνο πολλές από τις πολιτικές φόρμουλες του ΣΥΡΙΖΑ αλλά και την οργανωτική συνταγή του. Οι σύντροφοι της ΑΡΑΝ και της ΑΡΑΣ που επιλέγουν να αποχωρήσουν από την ΑΝΤΑΡΣΥΑ και να ενταχθούν στη Λαϊκή Ενότητα κλείνουν τα μάτια μπροστά σε αυτά τα προβλήματα.

Μήπως, όμως, η επιμονή της ΑΝΤΑΡΣΥΑ να θέτει τα πολιτικά και οργανωτικά ζητήματα καταλήγει σε σεχταριστική στάση όπως του ΚΚΕ;

Είναι γεγονός ότι η ηγεσία του ΚΚΕ έχει ξεπεράσει τον ίδιο της τον εαυτό σε αυτόν τον τομέα. Η αποχώρηση της Αριστερής Πλατφόρμας από τον ΣΥΡΙΖΑ αποδεσμεύει χιλιάδες αγωνιστές και αγωνίστριες που είχαν στηρίξει το κόμμα του Τσίπρα το προηγούμενο διάστημα. Είναι η φυσιολογική συνέχεια μετά τη μαζική στροφή προς τα αριστερά που καταγράφηκε στο δημοψήφισμα με τη νίκη του ΟΧΙ και την οποία ο Τσίπρας αγνόησε επιδεικτικά. Η ηγεσία του ΚΚΕ κράτησε ίσες αποστάσεις ανάμεσα στο ΝΑΙ και στο ΟΧΙ, επιλέγοντας το άκυρο ή την αποχή. Με την επιλογή της αυτή, βρέθηκε σε μειονεκτική θέση απέναντι σε όλο τον κόσμο που έδωσε τη μάχη του ΟΧΙ. Και τώρα προσπαθεί να ανακάμψει καταγγέλλοντας την ηγεσία της Λαϊκής Ενότητας και τον Παναγιώτη Λαφαζάνη προσωπικά.

Όμως, ο κόσμος του ΚΚΕ, που σε πολύ μεγάλη έκταση δεν ακολούθησε τη γραμμή του άκυρου και της αποχής στο δημοψήφισμα, αναρωτιέται γιατί η ηγεσία του κρατάει διαφορετική στάση σήμερα από αυτήν που είχε κρατήσει όταν το ΔΗΚΚΙ και ο Δ. Τσοβόλας έσπαγε από το ΠΑΣΟΚ. Ήταν μήπως το ΠΑΣΟΚ πιο αριστερό κόμμα από τον ΣΥΡΙΖΑ; Είχε ο Τσοβόλας να επιδείξει μια πορεία πιο αριστερή από του Λαφαζάνη; Οι απαντήσεις είναι προφανώς όχι. Κι όμως, τότε το ΚΚΕ είχε υποδεχθεί την εξέλιξη εκείνη ως αριστερή διάσπαση του ΠΑΣΟΚ και βγήκε ενισχυμένο από εκείνη την περίοδο. Στις ευρωεκλογές του 1999 είχε φτάσει στο 8,67% έστω κι αν το ΔΗΚΚΙ είχε πάρει ένα 6,85% και ο ΣΥΝ 5,16%. Η κάλπη είχε επιβεβαιώσει ότι υπήρχε ρεύμα προς τα αριστερά. Το θέμα ήταν πώς το αξιοποιούν οι ηγεσίες της Αριστεράς. Όλοι ξέρουμε τη συνέχεια.

Και σήμερα αυτό είναι το ζήτημα. Η

Η κρίση και η διάσπαση του ΣΥΡΙΖΑ είναι καρπός της αριστερόστροφης δυναμικής

κρίση και η διάσπαση του ΣΥΡΙΖΑ είναι καρπός της αριστερόστροφης δυναμικής μέσα στην εργατική τάξη και τη νεολαία απέναντι στα αδιέξοδα μιας ρεφορμιστικής δύναμης που παίρνει την κυβέρνηση και συμβιβάζεται. Υπάρχει αντιμετώπιση που να αποφεύγει τα διπλά λάθη είτε της επανάληψης της στρατηγικής του ΣΥΡΙΖΑ, είτε της σεχταριστικής καταγγελίας;

Αυτή είναι η πρόκληση που προσπαθούν να αντιμετωπίσουν οι δυνάμεις της ΑΝΤΑΡΣΥΑ. Για να τα καταφέρουμε, πρέπει να αξιοποιήσουμε την ιστορική εμπειρία αλλά και την πείρα χιλιάδων αγωνιστών από τις μάχες της σύγχρονης περιόδου.

Ιστορικά, είναι χρήσιμο να θυμηθούμε τι έγινε μετά την συνθηκολόγηση της Σοσιαλδημοκρατίας με τους πολεμοκάπηλους, πριν από 100 χρόνια. Εκείνος ο μεγάλος συμβιβασμός προκάλεσε διασπάσεις στα Σοσιαλιστικά κόμματα της Β΄ Διεθνούς προς τα αριστερά και μια ανασύνταξη της Αριστεράς με τη συγκρότηση των Κομμουνιστικών Κομμάτων της Γ΄ Διεθνούς.

Εκείνη η ανασύνταξη δεν ήρθε αυτόματα. Χρειάστηκε η επαναστατική αριστερά να υιοθετήσει την τακτική του Ενιαίου Μετώπου για να κερδίσει τα κομμάτια που ταλαντεύονταν ανάμεσα στο ρεφορμισμό και την επαναστατική στρατηγική, ενώ παράλληλα ξεκαθάριζε

απέναντι στις σεχταριστικές τάσεις που αναπτύσσονταν και τότε. Μπορείτε να διαβάσετε σε άλλες σελίδες αυτού του τεύχους του «Σοσιαλισμός από τα κάτω» τι σήμαινε αυτή η προσέγγιση στη Γερμανία, όπου το USPD είχε αποχωρήσει μαζικά από το SPD προς τα αριστερά, αλλά και στην Ιταλία με τα ξεκαθαρίσματα του Γκράμσι απέναντι στο σεχταρισμό του Μπορντίγκα. Μαζικά επαναστατικά κόμματα χτίστηκαν αξιοποιώντας τις αριστερές ρήξεις με το ρεφορμισμό, κρατώντας ενωτική στάση αλλά διατηρώντας την ανεξαρτησία τους χωρίς να πέφτουν σε δασκαλίστικη καταγγελιολογία.

Υπάρχει το υπόβαθρο για τέτοιες προσπάθειες σήμερα;

Η απάντηση είναι σίγουρα Ναι. Όχι μόνο γιατί ο καπιταλισμός βρίσκεται στην πιο μακρόσυρτη κρίση του από τη δεκαετία του 1930 και ο ελληνικός καπιταλισμός στα χειρότερά του. Ούτε μόνο γιατί η μαζική στροφή της εργατικής τάξης προς τα αριστερά βρίσκεται στο ψηλότερο σημείο εδώ και δεκαετίες. Αλλά και γιατί υπάρχει ένα έμπειρο δυναμικό από πρωτοπόρους αγωνιστές και αγωνίστριες που κουβαλάει την πείρα από ανταρσίες ενάντια στις προδοσίες του ΠΑΣΟΚ παλιότερα και από τα όρια των παραδοσιακών ηγεσιών της Αριστεράς.

Η κρίση στον ΣΥΡΙΖΑ δεν είναι κεραυνός εν αιθρία για αγωνιστές με τέτοιες εμπειρίες, που όχι μόνο έχουν συμμετάσχει στις πανεργατικές απεργίες, στις καταλήψεις των πλατειών και στα αντιφασιστικά συλλαλητήρια των τελευταίων χρόνων, αλλά θυμούνται την πορεία των ηγεσιών και του ΚΚΕ και του Συνασπισμού όλα τα προηγούμενα χρόνια.

Ένα σημαντικό τμήμα από αυτή την πολιτικοποίηση είναι ενταγμένο στην ΑΝΤΑΡΣΥΑ. Η συσπείρωση στην ΑΝΤΑΡΣΥΑ όχι μόνο για τη μάχη των εκλογών της 20 Σεπτέμβρη αλλά για τις μεγάλες συγκρούσεις που ακολουθούν μπορεί να είναι η αφετηρία για την ανασύνταξη μιας αριστεράς αντάξιας των μεγάλων προσδοκιών της τάξης μας και των μεγάλων οραμάτων των επαναστατικών παραδόσεων της. ■

Σημειώσεις

1. https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10153370949225470&set=a.10151008378485470.477359.580435469&type=1&theater
2. Από το τελικό κείμενο «ΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΝΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ & ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΜΕΤΩΠΟ ΤΟΥ «ΟΧΙ». Με μια νέα Λαϊκή Ενότητα, για την έξοδο από το Μνημονιακό ναρκοπέδιο» όπως παραδόθηκε στην αντιπροσωπεία της ΑΝΤΑΡΣΥΑ από τον Γ.Τόλιο στις 27.08.2015
3. στο ίδιο
4. «Αναμφίβολα το νέο νόμισμα θα υποτιμηθεί στις διεθνείς αγορές, ίσως κατά 15-20% όταν θα φτάσει στη νέα θέση ισορροπίας. Η υποτίμηση θα δώσει ώθηση στην εγχώρια παραγωγή, στη βιομηχανία και στον αγροτικό τομέα. Οι εργαζόμενοι θα έχουν όφελος γιατί θα τονωθεί η απασχόληση. Από την άλλη θα υπάρξουν αρνητικές επιπτώσεις στο εισόδημα των εργαζομένων και στο κόστος παραγωγής των μικρομεσαίων απαιτώντας κρατική παρέμβαση για τη στήριξή τους» Πηγή: Λαπαβίτσας: Είναι εφικτή η μετάβαση σε εθνικό νόμισμα ¦ iefimerida.gr http://www.iefimerida.gr/news/223156/lapavitsas-einai-efikti-i-metavasi-se-ethniko-nomisma#ixzz3k65luTif

(5) http://tvxs.gr/news/ελλάδα/για-«υπεκφυγές»-κατηγορεί-το-κκε-ο-αλ-τσίπρας

(6) http://iskra.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=21281:keimeno-ap-ko-syriza&catid=83:aristera&Itemid=200

(7) http://kommon.gr/i/344-gia-tin-politiki-sygkrotisi-tou-oxi-tou-stathi-kouvelaki

(8) http://isj.org.uk/anti-politics-and-the-social-illusion-a-reply-to-tietze-and-humphrys/

(9) http://isj.org.uk/syriza-and-the-crisis/
"People inside Syriza are suddenly realising that they are not all the same, that portraying the peaceful coexistence of different currents, reformist and revolutionary and movementist, inside Syriza as a positive thing is very misleading. Now people are realising that the Tsipras leadership is a right reformist leadership and that is bringing up the question of shifting away from a strategy that is trying to blur these differences. This is the disadvantage actually of the Poulantzas strategy it blurs the difference not just between revolution and reform, but also between left reformism and right reformism. These differences are now coming forcefully to the fore so we need to address all these issues quite urgently."

Βερολίνο 1918, διαδήλωση υπέρ των εργοστασιακών συμβουλίων

Γιατί χρειαζόμαστε το ενιαίο μέτωπο

Ο **Λέανδρος Μπόλαρης** δίνει τα πιο ζωντανά παραδείγματα από τις επαναστατικές στιγμές του εργατικού κινήματος

Η στρατηγική του ενιαίου μετώπου ήταν κομμάτι της προσπάθειας των επαναστατών των αρχών της δεκαετίας του 1920 να διαμορφώσουν κόμματα που θα είναι μαζικά, τμήμα της εργατικής τάξης και ταυτόχρονα παρεμβατικά, δηλαδή θα κερδίζουν τα πιο πρωτοπόρα κομμάτια αυτής της τάξης στην επαναστατική θεωρία και δράση.

Τα Κομμουνιστικά Κόμματα που άρχισαν να ιδρύονται από το 1918 και μετά, είχαν καταρχήν να ξεκαθαρίσουν δυο πράγματα. Την ανάγκη για τους επαναστάτες να είναι οργανωμένοι ξεχωριστά, ανεξάρτητα από τους ρεφορμιστές, τότε τα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα της Δεύτερης Διεθνούς. Το παράδειγμα των μπολσεβίκων στην Ρωσία αποδείκνυε πόσο αναγκαία ήταν η ύπαρξη ενός επαναστατικού κόμματος που θα παλεύει ανοιχτά για την συντριβή του αστικού κράτους και την εργατική εξουσία. Έπρεπε, όμως, να ξεκαθαρίσουν την σχέση τους με την υπόλοιπη τάξη, τα συνδικάτα και τα κόμματα που εντασσόταν ή στήριζε.

Ο Λένιν και ο «Αριστερισμός»

Σε αυτή την προσπάθεια ήταν κρίσιμη η συμβολή του κόμματος των μπολσεβίκων και του Λένιν. Η μπροσούρα που έγραψε τον Απρίλη-Μάη του 1920 με τίτλο «Αριστερισμός, Παιδική Αρρώστια του Κομμουνισμού» ήταν κομμάτι μιας ολόκληρης παρέμβασης για τον προσανατολισμό των νέων κομμάτων.

Ο στόχος του Λένιν ήταν οι πολύ διαδεδομένες απόψεις στους επαναστάτες εκείνη την περίοδο, που υποστήριζαν ότι οι κομμουνιστές δεν πρέπει να συμμετέχουν στις εκλογές και στα «παλιά» συνδικάτα. Τα βασικά επιχειρήματα των «αριστερών κομμουνιστών» όπως τους αποκαλεί ο Λένιν (σε κάθε χώρα είχαν διαφορετικά ονόματα) ήταν δυο: τα αστικά κοινοβούλια και τα συνδικάτα ήταν «ξεπερασμένα ιστορικά» και άρα η συμμετοχή σε αυτά δεν είχε νόημα. Αντίθετα, ήταν σημάδι «συμφιλιωτισμού» με κόμματα όπως το Ανεξάρτητο Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα (USPD) της Γερμανίας που είχε σπάσει –στη διάρκεια του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου- από το «επίσημο» Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα (SPD).

Ο Λένιν επιστρατεύει την εμπειρία των μπολσεβίκων με παραδείγματα από την ιστορία τους από το 1903 μέχρι το 1918 για να αποδείξει πόσο λάθος ήταν αυτές οι θέσεις. Αυτό που είναι ξεπερασμένο για τους επαναστάτες δεν σημαίνει ότι είναι ξεπερασμένο για τις μάζες των εργατών και των καταπιεσμένων. Πρέπει να βρίσκονται και να παλεύουν εκεί που «βρίσκονται οι μάζες» όπως στα συνδικάτα που μαζικοποιούνταν με γοργούς ρυθμούς σε όλο τον κόσμο.

Το ίδιο ίσχυε για τη συμμετοχή στις εκλογές και τα αστικά κοινοβούλια. Για τους επαναστάτες, έγραφε ο Λένιν «η δράση των μαζών –λόγου χάρη μια μεγάλη απεργία- είναι πάντοτε σπουδαιό-

τερη από τη κοινοβουλευτική δράση. Αυτό όμως, δεν απαλλάσσει τους επαναστάτες από το να χρησιμοποιούν τις εκλογές και το βήμα του αστικού κοινοβουλίου, για να επικοινωνήσουν με τους εργάτες και τους καταπιεσμένους που έχουν αυταπάτες και «είναι διαποτισμένες από αστικοδημοκρατικές και κοινοβουλευτικές προλήψεις».

Επιτρέπονται συμβιβασμοί στους επαναστάτες και τι είδους; Είναι θεμιτές συμφωνίες, προσωρινές συμμαχίες με άλλα κόμματα και τάσεις στο εργατικό κίνημα και την Αριστερά και με ποια κριτήρια; Ο Λένιν καταρχήν εξηγεί ότι όλη η πορεία των μπολσεβίκων ήταν γεμάτη από «περιπτώσεις ελιγμών, συμβιβασμών και συμμαχιών με άλλα κόμματα». Είχαν βρεθεί ακόμα και σε κοινό κόμμα με τους μενσεβίκους για μια ολόκληρη περίοδο από το 1906 μέχρι το 1912, συνεργάστηκαν με άλλα αντιπολεμικά αλλά ασυνεπή διεθνιστικά ρεύματα στις Συνδιασκέψεις του Τσίμερβαλντ και του Κίενταλ το 1915 και το 1916. Το κριτήριο, το «πρόβλημα», σύμφωνα με τον Λένιν είναι πώς αυτές οι κινήσεις θα ανεβάζουν «το γενικό επίπεδο της προλεταριακής συνειδητότητας, της επαναστατικότητας, και της ικανότητας για τον αγώνα και τη νίκη».

Το βασικό για τον Λένιν ήταν πώς τα επαναστατικά κόμματα θα βοηθούσαν τα πιο πλατιά κομμάτια της τάξης και των καταπιεσμένων να έρθουν προς την επαναστατική προοπτική μέσα από την δικιά τους πολιτική πείρα. Αυτό είναι απαραίτητο γιατί την επανάσταση δεν την κάνει η πρωτοπορία της τάξης που είναι οργανωμένη στο επαναστατικό κόμμα, αλλά η πλειοψηφία των εργατών και των καταπιεσμένων.

Με αυτή τη λογική συμβούλευε τους κομμουνιστές στην Βρετανία να προτείνουν μια εκλογική συνεργασία στο Εργατικό Κόμμα, διατηρώντας παράλληλα την ανεξάρτητη οργάνωσή τους και το δικαίωμα πλήρους ελευθερίας προπαγάνδας των ιδεών τους και κριτικής των προδοσιών της ρεφορμιστικής ηγεσίας. Έτσι θα μπορούσαν να εξηγούν με κατανοητό τρόπο στους εργάτες και τους φτωχούς που συνέρρεαν στο Εργατικό Κόμμα *«όχι μόνο ότι τα σοβιέτ είναι καλύτερα από το κοινοβούλιο και η δικτατορία του προλεταριάτου είναι καλύτερη από τη δικτατορία του Τσόρτσιλ... αλλά και ότι θα ήθελα να στηρίξω τον Χέντερσον [έναν από τους ηγέτες του Εργατικού Κόμματος] με τη ψήφο μου, ακριβώς όπως το σκοινί στηρίζει τον κρεμασμένο».*[1]

Γερμανία: κομμουνιστές και «Ανεξάρτητοι»

Σε διάφορα σημεία της ίδιας μπροσούρας ο Λένιν καταπιάνεται με το ζήτημα της σχέσης των κομμουνιστών με το Ανεξάρτητο Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα Γερμανίας (USPD). Η ηγεσία αυτού του κόμματος αναζητούσε τρόπους επαναπροσέγγισης με το «επίσημο» SPD. Στην ηγεσία του υπήρχαν άνθρωποι όπως ο Κάουτσκι ο πρώην «πάπας του μαρξισμού» που τώρα ο Λένιν τον αποκαλούσε «αποστάτη».

Ήταν πολύ εύκολο για τους κομμουνιστές να καταγγείλουν αυτό το κόμμα για την ηγεσία του, την στάση του σε συγκεκριμένες φάσεις της Γερμανικής Επανάστασης το 1918-1919, για τις ανεπάρκειες του προγράμματός του και να αρκεστούν να καλούν τον κόσμο του να το εγκαταλείψει και να μπει στο κομμουνιστικό κόμμα. Κάμποσοι Γερμανοί κομμουνιστές έκαναν ακριβώς αυτό. Όμως, ένα κομμάτι της ηγεσίας με την στήριξη του Λένιν και της Κομιντέρν ακολούθησε μια διαφορετική πολιτική. Αντί για καταγγελίες προσπάθησαν να κερδίσουν την αριστερή πτέρυγα αυτού του κόμματος. Αυτό ήταν αναγκαίο ώστε οι επαναστάτες στην Γερμανία να μην μετατραπούν σε μια απομονωμένη ομάδα.

Στις πρώτες εκλογές που είχαν γίνει στην Γερμανία μετά την επανάσταση του 1918 το «επίσημο» Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα είχε κερδίσει περίπου 12 εκατομμύρια ψήφους. Για τεράστια τμήματα των εργατών και των φτωχών που είχαν «ξυπνήσει» πολιτικά στους μήνες της επανάστασης το SPD εμφανιζόταν ως η πιο φυσική επιλογή, ήταν το πιο παλιό και πιο γνωστό αριστερό κόμμα. Στις επόμενες εκλογές, όμως, τα πράγματα είχαν αλλάξει.

Η εργατική τάξη είχε ζήσει τις εμπειρίες από τις προδοσίες της ηγεσίας του SPD και είχε πάρει μια γεύση της δικιάς της δύναμης με την γενική απεργία που είχε τσακίσει το πραξικόπημα του Καπ τον Μάρτη του 1920. Όταν έγιναν εκλογές τον Ιούνη το SPD έχασε τους μισούς ψηφοφόρους του και το USPD διπλασίασε τους δικούς του. Σε αυτό το κόμμα συνέρεαν εκατοντάδες χιλιάδες νέα μέλη, και ακόμα πιο σημαντικό, κέρδιζε το ένα συνδικάτο μετά το άλλο, επειδή τα στελέχη του κριτικάριζαν την πολιτική της «κοινωνικής ειρήνης» με τα αφεντικά. Κι όσο προχωρούσε αυτή η διαδικασία, τόσο δυνάμωνε μια αριστερή πτέρυγα που κοιτούσε προς την Κομμουνιστική Διεθνή (Κομιντέρν).

Η Κομιντέρν συνδύασε μια πολιτική αταλάντευτη στις αρχές της με την απαραίτητη ευλυγισία. Με άλλα λόγια, έβαλε την ηγεσία αυτού του κόμματος μπροστά στο κριτήριο της πράξης, μπροστά στα μάτια της βάσης της που στρεφόταν αριστερά. Για παράδειγμα, με τους «21 όρους» για την ένταξη στην Κομιντέρν που ενέκρινε το Δεύτερο Συνέδριό της το καλοκαίρι του 1920, απαίτησε από το USPD να διαγράψει ρεφορμιστές ηγέτες όπως ο Κάουτσκι αν θέλει να ενταχτεί στις γραμμές της. Στη συζήτηση για αυτούς τους όρους στο συνέδριο του USPD τον Οκτώβρη του 1920 ήρθε το ξεκαθάρισμα. Η πλειοψηφία των αντιπροσώπων, 236 έναντι 156 ενέκριναν τους 21 όρους. Η δεξιά πτέρυγα προτίμησε να φύγει από το κόμμα (κρατώντας τον τίτλο). Το «Ενωμένο Κομμουνιστικό Κόμμα της Γερμανίας» έγινε ένα μαζικό κόμμα με περίπου μισό εκατομμύριο μέλη.

Η γενίκευση

Το 1921-22 ήταν σαφές ότι το επαναστατικό κύμα που είχε γεννήσει η Ρώσικη Επανάσταση βρισκόταν προσωρινά σε υποχώρηση. Τα νεαρά κομμουνιστικά κόμματα έπρεπε να προσανατολιστούν στη νέα κατάσταση. Έπρεπε δηλαδή να βρουν δρόμους για να κερδίσουν την πλειοψηφία της τάξης στην προοπτική της επαναστατικής ανατροπής. Η στρατηγική του ενιαίου μετώπου διατυπώθηκε με αυτό τον σκοπό.

Δεν έγινε μια κι έξω. Η αρχή έγινε με τις αποφάσεις του 3ου συνεδρίου της το καλοκαίρι του 1921. Οι συζητήσεις και οι σκληρές αντιπαραθέσεις συνεχίστηκαν στα κόμματα και τα όργανά της – όπως η Εκτελεστική Επιτροπή της. Το 4ο συνέδριο στα τέλη του 1922 έκανε μια ακόμα πιο συστηματική επεξεργασία.

Στην «καρδιά» αυτής της στρατηγικής έμπαινε η κίνηση της ίδιας της εργατικής τάξης, οι αγώνες της. Μόνο μέσα σε τέτοιες μάχες η τάξη μπορεί να αποκτήσει την αυτοπεποίθηση και την συνείδηση στην ιστορική της αποστολή. Το ενιαίο μέτωπο, δεν ήταν ούτε μια γενική συμφωνία «αρχών» ανάμεσα στους ρεφορμιστές και τους επαναστάτες, αλλά ούτε απλά ένα κόλπο για να «ξεσκεπαστούν» οι ρεφορμιστές ηγέτες. Βασίζεται στην οργανική ανάγκη της εργατικής τάξης να δίνει ενωμένη τις μάχες της,

από την πιο «μερική» απεργία, μέχρι τους πιο γενικευμένους πολιτικούς αγώνες. Θα ήταν καταστροφικό οι επαναστάτες να αντιμετώπιζαν ψηλομύτικα και περιφρονητικά αυτή την ανάγκη. Αντίθετα, θα πρέπει να την ενθαρρύνουν να την κεντρίζουν, και με την συνειδητή τους παρέμβαση να ενισχύουν και να ριζοσπαστικοποιούν τους αγώνες.

Ο Τρότσκι διαδραμάτισε αποφασιστικό ρόλο στη διατύπωση της στρατηγικής του ενιαίου μετώπου και στις αντιπαραθέσεις γύρω από αυτήν. Σε ένα κείμενό του από τον Μάρτη του 1922, είχε διατυπώσει την ουσία:

«Ο σκοπός του Κομμουνιστικού Κόμματος είναι να αποτελέσει την ηγεσία της προλεταριακής επανάστασης. Για να ξεσηκώσει το προλεταριάτο για την άμεση κατάληψη της εξουσίας, το Κομμουνιστικό Κόμμα πρέπει να βασίζεται στη μεγάλη πλειοψηφία της εργατικής τάξης. Εφόσον δεν έχει αυτή την πλειοψηφία, το κόμμα πρέπει να παλέψει για να την κερδίσει. Μπορεί να το καταφέρει μόνο παραμένοντας μια εντελώς ξεχωριστή οργάνωση, με σαφές πρόγραμμα και αυστηρή εσωτερική πειθαρχία...

Όμως, είναι απολύτως προφανές ότι η ταξική ζωή του προλεταριάτου δεν αναβάλλεται κατά την περίοδο προετοιμασίας της επανάστασης. Με την πρωτοβουλία της μιας ή της άλλης πλευράς εκτυλίσσονται συγκρούσεις με τους βιομηχάνους, με την αστική τάξη, την κρατική εξουσία.

Σ' αυτές τις συγκρούσεις –εφόσον αφορούν τα ζωτικά συμφέροντα όλης της εργατικής τάξης, της πλειοψηφίας ή εκείνου ή του άλλου τμήματός της- οι εργαζόμενες μάζες νιώθουν την ανάγκη ενότητας δράσης, για ενότητα στην αντίσταση απέναντι στην επίθεση του καπιταλισμού ή για ενότητα στην επίθεσή εναντίον του. Κάθε κόμμα που αντιπαρατίθεται μηχανιστικά στην ανάγκη της εργατικής τάξης για ενότητα στη δράση οπωσδήποτε θα καταδικαστεί στο νου των εργατών.

Συνεπώς, το ζήτημα του ενιαίου μετώπου δεν αφορά καθόλου – είτε από την σκοπιά της σύλληψής του ή επί της ουσίας του- το ζήτημα των αμοιβαίων σχέσεων της κοινοβουλευτικής ομάδας των κομμουνιστών με εκείνη των σοσιαλιστών ή των κεντρικών επιτροπών των δυο κομμάτων... Το ζήτημα του ενιαίου μετώπου, παρόλο το γεγονός ότι σ' αυτή την εποχή ο διαχωρισμός των διάφορων πολιτικών οργανώσεων που βασίζονται στην εργατική τάξη είναι αναπόφευκτος- εμφανίζεται στη βάση της επείγουσας ανάγκης να εξασφαλιστεί για την εργατική τάξη η δυνατότητα ενός ενιαίου μετώπου στην πάλη ενάντια στον καπιταλισμό».[2]

Σε αυτή τη διαδικασία οι επαναστάτες δεν πρέπει να διστάσουν να μπουν σε συμφωνίες δράσης με τις ηγεσίες των ρεφορμιστικών κομμάτων και των συνδικάτων. Ο Τρότσκι εξηγεί:

«Οι ρεφορμιστές τρέμουν τις επαναστατικές δυνατότητες του μαζικού κινήματος. Το αγαπημένο τους πεδίο είναι το κοινοβουλευτικό βήμα, το γραφείο του συνδικάτου, οι επιτροπές μεσολάβησης, οι υπουργικοί προθάλαμοι. Εμείς, αντίθετα, πέρα από όλα τα άλλα, ενδιαφερόμαστε να σύρουμε τους ρεφορμιστές έξω από τα άσυλά τους και να τους βάλουμε δίπλα μας μπροστά στα μάτια των αγωνιζόμενων μαζών. Με τη σωστή τακτική μόνο κερδισμένοι θα βγούμε».

Και σε άλλο σημείο γράφει:

«Αλλά δεν διασπαστήκαμε με αυτούς; Ναι, επειδή διαφωνούμε στα θεμελιώδη προβλήματα του εργατικού κινήματος. Όμως παρόλα αυτά επιδιώκουμε συμφωνία με αυτούς; Ναι, σε όλες τις περιπτώσεις που οι μάζες που τους ακολουθούν είναι έτοιμες να ενωθούν σε ένα κοινό αγώνα μαζί με τις μάζες που ακολουθούν εμάς και όταν αυτοί, οι ρεφορμιστές, αναγκάζονται σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό να γίνουν εργαλεία του αγώνα... Σε πολλές περιπτώσεις και ίσως στην πλειοψηφία των περιπτώσεων οι οργανωτικές συμφωνίες δεν θα τηρηθούν ολοκληρωτικά ή δεν θα τηρηθούν καθόλου. Όμως είναι αναγκαίο να δίνεται πάντα στις μαχόμενες μάζες η ευκαιρία να καταλάβουν ότι η ανυπαρξία της ενότητας στη δράση δεν οφείλεται στη δική μας τυπολατρική άρνηση να συνεργαστούμε, αλλά στην πραγματική έλλειψη διάθεση για αγώνα των ρεφορμιστών».

Καρποί

Για το Κομμουνιστικό Κόμμα Γερμανίας (KPD) το 1922 ήταν η χρονιά ανάρρωσης από την κρίση που το είχε ρίξει ο τυχοδιωκτισμός της Δράσης του Μάρτη[3] το 1921. Το κόμμα έκανε μια αποφασιστική στροφή προς το ενιαίο μέτωπο – αν και όχι χωρίς εσωκομματική αντιπολίτευση- και στην οικονομική και στην πολιτική πάλη. «Βομβάρδισε» το SPD και το USPD με προτάσεις συνεργασίας και πρωτοβουλίες κοινής δράσης. Η ηγεσία του πρώτου τρία χρόνια πριν είχε δολοφονήσει τη Ρόζα Λούξεμπουργκ, τον Καρλ Λήμπνεχτ και εκατοντάδες άλλους επαναστάτες. Η ηγεσία του δεύτερου είχε προτιμήσει τη διάσπαση από τη συνεργασία με τους κομμουνιστές. Αυτά όμως δεν εμπόδισαν το KPD να εφαρμόσει το ενιαίο μέτωπο.

Τον Ιούνη εκείνης της χρονιάς μια φασιστική συμμορία δολοφόνησε τον υπουργό Εξωτερικών, τον Βάλτερ Ρατενάου (πολιτικά φιλελεύθερος, Εβραίος και βιομήχανος). Το KPD είχε ζητήσει ήδη από τα δυο σοσιαλδημοκρατικά κόμματα κοινή δράση ενάντια στις φασιστικές συμμορίες. Η δολοφονία προκάλεσε ένα κύμα οργής στην εργατική τάξη και τελικά η ηγεσία των σοσιαλδημοκρατών συμφώνησε σε κοινές διαδηλώσεις, που ήταν γιγάντιες.

Την ίδια ώρα που έβαζαν την υπογραφή τους, βέβαια, αρνούνταν κάθε σοβαρή συνέχεια στη δράση και σε αιτήματα όπως η εκκαθάριση του στρατού από την ακροδεξιά και η δημιουργία εργατικών πολιτοφυλακών αυτοάμυνας που πρότειναν οι κομμουνιστές. Αυτό που κέρδισε το KPD ήταν η εκτίμηση πλατιών στρωμάτων σοσιαλδημοκρατών ή ανένταχτων εργατών/τριών ότι ήταν η μόνη δύναμη που σκόπευε να παλέψει στα σοβαρά τους φασίστες.

Παράλληλα, οι κομμουνιστές πρωταγωνίστησαν σε οικονομικούς αγώνες, για αυξήσεις –ο πληθωρισμός είχε αρχίσει να αυξάνει με ταχύτητα. Το έκαναν παρόλο που ήταν αδύναμοι στα συνδικάτα, ακόμα και σε αγώνες όπου οι ίδιοι ήταν εντελώς «εξωτερικοί». Όταν για παράδειγμα ένα «απολίτικο» συνδικάτο σιδηροδρομικών κατέβηκε σε απεργία τον Φλεβάρη του 1922, τα σοσιαλδημοκρατικά συνδικάτα το κατήγγειλαν και οι κομμουνιστές οργάνωσαν την συμπαράσταση.

Τα εργοστασιακά συμβούλια προορίζονταν από τους σοσιαλδημοκράτες ως διακοσμητικά όργανα «συμμετοχής» στη διοίκηση των επιχειρήσεων στο πλάι της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας. Οι κομμουνιστές τα έκαναν όργανα πάλης. Τα συμβούλια της περιφέρειας Βερολίνου ζήτησαν από τις συνδικαλιστικές ηγεσίες να καλέσουν μια πανεθνική συνδιάσκεψη και όταν αυτές αρνήθηκαν την κάλεσαν τα ίδια τον Νοέμβρη του 1922. Όπως επισημαίνει ο Κρις Χάρμαν:

«Τα εργοστασιακά συμβούλια, υποστήριζαν οι κομμουνιστές, δεν θα έπρεπε να περιοριστούν στις οικονομικές διεκδικήσεις. Θα έπρεπε να αναλάβουν έστω σε εμβρυακό επίπεδο πολιτικές

Αντιπολεμική διαδήλωση στη Ρωσία, 1917

και κοινωνικές λειτουργίες. Πρότειναν ότι τα εργοστασιακά συμβούλια πρέπει να συντονιστούν μεταξύ τους και με τις ενώσεις νοικοκυρών από την εργατική τάξη για να συγκροτήσουν Επιτροπές Ελέγχου οι οποίες θα καταπολεμούσαν τις αυξήσεις στις τιμές και την κερδοσκοπία.

Ουσιαστικά, οι Επιτροπές Ελέγχου επέκτειναν τη δύναμη των συμβουλίων από το εργοστάσιο στη γειτονιά, συνδέοντας στενά τις οργανώσεις της βάσης της εργατικής τάξης σε τοπικό επίπεδο, δημιουργώντας με αυτό τον τρόπο ένα δίκτυο που μπορούσε να καταπολεμήσει αποτελεσματικά τις επιπτώσεις του πληθωρισμού και να οργανώσει άμεσα την αυτοάμυνα των εργατών απέναντι στην ακροδεξιά».[4]

Αυτά τα όργανα πάλης θα έπαιζαν αποφασιστικό ρόλο την επόμενη χρονιά. Ήταν αυτά που κάλεσαν την Γενική Απεργία τον Αύγουστο του 1923, με αποτέλεσμα την πτώση της κυβέρνησης σε συνθήκες κορύφωσης της επαναστατικής κρίσης.

Ιταλία: τι είδους κόμμα;

Το Κομμουνιστικό Κόμμα στην Ιταλία ιδρύθηκε τον Γενάρη του 1921 μέσα από τη διάσπαση του Σοσιαλιστικού Κόμματος. Το 1919 αυτό το κόμμα είχε κάνει αίτηση να μπει στην Κομιντέρν. Όμως, απέτυχε οικτρά στη δοκιμασία της «κόκκινης διετίας» των εργατικών συμβουλίων και των μεγάλων αγώνων που συγκλόνισαν την Ιταλία το 1919-1920. Ο Αντόνιο Γκράμσι έγραφε λίγο μετά:

«Οι καταλήψεις των εργοστασίων από το προλεταριάτο, έπιασαν το Σοσιαλιστικό Κόμμα απροετοίμαστο. Το τέλος των καταλήψεων δημιούργησε στο Σοσιαλιστικό Κόμμα πλήρες κομφούζιο... η ηγεσία υποστήριζε ότι το να πιστεύεις στην κομμουνιστική επανάσταση στην Ιταλία, σ' αυτή την περίοδο, ήταν καθαρή τρέλα. Μόνο μια μειοψηφία του κόμματος, που αποτελούνταν από το πιο προχωρημένο και μορφωμένο κομμάτι του προλεταριάτου, δεν άλλαξε τις κομμουνιστικές και διεθνιστικές του πεποιθήσεις. Δεν απογοητεύτηκε απ' αυτά που συνέβαιναν – και δεν άφησε τον εαυτό του να παρασυρθεί από τη φαινομενική δύναμη και πρωτοβουλία του αστικού κράτους. Έτσι δημιουργήθηκε το Κομμουνιστικό Κόμμα, η πρώτη αυτόνομη και ανεξάρτητη οργάνωση του βιομηχανικού προλεταριάτου – η μόνη τάξη του κόσμου που είναι ουσιαστικά και μόνιμα επαναστατική».[5]

Όμως, το πρόβλημα ήταν ότι οι ιδέες που καθόριζαν την πολιτική αυτού του νέου Κόμματος ήταν εκείνες της «φράξιας της αποχής» με επικεφαλής τον Αμαντέο Μπορντίγκα. Πήρε το όνομά της από την απόρριψη της συμμετοχής στις εκλογές. Το ίδιο εχθρικός ήταν ο Μπορντίγκα και οι υποστηρικτές του απέναντι στην στρατηγική του ενιαίου μετώπου. Ήταν μια στάση ιδιαίτερα σεχταριστική, τη στιγμή που ο φασισμός έκανε αποφασιστικά βήματα προς την εξουσία και εργατικά κινήματα όπως οι Arditi del Popolo προσπαθούσαν να τον αντιπαλέψουν μαχητικά και ενωτικά[6]. Το ΚΚΙ στάθηκε έξω από αυτές τις μάχες.

Χρειάστηκε μια επίπονη εσωκομματική πάλη, το 1924-25 για να αλλάξει κατεύθυνση το κόμμα. Η αλλαγή αποτυπώθηκε με σαφήνεια στις «Θέσεις της Λυών» την εισήγηση που ετοίμασε ο Γκράμσι για το τρίτο συνέδριο του κόμματος που έγινε τον Γενάρη του 1926. Είναι ένα πολύτιμο ντοκουμέντο για τους επαναστάτες του σήμερα, γιατί αποτυπώνει τις προσπάθειες του Γκράμσι και των συντρόφων του να συνδυάσουν την υπεράσπιση της επαναστατικής στρατηγικής με την μάχιμη παρέμβαση στις πολιτικές μάχες, με όπλο την στρατηγική του ενιαίου μετώπου. Αφετηρία της κριτικής στις θέσεις του Μπορντίγκα είναι η διαφορετική αντίληψη για το τι είναι ένα κομμουνιστικό κόμμα:

«Η άκρα αριστερά, αγνοώντας ή υποτιμώντας το κοινωνικό περιεχόμενο του Κόμματος, το ορίζει ως "όργανο" της εργατικής τάξης, που δημιουργείται μέσω της σύνθεσης των ετερογενών στοιχείων της. Στην πραγματικότητα, όταν ορίζουμε το κόμμα, είναι απαραίτητο πάνω απ' όλα να τονίζουμε ότι αυτό είναι "κομμάτι" της εργατικής τάξης. Το λάθος στον ορισμό του κόμματος οδηγεί σε μια λαθεμένη προσέγγιση των προβλημάτων οργάνωσης και τακτικής.

Ιταλία, Κόκκινη διετία.

...Για την άκρα αριστερά, η λειτουργία του Κόμματος δεν είναι να ηγείται της εργατικής τάξης σε όλες τις στιγμές προσπαθώντας να παραμένει σε επαφή μαζί της μέσα σ' όλες τις αλλαγές στην αντικειμενική κατάσταση, αλλά να διαμορφώνει και να προετοιμάζει στελέχη, που θα ηγηθούν των μαζών όταν η εξέλιξη της κατάστασης θα τις έχει οδηγήσει στο κόμμα και θα τις έχει κάνει να αποδεχθούν τις προγραμματικές και αξιακές θέσεις που αυτό έχει προκαθορίσει».

Από κει πήγαζαν οι διαφωνίες για το ενιαίο μέτωπο:

«Όσον αφορά τις τακτικές, η άκρα αριστερά υποστηρίζει ότι αυτές δεν πρέπει να καθορίζονται στη βάση της αντικειμενικής κατάστασης και της θέσης των μαζών, με τέτοιο τρόπο ώστε πάντοτε να είναι σε ευθυγράμμιση με την πραγματικότητα και να οδηγούν σε μια διαρκή επαφή με τα ευρύτερα στρώματα του εργαζόμενου πληθυσμού· τουναντίον, οι τακτικές πρέπει να καθορίζονται στη βάση φορμαλιστικών ενδιαφερόντων».[7]

Η διαφορά της ηγεσίας του Γκράμσι από την ηγεσία του Μπορντίγκα φάνηκε χειροπιαστά στη διάρκεια της «κρίσης Ματεότι» το καλοκαίρι του 1924. Ο Ματεότι ήταν ένας σοσιαλιστής βουλευτής που δολοφονήθηκε από τους φασίστες. Η δολοφονία του προκάλεσε ένα κύμα οργής, που ανάγκασε τα κόμματα της αντιπολίτευσης να φύγουν από την βουλή και να συγκροτήσουν μια δικιά τους «κοινοβουλευτική συνέλευση». Το ΚΚΙ υπό την ηγεσία του Γκράμσι συνδέθηκε με τις αντιφασιστικές μάζες που επηρεάζονταν από τα αστικοδημοκρατικά και ρεφορμιστικά κόμματα κάνοντας πολιτικές προτάσεις κοινής δράσης, με αποτέλεσμα να ξεσκεπάζεται στην πράξη η αδράνεια και η ατολμία των ηγεσιών αυτών των κομμάτων. Την ίδια στιγμή, το Κομμουνιστικό Κόμμα προσπάθησε να κερδίσει το πιο μαχητικό και συνειδητό κομμάτι των αγωνιστών αυτών στις ιδέες της επαναστατικής στρατηγικής. Η δράση αυτή είχε άμεσα αποτελέσματα, οδηγώντας στον τριπλασιασμό των μελών του λίγο πριν το Συνέδριο της Λυών.

Επικαιρότητα

Έχει γίνει κοινοτυπία να λέγεται ότι οι σημερινές συνθήκες είναι πολύ διαφορετικές από αυτές της δεκαετίας του 1920 όταν η Κομιντέρν γενίκευε την εμπειρία των επαναστατών με τη διατύπωση της στρατηγικής του ενιαίου μετώπου. Καμιά από τις αλλαγές όμως δεν αναιρεί την ανάγκη και τη δυνατότητα για να κινηθούν οι επαναστάτες με οδηγό αυτή την στρατηγική.

Για δεκαετίες οι επαναστάτες δεν είχαν το μέγεθος και την σχέση με την τάξη που θα τους επέτρεπε να ριχτούν σε τέτοιες μάχες από θέση ισχύος. Σήμερα αυτό αλλάζει. Τα περιθώρια για τέτοιες πρωτοβουλίες είναι απείρως μεγαλύτερα από προηγούμενες φάσεις της ταξικής πάλης. Το γεγονός ότι τα ρεφορμιστικά κόμματα του σήμερα έχουν πολύ ασθενέστερους οργανωτικούς και ιδεολογικούς δεσμούς με την εργατική τους βάση, δεν είναι απόδειξη της παρακμής της «παλιάς αριστεράς» και της «παλιάς εργατικής τάξης», αλλά δυνατότητα για τους επαναστάτες να κερδίσουν μαζικά τμήματα της παλιάς και νέας εργατικής τάξης στον αντικαπιταλισμό και την επανάσταση μέσα από τους κοινούς αγώνες.

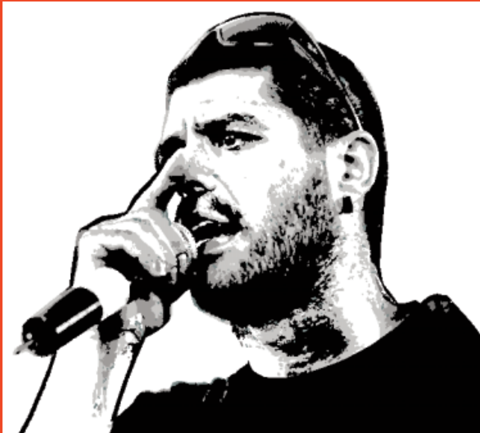
Για να μπορέσουν οι επαναστάτες να *«σύρουμε τους ρεφορμιστές έξω από τα άσυλά τους και να τους βάλουμε δίπλα μας μπροστά στα μάτια των μαζών»*, χρειάζεται να διαθέτουν την αντίστοιχη ελκτική δύναμη και βάρος. Συνεπώς, η επιμονή στην απόλυτη ιδεολογική, πολιτική και οργανωτική ανεξαρτησία του επαναστατικού κόμματος δεν είναι ούτε σεχταρισμός ούτε «επένδυση» για το μέλλον της διεκδίκησης της εξουσίας από την εργατική τάξη. Είναι προϋπόθεση για να μπορέσουν να οργανωθούν και να νικήσουν οι σημερινοί αγώνες.

Όμως, δεν αρκεί να καμαρώνουμε για αυτή την ανεξαρτησία. Οι επαναστάτες τη χρειάζονται για ένα σκοπό. Για να μπορούν να παίρνουν πρωτοβουλίες που θα *«ανεβάζουν το γενικό επίπεδο της προλεταριακής συνειδητότητας, της επαναστατικότητας, και της ικανότητας για τον αγώνα και τη νίκη»* όπως έγραφε ο Λένιν το 1920. Σε αυτό τον σκοπό υπακούουν οι συμφωνίες, συνεργασίες, προτάσεις για κοινή δράση, συνολικά η στρατηγική του ενιαίου μετώπου. Όπως είχε γράψει ο Τρότσκι το 1922, *«δεν αρκεί να διαθέτεις ένα ξίφος, πρέπει να είναι και αιχμηρό. Και εκτός από αυτό πρέπει να ξέρεις να το χειρίζεσαι»*. Το ενιαίο μέτωπο δεν είναι μια σειρά από κανόνες, μια έτοιμη συνταγή. Είναι τέχνη. Κι όπως όλες οι τέχνες μαθαίνεται με το δύσκολο τρόπο: με δοκιμές, αποτυχίες και επιτυχίες. Το επαναστατικό κόμμα είναι ο «συλλογικός τεχνίτης» που μαθαίνει, πράττοντας και συζητώντας. ■

Σημειώσεις

1. Β.Ι Λένιν, Ο «Αριστερισμός» - Παιδική Αρρώστια του Κομμουνισμού, Σύγχρονη Εποχή 2001, σελ. 87. Από την ίδια έκδοση οι φράσεις και τα αποσπάσματα που παρατίθενται παραπάνω.
2. Leon Trotsky, On the United Front, https://www.marxists.org/archive/trotsky/1924/ffyci-2/08.htm#f1 Πρόκειται για σημειώσεις για τα «ζητήματα του γαλλικού κομμουνισμού» που αποτέλεσαν τη βάση της εισήγησης του Τρότσκι για το Ενιαίο Μέτωπο στην Εκτελεστική Επιτροπή της Κομμουνιστικής Διεθνούς. Αποσπάσματα του κειμένου στο Ντάνκαν Χάλας, Ο Μαρξισμός του Τρότσκι, Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο 1999, σ.σ. 73-74.
3. Για τη Δράση του Μάρτη, βλέπε Ντάνκαν Χάλας, οπ, σ.σ. 66-70.
4. Chris Harman, Η Χαμένη Επανάσταση – Γερμανία 1918-1923, Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο 2008, σελ. 380.
5. Αντόνιο Γκράμσι, «Μάζες και Ηγεσίες», Οκτώβρης 1921, από το Selections from Political Writings (1921-1926), Lawrence and Wishart, London 1978.
6. Βλέπε Tom Behan, Arditi del Popolo Η ιστορία της πρώτης αντιφασιστικής οργάνωσης και η αποτρέψιμη άνοδος του Μπενίτο Μουσολίνι, Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο 2012.
7. Αντόνιο Γκράμσι, Οι Θέσεις της Λυών, Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο 2011, σελ. 39

2 χρόνια από τη δολοφονία του Παύλου Φύσσα

Ο **Θανάσης Καμπαγιάννης** περιγράφει την εικόνα της σκληρής μάχης ενάντια στους δολοφόνους της Χρυσής Αυγής και την ανάγκη να κλιμακωθεί.

Στις 18 Σεπτέμβρη 2015 κλείνουν δύο χρόνια από τη δολοφονία του Παύλου Φύσσα στο Κερατσίνι από τάγμα εφόδου της Χρυσής Αυγής. Η αντιφασιστική έκρηξη που ακολούθησε τη δολοφονία είχε καταλυτικές συνέπειες στις πολιτικές εξελίξεις: η κυβέρνηση Σαμαρά αναγκάστηκε να δώσει στη δικαστική εξουσία το σήμα της ποινικής δίωξης της Χρυσής Αυγής ως εγκληματικής οργάνωσης. Το μνημονιακό μέτωπο ΝΔ και ΠΑΣΟΚ θυσίασε το πολύτιμο – αν και αποκρουστικό – "μαύρο δεκανίκι" του, λίγους μήνες αφού το "ροζ δεκανίκι", η ΔΗΜΑΡ, αποχώρησε απο την κυβέρνηση μετά το κλείσιμο της ΕΡΤ. Ήταν τα πολιτικά προεόρτια της κατάρρευσης της κυβέρνησης Σαμαρά-Βενιζέλου έναν χρόνο μετά και της ανόδου του ΣΥΡΙΖΑ στην εξουσία.

Τι ήταν όμως η δολοφονία του Παύλου Φύσσα; Στο ερώτημα αυτό έχουν δοθεί πολλές απαντήσεις, από δεξιά και αριστερά. Τα κυρίαρχα ΜΜΕ κάνανε αρχικά την απέλπιδα προσπάθεια να παρουσιάσουν τη δολοφονία σαν έναν τυχαίο "καβγά για το ποδόσφαιρο". Αλλά πολύ γρήγορα, υπό το βάρος των μαρτυριών και των αποκαλύψεων, η εμπλοκή των νεοναζί της Χρυσής Αυγής δεν μπόρεσε να κουκουλωθεί. Οι ίδιοι οι φασίστες επιχείρησαν να παρουσιάσουν τη δολοφονία σαν ένα "μεμονωμένο περιστατικό", προωθώντας ταυτόχρονα το σενάριο μιας "προβοκάτσιας": ο βουλευτής Πάτρας της Χρυσής Αυγής Αρβανίτης, πρώην συνήγορος του Καλαμπόκα στη δίκη για τη δολοφονία του καθηγητή Νίκου Τεμπονέρα το 1991, αποκάλεσε τον Ρουπακιά "πράκτορα του ΚΚΕ" που έδρασε κατόπιν σχεδίου για την ενοχοποίηση της Χρυσής Αυγής.

Οι θεωρίες της προβοκάτσιας βρήκαν έναν αναπάντεχο σύμμαχο σε ορισμένους αναλυτές της Αριστεράς, αλλά και σε αντιεξουσιαστικούς κύκλους: η δολοφονία Φύσσα ήταν γι αυτούς ένα κρατικό σχέδιο με στόχο το χτύπημα των "δύο άκρων", αρχικά της Χρυσής Αυγής (που "έπαιρνε ψήφους από τη Νέα Δημοκρατία") και στη συνέχεια του κινήματος και της Αριστεράς. Οι θεωρίες αυτές ξεκινούσαν με την αγαθή πρόθεση να συνδέσουν το κυρίαρχο πολιτικό σύστημα, το κράτος και τους μηχανισμούς του με τη δολοφονία Φύσσα, κατέληγαν ωστόσο να δίνουν συγχωροχάρτι στην ηγεσία της Χρυσής Αυγής, η οποία καθόλου τυχαία τις άρπαξε και τις πρόβαλε λαίμαργα.

Τι ήταν λοιπόν η δολοφονία Φύσσα; Ένα τυχαίο περιστατικό; Ένα σχέδιο της ηγεσίας της Χρυσής Αυγής; Μήπως μια υπερβολή της; Υπάρχει σύνδεση της δολοφονίας με το πολιτικό σύστημα και τους κρατικούς μηχανισμούς και – αν ναι – τι είδους;

Πορεία στις φυλακές Κορυδαλλού την πρώτη μέρα της δίκης της Χ.Α.

Ο κρίσιμος ρόλος των ταγμάτων εφόδου

Η δολοφονία Φύσσα ήταν κομμάτι της δράσης των ταγμάτων εφόδου της Χρυσής Αυγής, όπως αποκαλούνται συνήθως τα σώματα ασφάλειας που διέθεταν οι τοπικές οργανώσεις της ναζιστικής συμμορίας. Αντίθετα με τους εκ των υστέρων ισχυρισμούς των κατηγορούμενων ηγετών της, τα τάγματα εφόδου δεν ήταν κάποιοι "θερμόαιμοι οπαδοί" της Χρυσής Αυγής ούτε μεμονωμένη πρωτοβουλία κάποιας τοπικής οργάνωσης. Για μια νεοναζιστική οργάνωση σαν τη Χρυσή Αυγή, η οικοδόμηση ταγμάτων εφόδου, κατά το μοντέλο του αρχετυπικού ναζιστικού κόμματος, αποτελεί την πεμπτουσία του πολιτικού της σχεδίου, που τη διαφοροποιεί από οποιοδήποτε πολιτικό κόμμα, έστω και ακραία συντηρητικό.

Στην περίπτωση της δολοφονίας του Παύλου Φύσσα, οι δράστες κλήθηκαν με sms στις 23:28 της 17/09/2013 (βράδυ Τρίτης) από τον υπεύθυνο της τοπικής της Νίκαιας, τον Πατέλη, μέσω του κινητού τηλεφώνου της οργάνωσης.[1] Οι αποδέκτες του μηνύματος δεν ήταν τυχαίοι: ήταν όλοι τους μέλη της "Ασφάλειας" της τοπικής οργάνωσης. Η Ασφάλεια ήταν μια μόνιμη παραστρατιωτική δομή, με δεδομένη σύνθεση, στολές, ιεραρχία, οπλισμό, εκπαίδευση, ασύρματους, αναφορές και κανόνες συνωμοτικότητας. Το σώμα Ασφάλειας της Νίκαιας ήταν το καλύτερα οργανωμένο ανάλογο τάγμα της Χρυσής Αυγής, γι' αυτο και χρησιμοποιούταν σαν "μπαλαντέρ" (όπως το είχε αποκαλέσει ο Πα-

ναγιώταρος) σε αποστολές σε όλη την Ελλάδα (εγκαίνια γραφείων, εξορμήσεις, επιθέσεις, κλπ).

Το τάγμα Ασφάλειας της Νίκαιας συγκροτήθηκε εντός είκοσι λεπτών (μέχρι τις 23:50) στα γραφεία της οργάνωσης στην Καισαρείας, εξοπλίστηκε με κλομπς, σιδερογροθιές και μαχαίρια, πληροφορήθηκε τον στόχο της επίθεσης κατόπιν ενημέρωσης από μέλη της Ασφάλειας που βρίσκονταν ήδη στο καφενείο Κοράλλι στο Κερατσίνι και ξεκίνησε με πομπή μηχανών και αυτοκινήτων προς τον προορισμό του. Μέσα σε 15 λεπτά, μέχρι τις 00:05, ο Φύσσας κείτονταν μαχαιρωμένος τρεις φορές από έναν άνδρα του τάγματος, τον Ρουπακιά, που ήταν μέλος του πενταμελούς συντονιστικού οργάνου της τοπικής της Νίκαιας. Στο τάγμα συμμετείχαν επίσης δύο τουλάχιστον στελέχη μισθοδοτούμενα από τη Χρυσή Αυγή, ο υπεύθυνος της τοπικής Πατέλης και ο υπεύθυνος της "Ασφάλειας" Καζαντζόγλου. Η δολοφονία έγινε μέσα σε κύκλο δεκάδων Χρυσαυγιτών που ενίσχυαν τον Ρουπακιά, κάποιοι από αυτούς κρατώντας τον Φύσσα, με παρόντες οκτώ τουλάχιστον οπλισμένους αστυνομικούς που ποτέ δεν επενέβησαν, ενώ δεκάδες άνθρωποι παρακολούθησαν έντρομοι τη δολοφονία, είτε από τους γύρω δρόμους είτε από τα μπαλκόνια τους.[2] Σε μια τραγική επιβεβαίωση ενός στίχου του Φύσσα, ο θάνατός του επήλθε "σε δημόσια θέα".[3] Ο στόχος της επίθεσης, εξάλλου, ήταν ακριβώς να σπείρει τον τρόμο.

Έχοντας καθαρή αυτή την εικόνα (που αποδεικνύεται ακράδαντα από τα στοιχεία της ανάκρισης), μπορούμε τώρα να θέσουμε τα βασικά ερωτήματα: πώς κατέστη εφικτή η δολοφονία του Παύλου Φύσσα; Και ποιοί ευθύνονται γι' αυτήν, εκτός από τη δεδομένη ευθύνη των φυσικών αυτουργών;

Οι πλάτες της Χρυσής Αυγής σε κράτος, κεφάλαιο και πολιτικό σύστημα

Οι σχέσεις των φασιστών με τους κρατικούς μηχανισμούς και το σύστημα οικονομικής και πολιτικής εξουσίας είναι ιστορικά αποδεδειγμένες.[4] Δεν θα επιμείνουμε ωστόσο εδώ σε μια ιστορική αναδρομή των σχέσεων αυτών ούτε όσον αφορά τα φασιστικά κόμματα του παρελθόντος ούτε όσον αφορά την ίδια τη Χρυσή Αυγή. Είναι εξάλλου πασίγνωστο ότι η Χρυσή Αυγή είναι μια οργάνωση με στενούς δεσμούς με τους κρατικούς μηχανισμούς και τις μυστικές υπηρεσίες, που απολάμβανε την εύνοια ισχυρών επιχειρηματικών συμφερόντων (ένα μόνο παράδειγμα: τα συνέδρια της Χρυσής Αυγής στο ξενοδοχείο Κάραβελ ήταν πάντοτε μια ευγενική "χορηγία" της εφοπλιστικής οικογένειας Θεοδωρακόπουλου) και την πολιτική στήριξη της παραδοσιακής Δεξιάς (οι καταγγελίες δύο πρώην υπαρχηγών της οργάνωσης, του Κουσουμβρή και του Ζαφειρόπουλου, ότι τα φυλλάδια της οργάνωσης τυπώνονταν με έξοδα της Νέας Δημοκρατίας δεν έχουν διαψευστεί ποτέ). Ωστόσο, αν μιλάμε για την περίοδο 2012-2013, την περίοδο δηλαδή που η Χρυσή Αυγή οικοδόμησε τα τάγματα εφόδου σαν κι αυτό που δολοφόνησε τον Παύλο Φύσσα, τα πράγματα είναι πιο συγκεκριμένα.

Όσον αφορά το κράτος, τα τάγματα εφόδου της Χρυσής Αυγής δρούσαν στην κυριολεξία κάτω από τις φτερούγες της κρατικής προστασίας της Ελληνικής Αστυνομίας.[5] Το πείραμα ξεκίνησε στο κέντρο της Αθήνας, στον Άγιο Παντελεήμονα, μετά το 2008, όπου οι ανάγκες αστυνόμευσης της περιοχής σήμαναν τη δράση περιπολούντων σωμάτων της Χρυσής Αυγής ως συμπληρωματικής δύναμης στο τοπικό αστυνομικό τμήμα.[6] Αλλά, η γενίκευση αυτής της εμπειρίας ήρθε με την κλιμάκωση του κρατικού ρατσισμού κατά των μεταναστών, και ιδίως με την έναρξη του "Ξένιου Δία" από τον Δένδια τον Αύγουστο του 2012. Στον ομολογημένο στόχο του Αρχηγείου της ΕΛΑΣ "να γίνει η ζωή των μεταναστών κόλαση" (προφανώς για να εγκαταλείψουν την ελληνική επικράτεια), τα τάγματα εφόδου της Χρυσής Αυγής ήταν μια φίλια, σύμμαχη προς την Αστυνομία δύναμη.

Η πολιτική αυτή, που εκφράστηκε πιο κραυγαλέα με την ανοιχτή συνεργασία των Διοικητών των Αστυνομικών Τμημάτων του Αγίου Παντελεήμονα και της Νίκαιας, Σκάρα και Γιοβανίδη με τις αντίστοιχες οργανώσεις της Χρυσής Αυγής, έχει μια μακρά ιστορία στη διαδρομή του ελληνικού κράτους: πηγαίνει πίσω στη μετεμφυλιακή περίοδο και τη δράση παρακρατικών σωμάτων "ιδιωτών" που συνέδραμαν τη Χωροφυλακή σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης. Ένα τέτοιο σώμα ήταν ο "Σύνδεσμος" (γνωστός ως "Καρφίτσα") του δοσίλογου Γιοσμά στη Θεσσαλονίκη, η οργάνωση που ευθύνεται για τη δολοφονία του βουλευτή της ΕΔΑ Γρηγόρη Λαμπράκη.[7] Δεν είναι λοιπόν τυχαίο ότι ο Ρουπακιάς απευθύνθηκε στους αστυνομικούς που τον προσήγαγαν στο ΑΤ Κερατσινίου λίγο μετά τη δολοφονία Φύσσα με τη φράση: "Είμαι δικός σας, είμαι στη Χρυσή Αυγή".

Όσον αφορά το κεφάλαιο, η Χρυσή Αυγή κατόρθωσε το 2013 να ανεβάσει σε ένα ανώτερο ποιοτικά επίπεδο τη συνεργασία της με επιχειρηματικούς κύκλους. Από τη μίσθωση των ταγμάτων εφόδου από εμπόρους και καταστηματάρχες για το "καθάρισμα" μιας περιοχής από μετανάστες ή για τον έλεγχο της αγοράς εργασίας με όρους εθνικής προτίμησης (επιδρομές σε λαϊκές, επιθέσεις σε καταστήματα μεταναστών, κλπ), η Χρυσή Αυγή έβαλε πλώρη για την εκτέλεση του σημαντικότερου συμβολαίου στην ιστορία της: τη δημιουργία για λογαριασμό των εφοπλιστών ενός φιλοεργοδοτικού "κίτρινου" σωματείου στη Ναυπηγοεπισκευαστική Ζώνη με σκοπό το σπάσιμο των συλλογικών συμβάσεων, τη μείωση του εργατικού κόστους και την επίτευξη "εργασιακής ειρήνης". Το εμπόδιο στο σχέδιο αυτό ήταν προφανές και ήταν τα υπάρχοντα σωματεία της Ζώνης που πρόσκεινται στο ΠΑΜΕ. Είναι χαρακτηριστικό ότι, λίγες μέρες μετά την επίθεση στα μέλη του ΠΑΜΕ και του ΚΚΕ στο Πέραμα (12/09/2013) και μία μέρα μετά τη δολοφονία Φύσσα στο Κερατσίνι, η πλειοψηφία των χρυσαυγιτών-μελών του νέου "σωματείου" προσλήφθηκαν από εταιρεία συμφερόντων του προέδρου της Ένωσης Ναυπηγοεπισκευαστών Πειραιά.[8]

Οι διασυνδέσεις αυτές με κρατικούς μηχανισμούς και εργοδότες συμπυκνώνονταν πολιτικά στη σχέση που απολάμβανε η Χρυσή Αυγή με τα ψηλότερα πατώματα της κυβέρνησης Σαμαρά, με το ίδιο το Μέγαρο Μαξίμου, στο πρόσωπο του γενικού γραμματέα της κυβέρνησης, Τάκη Μπαλτάκου. Παλιός ακροδεξιός ο ίδιος, ο Μπαλτάκος προσέφερε στη Χρυσή Αυγή υψηλή πολιτική προστασία και λειτουργούσε ως ανάχωμα απέναντι σε στελέχη του ηγετικού κύκλου της Νέας Δημοκρατίας που ζητούσαν μια πιο επιθετική πολιτική κατά της Χρυσής Αυγής.[9] Η σχέση αυτή δεν μπορούσε παρά να είναι "μυστική" για το συμφέρον και των δύο μερών: η Χρυσή Αυγή έπρεπε να προβάλλει ως αντισυστημική και άρα αντίθετη προς τη Νέα Δημοκρατία, την ίδια στιγμή που η δράση της προσέφερε στην κυβέρνηση τη νομιμοποίηση του "κέντρου" απέναντι στα "δύο άκρα", τη Χρυσή Αυγή και τον ΣΥΡΙΖΑ. Ωστόσο, η σχέση ήταν αδιαμφισβήτητη: υπουργοί

Σύνταγμα 25/9/2013 Αντιφασιστικό συλλαλητήριο και πορεία στα γραφεία της Χ.Α.

της ΔΗΜΑΡ έχουν δημοσιοποιήσει τις απειλές του Μαξίμου ότι σε περίπτωση αποχώρησής τους από την κυβέρνηση, υπήρχε πάντα το σενάριο μιας συνεργασίας με τη Χρυσή Αυγή (ή έστω με μια “σοβαρή” εκδοχή της).

Χωρίς αυτές τις σχέσεις της Χρυσής Αυγής με το κράτος, ισχυρούς επιχειρηματικούς κύκλους και το κυρίαρχο πολιτικό σύστημα, τα τάγματα εφόδου δεν θα μπορούσαν να δρουν, ούτε βέβαια να δολοφονήσουν τον Παύλο Φύσσα. Ωστόσο, η δολοφονία Φύσσα δεν ήταν απλώς η έκφραση της σχέσης υπαλληλίας των νεοναζί με τα αφεντικά τους: τον Σεπτέμβρη του 2013, η ηγεσία της Χρυσής Αυγής ξετύλιξε τη δική της, αυτόνομη, πολιτική στρατηγική.

Το πολιτικό σχέδιο του “Ελληνικού Σεπτέμβρη”

Σε αντίθεση με τις ιδεολογικές αναλύσεις που αντιμετωπίζουν τον φασισμό αποκλειστικά ως “το μακρύ χέρι του κράτους και του κεφάλαιου”, το φασιστικό κόμμα δεν είναι απλώς “παρακράτος”: έχει το δικό του πολιτικό σχέδιο. Αυτό ακριβώς συνέβη τον Σεπτέμβρη του 2013: σε μια μακρόσυρτη περίοδο οικονομικής, κοινωνικής και πολιτικής κρίσης, με την κυβέρνηση ΝΔ-ΠΑΣΟΚ αδυνατισμένη και αντιμέτωπη με ένα νέο κύμα δυσαρέσκειας και εργατικών αγώνων, η Χρυσή Αυγή αποφάσισε να διεκδικήσει έναν αναβαθμισμένο πολιτικό ρόλο, στόχος που περνούσε μέσα από την κλιμάκωση των βίαιων ενεργειών της οργάνωσης. Το σχέδιο ενός “Ελληνικού Σεπτέμβρη” (όπως το βάφτισε ένα παλιό στέλεχος της ελληνικής ακροδεξιάς), κομμάτι του οποίου ήταν και η τρομοκράτηση στις γειτονιές της Β’ Πειραιά, ήταν απόλυτα οργανωμένο και κεντρικά καθοδηγημένο, όπως και τα πάντα στη δράση της Χρυσής Αυγής.

Το σχέδιο περιλάμβανε το άνοιγμα του κύκλου των θυμάτων της φασιστικής βίας: αντί για αλλοεθνείς μετανάστες σαν τον Αιγύπτιο Αμπουζίντ Εμπάρακ και τον Πακιστανό Σαχζάτ Λουκμάν, οι επιθέσεις τώρα θα είχαν θύματα ντόπιους συνδικαλιστές και αντιφασίστες, σαν τον Σωτήρη Πουλικόγιαννη και τον Παύλο Φύσσα. Σε επίπεδο συμβολισμού, η Χρυσή Αυγή επέλεξε να αμφισβητήσει ακόμα και την ηγεμονία της παραδοσιακής Δεξιάς στις ετήσιες γιορτές μίσους στο Βίτσι και στο Μελιγαλά. Η διαδοχή των γεγονότων και η ενορχήστρωσή τους από τα ηγετικά στελέχη της οργάνωσης δεν αφήνουν καμία αμφιβολία για τον κεντρικό σχεδιασμό.

Στη 1 Σεπτέμβρη, ένστολοι της Χρυσής Αυγής υπό την καθοδήγηση του Παναγιώταρου εκδιώκουν τη βουλευτή της Νέας Δημοκρατίας από την εξέδρα του “μνημόσυνου” στο Βίτσι. Στις 12 Σεπτέμβρη, τάγμα εφόδου της Χρυσής Αυγής, με εντολή του Λαγού, επιτίθεται με δολοφονική μανία στα μέλη του ΠΑΜΕ και του ΚΚΕ στο Πέραμα, σπάζοντας το κεφάλι του προέδρου των Σωματείων της Ζώνης, Σωτήρη Πουλικόγιαννη. Στις 15 Σεπτέμβρη, η Χρυσή Αυγή, σε πλήρη στρατιωτική παράταξη και περιβολή, εκδιώκει τα στελέχη της Δεξιάς από το “μνημόσυνο” του Μελιγαλά και αναλαμβάνει τη διεξαγωγή του: υπό την καθοδήγηση του Κασιδιάρη, οι Λαγός και Γερμενής ξυλοκοπούν στελέχη άλλων ακροδεξιών οργανώσεων (τον πρόεδρο της νεολαίας του ΛΑΟΣ και τον πρόεδρο του Πατριωτικού Συλλόγου Λάρισας). Στις 17 Σεπτέμβρη, η Ασφάλεια της Νίκαιας εξορμά με δολοφονικό μένος εναντίον της παρέας του Παύλου Φύσσα, γνωστού στην περιοχή για τους αντιφασιστικούς στίχους των τραγουδιών του.

Οι δράστες της δολοφονίας του Παύλου Φύσσα είχαν εκπαιδευτεί για να πραγματοποιούν επιθέσεις σαν κι αυτή της 17ης προς 18η Σεπτεμβρίου. Είχαν απόλυτη συνείδηση της ασυλίας που απολάμβαναν από τις διωκτικές αρχές: η ίδια η εμπειρία του “Ελληνικού Σεπτέμβρη” τούς προσέφερε την απόδειξη ότι οι βίαιες ενέργειες της Χρυσής Αυγής, είτε κατά των συνδικαλιστών του ΠΑΜΕ είτε κατά παραγόντων της Δεξιάς, παρέμεναν ατιμώρητες (εξάλλου, η Ασφάλεια της Νίκαιας ήταν παρούσα όταν βουλευτές της οργάνωσης ξυλοκοπούσαν τους αντιπάλους τους στον Μελιγαλά). Ωστόσο, ο αποφασιστικός παράγοντας για τη δολοφονία Φύσσα ήταν η εντολή που έδωσαν στα γραφεία της οργάνωσης οι Πατέλης και Καζαντζόγλου, υπό την καθοδήγηση του Λαγού. Σε μια οργάνωση που λειτουργεί με την αρχή του “FührerPrinzip” (την “Αρχή του Αρχηγού”), η παραβίαση εντολής που δίνεται από ιεραρχικά ανώτερο όργανο συνιστά ανυπακοή στον ίδιο τον “Αρχηγό” της οργάνωσης.10 Γι’ αυτο και το τάγμα Ασφάλειας της Νίκαιας είχε απόλυτη συναίσθηση, την ώρα που κατευθυνόταν στο Κοράλλι, ότι υλοποιούσε την εντολή του Φύρερ της οργάνωσης Νίκου Μιχαλολιάκου. Και αυτή την εντολή εκτέλεσε, δολοφονώντας τον Παύλο Φύσσα.

Ο πυρήνας Νίκαιας της Χρυσής Αυγής - η οργάνωση των δολοφόνων του Π. Φύσσα

Ένα σχέδιο που σκόνταψε σε προσωπικές και συλλογικές αντιστάσεις

Κι όμως το σχέδιο της κλιμάκωσης της βίας της Χρυσής Αυγής και της αναβάθμισης του πολιτικού της ρόλου απέτυχε. Αντί για ένα βήμα πιο κοντά στην εξουσία, η ηγεσία της Χρυσής Αυγής βρέθηκε πίσω από τα κάγκελα της φυλακής.

Ο Μιχαλολιάκος έχει και άλλες φορές βρεθεί αντιμέτωπος με εγκληματικές ενέργειες μελών του που τον "εξέθεσαν" (η σημαντικότερη τέτοια στιγμή ήταν μετά την απόπειρα ανθρωποκτονίας του Δημήτρη Κουσουρή από τάγμα εφόδου της οργάνωσης υπό την καθοδήγηση του υπαρχηγού της Περίανδρου Ανδρουτσόπουλου). Χρησιμοποίησε λοιπόν μια δοκιμασμένη μέθοδο: "καταδίκασε" τη δολοφονία, δήλωσε άγνοια για τον Ρουπακιά τον οποίο βάφτισε "περαστικό" από την οργάνωση, χαρακτήρισε "πολιτική δίωξη ενός νόμιμου πολιτικού κόμματος" την έναρξη της ποινικής δίωξης για την εγκληματική οργάνωση. Όμως, τώρα, η μέθοδος αυτή απέτυχε.

Χρειάζεται να είμαστε καθαροί ότι ήταν η αντίσταση από τα κάτω αυτή που καθόρισε την ήττα του σχεδίου των νεοναζί. Πρώτα και κύρια, δεν μπορούμε να προσπεράσουμε την αντίσταση του ίδιου του Παύλου Φύσσα στη φασιστική επιδρομή. Ο Φύσσας αντιστάθηκε, αν και άοπλος, στο τάγμα εφόδου που του επιτέθηκε, με σκοπό να προστατέψει τους φίλους του, αλλά και να κρατήσει ελεύθερο το έδαφος της γειτονιάς στην οποία μεγάλωσε. Αρνήθηκε να το βάλει στα πόδια, χωρίς αυτό να έχει να κάνει με κάποιον αντιφασιστικό ηρωισμό: η προσωπική και η πολιτική του στάση, όπως την περιγράφουν οι φίλοι του και την αναδεικνύουν οι στίχοι των τραγουδιών του, ήταν περισσότερο μια στάση κοινωνικής αλληλεγγύης στους συνανθρώπους του, παρά κάποια ολοκληρωμένη αριστερή ή αναρχική ιδεολογία.[11] Ήταν αυτή η στάση που καθόρισε ότι η δολοφονία δεν έγινε σε κάποιο σκοτεινό στενό δρομάκι, αλλά στη δημόσια θέα της Παναγή Τσαλδάρη. Και ήταν ο ίδιος που πέτυχε, λίγο πριν ξεψυχήσει, να συλληφθεί ο Ρουπακιάς από τους κατά τα άλλα αμέτοχους αστυνομικούς, τη στιγμή που ο δράστης επιχειρούσε να διαφύγει μπαίνοντας στο αυτοκίνητό του.

Ο στόχος της φασιστικής επιδρομής στο Κερατσίνι ήταν να σπείρει τον τρόμο στις εργατογειτονιές του Πειραιά και να κατοχυρώσει την κυριαρχία της Χρυσής Αυγής. Όμως η δολοφονία γύρισε μπούμερανγκ. Αντί για τρόμος, αυτό που προκλήθηκε ήταν ένας συγκλονιστικός αντιφασιστικός ξεσηκωμός, στο ίδιο το Κερατσίνι την επομένη της δολοφονίας, αλλά και σε όλη την Ελλάδα. Η πλειοψηφική αυτή αντιφασιστική πλημμυρίδα πάτησε πάνω στις εμπειρίες και τα προχωρήματα του αντιφασιστικού κινήματος που είχε συγκρουστεί με τη Χρυσή Αυγή τους προηγούμενους 15 μήνες κατά τους οποίους αυτή βρισκόταν στη Βουλή. Τα τάγματα εφόδου είχαν αποτύχει να ελέγξουν τις γειτονιές και τους δρόμους πριν ακόμα τη δολοφονία του Φύσσα, ως αποτέλεσμα εκατοντάδων αντιφασιστικών συγκεντρώσεων και δράσεων ενος κινήματος που αναπτύχθηκε ραγδαία το 2012-2013. Είναι ακόμα αξιοσημείωτο ότι ο αντιφασιστικός ξεσηκωμός μετά τη δολοφονία Φύσσα πάτησε πάνω στις εργατικές κινητοποιήσεις και τις απεργίες που ήταν σε εξέλιξη, με κορυφαία την απεργία διαρκείας των καθηγητών.

Η αντιφασιστική έκρηξη μετά τη δολοφονία Φύσσα δημιούργησε ένα οξύ δίλημμα στην κυβέρνηση, που βρέθηκε αντιμέτωπη με τον κίνδυνο ενός νέου Δεκέμβρη του 2008. Αν η κάλυψη που παρείχε το κράτος και το πολιτικό σύστημα στη Χρυση Αυγή δεν σταματούσε (έστω προσωρινά), η Νέα Δημοκρατία διακινδύνευε την ίδια την σταθερότητα της κυβέρνησής της. Γι' αυτό και ο Δένδιας αναγκάστηκε να στείλει τον κατάλογο με τα "32 περιστατικά" στην Εισαγγελία του Αρείου Πάγου, η οποία διέταξε προκαταρκτική εξέταση για να διερευνήσει την ύπαρξη εγκληματικής οργάνωσης.

Μπορεί ο Σαμαράς να επιχείρησε στη συνέχεια να υποδυθεί τον "διώκτη" του ναζισμού, αλλά η πραγματικότητα είναι ότι η κυβέρνηση και το κράτος έδωσαν στην ηγεσία της Χρυσής Αυγής 10 πολύτιμες μέρες, από τις 18 μέχρι τις 28 Σεπτέμβρη, για να εξαφανίσει κάθε ενοχοποιητικό στοιχείο και να οργανώσει την άμυνά της. Στη διάρκεια αυτών των ημερών, ο γενικός γραμματέας της κυβέρνησης επιχείρησε ανεπιτυχώς να σαμποτάρει την ποινική δίωξη: σύμφωνα με άρθρο της – πάντα ενημερωμένης σε τέτοια θέματα – Καθημερινής στην επέτειο του ενός χρόνου από τις συλλήψεις: *"ένας δικηγόρος - στενός συνεργάτης του Μπαλτάκου – βρισκόταν ημέρα και νύχτα στην Ευελπίδων προσπαθώντας να εκμαιεύσει πληροφορίες για την εξέλιξη της ανάκρισης"*.[12] Τα αντιφατικά μηνύματα που έστελναν στη δικαστική εξουσία κυβερνητικοί υπουργοί και Μαξίμου δεν ήταν άσχετα με την απόφαση μη-προφυλάκισης των Κασιδιάρη, Παναγιώταρου και Μίχου.

Ωστόσο, η επιμονή της αντιφασιστικής έκρηξης που εκφράστηκε με τη μεγάλη διαδήλωση της 25ης Σεπτεμβρίου στα γραφεία της "Κεντρικής Διοίκησης" της Χρυσής Αυγής στη Μεσογείων (με την ηγεσία μάλιστα του ΣΥΡΙΖΑ να αποτυγχάνει να ελέγξει τους συγκεντρωμένους στο Σύνταγμα) καθόρισε την οριστικοποίηση της έναρξης της ποι-

νικής δίωξης. Στις 28 Σεπτέμβρη η ηγεσία της Χρυσής Αυγής συλλαμβάνεται, ενώ τις επόμενες μέρες συλλαμβάνονται τα μέλη της Ασφάλειας της Νίκαιας που συμμετείχαν στη δολοφονία Φύσσα. Παράλληλα, συλλαμβάνονται οι δράστες της επίθεσης στο ΠΑΜΕ (που ακόμα παρέμεναν ελεύθεροι!) και συσχετίζονται υποθέσεις, όπως αυτή της επίθεσης στους Αιγύπτιους αλιεργάτες τον Ιούνη του 2012 που πλέον χαρακτηρίζεται ως απόπειρα ανθρωποκτονίας.

Δικαιοσύνη για τα θύματα της Χρυσής Αυγής

Από τις 20 Απρίλη του 2015, διεξάγεται ενώπιον του Α' Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων η δίκη της Χρυσής Αυγής. Εκτός από την δολοφονία του Παύλου Φύσσα, συνεκδικάζονται οι απόπειρες ανθρωποκτονίας των Αιγύπτιων ψαράδων και των συνδικαλιστών του ΠΑΜΕ, μαζί με την κατηγορία της εγκληματικής οργάνωσης, η διεύθυνση της οποίας βαρύνει τους 18 βουλευτές της προηγούμενης κοινοβουλευτικής της ομάδας (στην ουσία όλον τον ηγετικό πυρήνα).

Το αν θα καταδικαστούν οι 69 κατηγορούμενοι που κάθονται στο εδώλιο του δικαστηρίου δεν θα εξαρτηθεί αποκλειστικά από τα τεκταινόμενα στο εσωτερικό της δικαστικής αίθουσας. Βεβαίως, το ανακριτικό υλικό είναι συντριπτικό και, στο μέτρο που αυτό θα αποτελέσει τον αποκλειστικό παράγοντα σχηματισμού της δικαστικής κρίσης, η καταδίκη των κατηγορούμενων θα είναι βαριά. Ωστόσο, όπως γνωρίζουμε από ανάλογες δίκες του παρελθόντος, οι κρατικοί μηχανισμοί ξέρουν να ευνοούν παρακρατικούς και φασίστες εγκληματίες, συνήθως καταδικάζοντας κάποιους φυσικούς αυτουργούς, ρίχνοντας στα μαλακά τους ηθικούς αυτουργούς και πάντοτε αποκρύπτοντας τους δεσμούς των εγκληματιών με τους κρατικούς αξιωματούχους που συγκάλυπταν τη δράση τους.

΄Εχοντας αυτή την ιστορική εμπειρία, το αντιφασιστικό κίνημα πρέπει να αναπτύξει τη δράση του τόσο μέσα στη δίκη όσο και έξω από αυτήν. Η καταδίκη των φασιστών περνάει μέσα από τη διαρκή παρουσία του αντιφασιστικού κινήματος στο δικαστήριο, τη στήριξη των θυμάτων και της πολιτικής αγωγής, την εξασφάλιση της δημοσιότητας με τη μεταφορά της αίθουσας από τις γυναικείες φυλακές Κορυδαλλού στο Εφετείο, τη διεύρυνση του μετώπου των κοινωνικών και πολιτικών δυνάμεων που ζητάνε την καταδίκη των νεοναζί. Η πανελλαδική καμπάνια που διεξάγει η ΚΕΕΡΦΑ έχει ήδη ανοίξει το δρόμο σ' αυτή την κατεύθυνση.

Επειδή ακριβώς οι φασίστες διαισθάνονται το συντριπτικό βάρος των αποδείξεων της εγκληματικής τους δράσης, έχουν μεταφέρει όλες τις ελπίδες για τη διαφυγή τους έξω από την αίθουσα του δικαστηρίου. Η επιδιωκόμενη επανανομιμοποίηση της Χρυσής Αυγής έχει συγκεκριμένα πεδία: αξιοποίηση της κοινοβουλευτικής τους παρουσίας και της αποδοχής της από τα κόμματα του "συνταγματικού τόξου", "αντιμνημονιακός" λόγος μετά την υπογραφή συμφωνίας από την κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ, αναπαραγωγή του θεσμικού ρατσισμού με αφορμή το νέο προσφυγικό ρεύμα, επιδίωξη διατήρησης και διεύρυνσης του εκλογικού της ακροατηρίου.

Το αντιφασιστικό κίνημα πρέπει να αντιτάξει μια διαρκή και στοχοπροσηλωμένη εκστρατεία σε όλα τα επίπεδα, ώστε να αποτρέψει την επανανομιμοποίηση των νεοναζί: πρωτοβουλίες για την ανάδειξη του εγκληματικού χαρακτήρα της ναζιστικής συμμορίας πίσω από τη θεσμική βιτρίνα του "νόμιμου πολιτικού κόμματος", ξεσκέπασμα της ψεύτικης αντισυστημικής της ρητορικής, αντιρατσιστικές αιχμές και πρωτοβουλίες που θα αποκαθιστούν την ενότητα της εργατικής τάξης, αποκλεισμός κάθε δημόσιου χώρου για τους φασίστες (ιδίως με αφορμή τις εκλογές) μέσα από μαζικές αντιφασιστικές κινητοποιήσεις. Μόνο με μια τέτοια εκστρατεία, θα αποκλειστεί κάθε δυνατότητα της Χρυσής Αυγής να παίξει ρόλο στις επόμενες φάσεις της οικονομικής και πολιτικής κρίσης και να ξαναθέσει σε λειτουργία τα τάγματα εφόδου που έχουν λουφάξει μετά τον Σεπτέμβρη του 2013.

Αφίσα της ΚΕΕΡΦΑ

Τα θύματα της Χρυσής Αυγής, η οικογένεια του Παύλου Φύσσα (που έρχεται η στιγμή επιτέλους να καταθέσει αυτές τις βδομάδες ενώπιον του Δικαστηρίου), οι Αιγύπτιοι ψαράδες, οι συνδικαλιστές του ΠΑΜΕ αλλά και εκατοντάδες άλλοι που χτυπήθηκαν από τα τάγματα εφόδου, δικαιούνται να πάρουν δικαιοσύνη για τις επιθέσεις που υπέστησαν και για τους ανθρώπους που έχασαν. Μόνο που η δικαιοσύνη αυτή δεν θα είναι στην περίπτωσή τους εύκολη: γιατί δράστες των συγκεκριμένων επιθέσεων δεν ήταν κάποια μεμονωμένα άτομα, αλλά μια ναζιστική εγκληματική οργάνωση με ισχυρές πλάτες στους κρατικούς μηχανισμούς και στο σύστημα οικονομικής και πολιτικής εξουσίας. Θα είναι ένας δύσβατος δρόμος η επίτευξη της δικαιοσύνης. Ας προσπαθήσουμε να τον διαβούμε με την αποφασιστικότητα και το θάρρος που επέδειξε ο Παύλος Φύσσας το βράδυ της 17ης προς 18η Σεπτέμβρη 2013, όρθιος απέναντι σε μια αγέλη νεοναζιστών δολοφόνων. ■

Σημειώσεις

1. Το sms έγραφε: "Όλοι τώρα στην Τοπική. Όσοι είσαστε κοντά. Δεν θα περιμένουμε μακρινούς. Τώρα". Αναφέρεται στο: Υπόμνημα της πολιτικής αγωγής του αντιφασιστικού κινήματος στη δίκη της Χρυσής Αυγής, Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο, Αθήνα 2015, σελ. 87.
2. Αναλυτικότερα για τη δολοφονία Φύσσα, βλ. Υπόμνημα, ο.π., σελ. 84-94.
3. "Μια τέτοια μέρα είναι ωραία για να πεθαίνεις/ όμορφα και όρθιος σε δημόσια θέα", στο: Killah P, Ζόρια, tinyurl.com/oxnnzts.
4. Μια καλή αφετηρία στο: Robert Paxton, Η ανατομία του φασισμού, Κέδρος, Αθήνα 2006.
5. Για τις σχέσεις ΕΛΑΣ-Χρυσής Αυγής και τις προσπάθειες συγκάλυψής τους, βλ.: Πρωτοβουλία για την Πολιτική Αγωγή του Αντιφασιστικού Κινήματος, Η ναζιστική εγκληματική οργάνωση Χρυσή Αυγή, JailGoldenDawn, Αθήνα 2015, σελ. 215-226.
6. Βλ. σχετικά το: Τάσος Κωστόπουλος, "Ο νεοναζισμός ως εγχείρημα αντιεξέγερσης: το 'βαθύ κράτος' και η άνοδος της Χρυσής Αυγής", Αρχειοτάξιο, τχ. 16, Νοέμβριος 2014.
7. Για τα σχετικά με τη δολοφονία Λαμπράκη, βλ. Στράτος Δορδανάς, Η γερμανική στολή στη ναφθαλίνη, Επιβιώσεις του δοσιλογισμού στη Μακεδονία, 1945-1974, Εστία, Αθήνα 2011, σελ. 285-351.
8. Αναλυτικότερα για την επίθεση στο ΠΑΜΕ, βλ. Υπόμνημα, ο.π., σελ. 80-84.
9. Βλ.: Δημήτρης Ψαρράς, "Ανοιχτή γραμμή Μαξίμου και Χρυσής Αυγής", ΕφΣυν, 18/09/2014, tinyurl.com/olk7p3d.
10. Για την "Αρχή του Αρχηγού" και το πρωτότυπο Καταστατικό της Χρυσής Αυγής, βλ.: Η ναζιστική εγκληματική οργάνωση Χρυσή Αυγή, ο.π., σελ. 5-25.
11. Όπως το έλεγε ο ίδιος: "γάμα τες επιτέλους τις επαναστάσεις/ μιλάμε μόνο για προσωπικές αντιστάσεις", στο: Killah P, Για το καλό μου, tinyurl.com/nf4uvll.
12. Μαριάννα Κακαουνάκη, "Η νύχτα των μεγάλων συλλήψεων της Χρυσής Αυγής", Καθημερινή, 21/09/2014, tinyurl.com/ng7nwnl.

Ποιος μπορεί να σταματήσει τη λιτότητα στην Ευρώπη;

Οι άρχουσες τάξεις στην Ευρώπη επιμένουν σκληρά στις πολιτικές λιτότητας, αλλά, όπως εξηγεί ο **Σωτήρης Κοντογιάννης**, ανησυχούν για τις εργατικές αντιστάσεις

Ένα πράγμα είναι ξεκάθαρο στον απόηχο της τελευταίας ελληνικής κρίσης: το όραμα της "Ευρώπης των λαών" είναι νεκρό. Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν έχει καμιά σχέση ούτε με το διαφωτισμό, ούτε με τη δημοκρατία, ούτε με την αλληλεγγύη ούτε με καμιά άλλη από τις αξίες πάνω στις οποίες υποτίθεται ότι είχε οικοδομηθεί. Οι εκβιασμοί, τα τελεσίγραφα και οι απειλές απέναντι στην ελληνική κυβέρνηση διέλυσαν μέσα σε λίγες μέρες κάθε αυταπάτη, ξεγύμνωσαν την "πολιτισμένη Ευρώπη" από κάθε πέπλο και έδειξαν, γυμνό, το πραγματικό της πρόσωπο: το αποκρουστικό πρόσωπο μιας γερασμένης άρχουσας τάξης, τυφλωμένης από τη φιλαργυρία και τον εγωισμό της, ικανής να σύρει για μια χούφτα Ευρώ τον πλανήτη ολόκληρο για τρίτη φορά στην ιστορία στον θάνατο και την καταστροφή.

Η ελληνική κρίση έφερε ξανά στην επιφάνεια όλα τα παλιά στερεότυπα και τις ξεχασμένες, υποτίθεται, διαιρέσεις ανάμεσα στις κυρίαρχες τάξεις της "γηραιάς ηπείρου". Στη διάρκεια των διαπραγματεύσεων ο Βόλφγκανγκ Σόιμπλε, ο υπουργός Οικονομικών της Γερμανίας "αρπάχτηκε" με τον Μάριο Ντράγκι, τον διοικητή της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Ο Ματέο Ρέντζι, ο πρωθυπουργός της Ιταλίας "συνωμότησε" με τον Φρανσουά Ολάντ, τον πρόεδρο της Γαλλίας για να αναχαιτίσουν το γερμανικό σχέδιο για την "προσωρινή" αποπομπή της Ελλάδας από την Ευρωζώνη.

Στη Γαλλία το περιοδικό ευρείας κυκλοφορίας Marianne έβαλε την Άγκελα Μέρκελ, την καγκελάριο της Γερμανίας, στο εξώφυλλό του -στολισμένη με το πρωσικό κράνος και την επιγραφή "η αυτοκράτειρα των δανειστών". Στη Γερμανία η γνωστή και μη εξαιρετέα κιτρινοφυλλάδα Bild "απάντησε" και αυτή με μια φωτογραφία της Μέρκελ, -να ψάχνει απεγνωσμένα την τσάντα της. "Πόσο βαθιά πρέπει να χώσει η Γερμανία το χέρι στην τσέπη", έγραφε η λεζάντα. Και από κάτω ακολουθούσαν οι φωτογραφίες του Ρέντζι, του Ντέιβιντ Κάμερον (του πρωθυπουργού της Βρετανίας), του Μάρτιν Σούλτς (του προέδρου του Ευρωκοινοβουλίου) και του Ζαν Κλοντ Γιούνκερ (του προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής). "Να ποιοι θέλουν να αρπάξουν τα λεφτά μας".

Απόλυτη αξία

Η κρίση έχει βαθύνει το χάσμα ανάμεσα στις άρχουσες τάξεις σε όλα τα πλάτη και τα μήκη της γης -για αυτό δεν υπάρχει αμφιβολία. Δεν βρισκόμαστε όμως ούτε στο 1914 ούτε στο 1940. Η πραγματική αντιπαράθεση δεν είναι ούτε ανάμεσα στα κράτη, ούτε ανάμεσα στα έθνη. Αυτό που έχει πάρει αβυσσαλέες διαστάσεις είναι το ρήγμα ανάμεσα στις τάξεις, ανάμεσα στους εργοδότες και τους εργάτες, ανάμεσα στους πλούσιους και τους φτωχούς.

Οι ηγέτες της Ευρώπης μπορεί να διαφωνούν για την αποπομπή της Ελλάδας από την Ευρωζώνη. Η Ιταλία, όπου το δημόσιο χρέος έχει ξεπεράσει πλέον το 130%, αισθάνεται πολύ πιο ευάλωτη απέναντι σε μια νέα οικονομική αναταραχή (πχ μια νεα Λήμαν Μπραδερς) από ό, τι η Γερμανία. Και η Γαλλία είναι σίγουρα αντίθετη με τα σχέδια του Σόιμπλε, που θέλει να αξιοποιήσει την οικονομική υπεροχή της Γερμανίας για να επιβληθεί σε όλη την Ευρώπη.

Παρά τις διαφωνίες τους, όμως, αυτές υπάρχει μια "αξία" η οποία δεν τίθεται από κανέναν σε αμφισβήτηση: η πολιτική της διαρκούς λιτότητας. Ο Ντόναλντ Τουσκ, ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου το είπε ανοιχτά σε μια συνέντευξή του στα μέσα Ιούλη στην εφημερίδα Financial Times. *"Δεν έχω καμία αμφιβολία ότι η λιτότητα είναι μια απολύτως θεμελιώδης αξία"*, είπε. Η αμφισβήτηση αυτής της "υπέρτατης αξίας" αποτελεί θανάσιμο κίνδυνο για την Ευρώπη.

Η λιτότητα δεν είναι απλά και μόνο "απόλυτη αξία" για την ενωμένη Ευρώπη: είναι η απόλυτη πραγματικότητα. Στη Γερμανία της Μέρκελ και του Σόιμπλε ο φετινός προϋπολογισμός θα είναι, για πρώτη φορά ύστερα από μισό αιώνα ισοσκελισμένος ενώ οι προϋπο-

Φρανκφούρτη ενάντια στα νέα γραφεία της ΕΚΤ

λογισμοί των επόμενων χρόνων αναμένεται να κλείσουν με ένα μικρό (για το μέγεθος της οικονομίας) πλεόνασμα 10 - 20 δις Ευρώ. Αυτή η "επιτυχία" οφείλεται εν' μέρει, είναι αλήθεια στα εξαιρετικά χαμηλά επιτόκια που πληρώνει η Γερμανία για το δημόσιο χρέος της. Πάνω απ' όλα, όμως, οφείλεται στην πολιτική της μόνιμης, άγριας λιτότητας. Οφείλεται στην διαβόητη "Αντζέντα 2010" της σοσιαλδημοκρατικής διακυβέρνησης του Γκέρχαντ Σρέντερ (1998-2005). Οφείλεται στο νέο πακέτο λιτότητας -το σκληρότερο στην ιστορία του γερμανικού κράτους σύμφωνα με την Deutsche Welle- που ανακοίνωσε η Μέρκελ τον Ιούνη του 2010 με στόχο την εξοικονόμηση 80 δισεκατομμύρια Ευρώ από τον προϋπολογισμό μέσα στην επόμενη τετραετία.

Η σκληρή λιτότητα είναι ο κανόνας και στη δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία της Ευρωζώνης, τη Γαλλία. Τον Μάρτη του 2014, ύστερα από μια σύντομη "αριστερή παρένθεση" (την κυβέρνηση του Ζαν-Μαρκ Εϊρώ) ο Φρανσουά Ολάντ, που είχε εκλεγεί το 2012 με την υπόσχεση να σταματήσει την πολιτική της λιτότητας, παρέδωσε την πρωθυπουργία στον Μανουέλ Βαλς, έναν ακραίο, σκληροπυρηνικό νεοφιλελεύθερο "σοσιαλιστή". Το πρώτο πράγμα που έκανε η νέα κυβέρνηση ήταν να ανακοινώσει ένα νέο φιλόδοξο διετές σχέδιο λιτότητας ύψους 50 δις Ευρώ που θα προέλθουν κατά κύριο λόγο από το πάγωμα των μισθών των δημοσίων υπαλλήλων, τις περικοπές στη δημόσια υγεία και τα κοινωνικά επιδόματα. Ο Εμμανουέλ Μακρόν, έναν πρώην τραπεζίτης που ανέλαβε το υπουργείο "Παραγωγικής Ανασυγκρότησης",(!) επέβαλε, σχεδόν πραξικοπηματικά, χωρίς συζήτηση στη Βουλή, ένα αντεργατικό πακέτο μέτρων που προβλέπει μαζικές ιδιωτικοποιήσεις, εισιτήριο στα δημόσια νοσοκομεία, περιορισμούς στα εργατικά δικαιώματα και νέες και μειώσεις στα πραγματικά μεροκάματα που ξεσήκωσαν θύελλα μέσα στα συνδικάτα.

Στην Ιταλία η κυβέρνηση του Ματέο Ρέντζι ψήφισε πρόσφατα ένα πακέτο λιτότητας ύψους 28 δις Ευρώ. Το δημόσιο χρέος της Ιταλίας βρίσκεται πάνω από το 130% του ΑΕΠ. Παρά τα αλλεπάλληλα κύματα λιτότητας των τελευταίων χρόνων (τον Σεπτέμβρη του 2011 η ιταλική βουλή είχε εγκρίνει ένα ακόμα πακέτο περικοπών με στόχο να εξοικονομήσει 100 δις από τον προϋπολογισμό μέσα στα επόμενα χρόνια) το χρέος συνεχίζει να ανεβαίνει. Οι διεθνείς οίκοι αξιολόγησης έχουν υποβαθμίσει από το 2008 μέχρι σήμερα πολλές φορές την πιστοληπτική ικανότητα της Ιταλίας -που βρίσκεται σήμερα στα επίπεδα της Ισλανδίας, της Ινδίας και του Καζακστάν (BBB- σύμφωνα με την S&P).

Η σκληρή λιτότητα είναι ο κανόνας και για τη Βρετανία -παρόλο που δεν ανήκει στην Ευρωζώνη και δεν δεσμεύεται από το όριο του 3%. Τον Ιούλη ο Τζορτζ Όζμπορν, ο υπουργός Οικονομικών του Κάμερον ανακοίνωσε ένα ακόμα πακέτο περικοπών με στόχο την άμεση "εξοικονόμηση" 37 δις λιρών (50 δις Ευρώ) από τον προϋπολογισμό μέσα στην ερχόμενη πενταετία. Από αυτά τα μισά σχεδόν (16.6 δις λίρες) θα προέλθουν από περικοπές στο κράτος πρόνοιας.

Και το ίδιο ακριβώς μοτίβο επαναλαμβάνεται, χωρίς πρακτικά καμιά εξαίρεση, σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες: η λιτότητα είναι πράγματι η "απόλυτη αξία" στην "ενωμένη Ευρώπη".

Ο Κεϋνσιανισμός δεν λειτουργεί

Εδώ στην Ελλάδα οι προσπάθειες της κυβέρνησης του ΣΥΡΙΖΑ να λοξοδρομήσει, έστω, από τον δρόμο της σκληρής λιτότητας συντρίφθηκαν από την άρνηση των δανειστών να κάνουν ακόμα και την παραμικρή υποχώρηση. Ο Τσίπρας, όμως, δεν ήταν ούτε ο μόνος, ούτε ο πρώτος που προσπάθησε να ακολουθήσει έναν άλλο δρόμο.

Ο Βαλς είναι ο δεύτερος πρωθυπουργός της προεδρίας Ολάντ στη Γαλλία. Ο πρώτος ήταν ο Ζαν-Μαρκ Εϊρώ. Το πρώτο πράγμα που έκανε μετά τον διορισμό του τον Μάη του 2012 ήταν να επιτεθεί στην Τρόικα για τον στραγγαλισμό της Ελλάδας. Το δεύτερο ήταν να επιχειρήσει μια "αντινεοφιλελεύθερη" τροφή καταργώντας ορισμένες πολιτικές των κυβερνήσεων του Σαρκοζί: η ηλικία συνταξιοδότησης επανήλθε στα 60 χρόνια ενώ εξήντα περίπου χιλιάδες εκπαιδευτικοί που είχαν απολυθεί από το δημόσιο επέστρεψαν στα σχολεία τους. Στη συνέχεια η κυβέρνηση επέκτεινε την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη σε μισό εκατομμύριο περίπου ανασφάλιστους, έδωσε κίνητρα στις επιχειρήσεις για την απασχόληση νέων και αύξησε τον φορολογικό συντελεστή για τα πολύ υψηλά εισοδήματα στο 75%.

Ο Εϊρώ δεν είχε καμιά πρόθεση ούτε να αψηφίσει τους κανόνες της Ευρωζώνης για τα ελλείμματα και τα χρέη ούτε να έρθει σε σύγκρουση με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ακριβώς το αντίθετο συνέβαινε. Το πρόγραμμα του Ολάντ προέβλεπε, παράλληλα με την ακύρωση των νεοφιλελεύθερων μεταρρυθμίσεων του Σαρκοζί και τον μηδενισμό των ελλειμμάτων μέσα σε μια πενταετία. Τα "φιλολαϊκά" μέτρα του Αϊρώ είχαν πρώτα και κύρια σαν στόχο να δώσουν μια αναπτυ-

ξιακή ώθηση στην οικονομία.

Το σχέδιο απέτυχε. Τα ελλείμματα παρέμειναν πεισματικά πάνω από το 4% του ΑΕΠ, ενώ το δημόσιο χρέος συνέχισε να ανεβαίνει. Η οικονομία παρέμεινε "κολλημένη" (με πρακτικά μηδενικούς ρυθμούς ανάπτυξης) και η ανεργία (10%, ενώ είναι διπλάσια για τους νέους) δεν έδειξε την παραμικρό σημάδι βελτίωσης. Τον Μάρτη του 2014 ο Ολάντ ξήλωσε την κυβέρνηση Εϊρώ και η Γαλλία επέστρεψε στον "ορθό" δρόμο της λιτότητας.

Η “αντινεοφιλελεύθερη” στροφή απέτυχε για έναν πολύ απλό λόγο: απέτυχε γιατί το σύστημα παγκόσμια, βρίσκεται σε τέλμα. Απέτυχε γιατί η κρίση που έχει χτυπήσει τον πλανήτη από το 2007-8 δεν διορθώνεται με "ασπιρίνες". Απέτυχε γιατί η πολιτική της "τόνωσης της οικονομίας" μέσα από τις "παλιές, καλές κεϋνσιανές" συνταγές της κρατικής παρέμβασης, ακόμα και σε μια οικονομία με το μέγεθος της Γαλλία, δεν μπορεί να λειτουργήσει.

Το βασικό πρόβλημα που έχει να αντιμετωπίσει η παγκόσμια οικονομία είναι, όπως και τη δεκαετία του 1930, η χαμηλή κερδοφορία και η (συνακόλουθη) έλλειψη επενδύσεων. Η λύση που πρότεινε ο Κέυνς ήταν η παροχή κινήτρων στις επιχειρήσεις (φοροαπαλλαγές, αύξηση της ζήτησης μέσα από την στήριξη του εισοδήματος των εργατών και των ανέργων κλπ). Οι κυβερνήσεις και οι κεντρικές τράπεζες σε ολόκληρο τον κόσμο έχουν "σπρώξει" εκατοντάδες δισεκατομμύρια δολάρια μέσα στην τελευταία επταετία στην "ιδιωτική πρωτοβουλία" μέσα από τα διάφορα προγράμματα "ανακεφαλαιοποίησης", "ποσοτικής χαλάρωσης", κλπ. Από αυτά μόνο ένα ελάχιστο ποσοστό, όμως, έφτασε στην "πραγματική οικονομία". Ο κύριος όγκος κατευθύνθηκε στην κερδοσκοπία.

Η κρίση δεν μπορεί να ξεπεραστεί με "κίνητρα" σε αυτούς που την δημιούργησαν. Η λύση βρίσκεται στην ακριβώς αντίθετη κατεύθυνση. Αυτό που χρειάζεται είναι να πάρουμε τον έλεγχο της οικονομίας στα δικά μας χέρια, έτσι ώστε να αποδεσμεύσουμε την παραγωγή και την απασχόληση από το κριτήριο του κέρδους. Οι καπιταλιστές δεν πρόκειται, φυσικά, να δεχτούν ποτέ μια οποιαδήποτε λύση που θέτει σε κίνδυνο την ηγετική τους θέση στην κοινωνία και τα προνόμιά τους. Θα πρέπει να την επιβάλλουμε με τα "όπλα" του εργατικού κινήματος: τη διαδήλωση, την απεργία, την κατάληψη, την ανυπακοή.

Το εργατικό κίνημα

Η πολιτική της λιτότητας έχει πυροδοτήσει μαζικές αντιδράσεις από τους εργάτες και τους φτωχούς σε όλες σχεδόν της ευρωπαϊκές χώρες. Η Ελλάδα, με τις 30 γενικές απεργίες είναι η κορυφή του παγόβουνου και όχι η εξαίρεση μέσα στην "Ενωμένη Ευρώπη". Μαζικές κινητοποιήσεις έχουν ξεσπάσει μέσα στα πέντε χρόνια των μνημονίων σε όλες τις χώρες του "ευρωπαϊκού νότου". Οι αντιδράσεις, όμως, δεν περιορίζονται μόνο στις χώρες που έχουν χτυπηθεί άγρια από την κρίση.

Το πρώτο εξάμηνο του 2015 ήταν ένα από τα πιο "θερμά", από άποψη κινητοποιήσεων, στην ιστορία της Γερμανίας. Άνοιξε με τις μεγάλες διαδηλώσεις του κινήματος "Blockuppy" μπροστά από το κτήριο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας τον Μάρτη στην Φρανκφούρτη - κινητοποιήσεις που μετατράπηκαν σε "μάχη" με μολότοφ και δακρυγόνα ανάμεσα στους διαδηλωτές και την αστυνομία. Και συνεχίστηκε με ένα απεργιακό κύμα που, όπως έγραφε η βρετανική εφημερίδα The Guardian, "έθεσε σε αμφισβήτηση το γερμανικό μοντέλο". Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία, μέσα στο πρώτο εξάμηνο του 2015 χάθηκαν συνολικά 350 χιλιάδες ημέρες εργασίας στη Γερμανία. Για να έχουμε ένα μέτρο σύγκρισης, το 2010 είχαν χαθεί συνολικά (μέσα σε 12 μήνες) όλες και όλες 28 χιλιάδες ημέρες εργασίας από απεργίες.

Τον τόνο έδωσαν οι μηχανοδηγοί της Deutsche Bahn ακινητοποιώντας τον Μάη για μια ολόκληρη εβδομάδα το σιδηροδρομικό δίκτυο της χώρας (που διακινεί εκατομμύριο επιβάτες). Τελικά η επιχείρηση κατάφερε να σταματήσει τις απεργίες μόνο με μεγάλες παραχωρήσεις απέναντι στο συνδικάτο -και αφού είχαν καθηλωθεί τα τρένα τουλάχιστον 11 φορές μέσα στο χρόνο. Ήταν η μεγαλύτερη απεργία στην ιστορία της Deutsche Bahn. Και οι μηχανοδηγοί δεν ήταν μόνοι: απεργίες ξέσπασαν και στους παιδικούς σταθμούς, τα αεροδρόμια, τα νηπιαγωγεία, τα νοσοκομεία, τα ταχυδρομεία -για να αναφέρουμε μερικούς μόνο από τους κλάδους στους οποίους ξέσπασαν εργατικές κινητοποιήσεις. Το απεργιακό κύμα, εκτιμούν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης δεν πρόκειται να κοπάσει.

Στη Γαλλία η απεργία που ξέσπασε ενάντια στο νόμο Μακρόν έκλεισε ακόμα και τον πύργο του Άιφελ -το σύμβολο του Παρισιού που επισκέπτονται πάνω από 7 εκατομμύρια τουρίστες κάθε χρόνο. Στη βάση του είχε τοποθετηθεί μια ταμπέλα που έγραφε ότι είναι κλειστός λόγω απεργίας -που υπερψηφίστηκε από το 90% του προσωπικού. Μαζικές διαδηλώσεις πλημμύρισαν τη μέρα αυτή (9 Απρίλη 2015) σε πάνω από 70 γαλλικές πόλεις.

Τις ίδιες μέρες απεργούσαν οι ελεγκτές εναέριας κυκλοφορίας (48ωρη απεργία) ενώ η απεργία στον ραδιοσταθμό "Radio France" συνεχιζόταν για τέταρτη εβδομάδα.

Στη Βρετανία χιλιάδες διαδηλωτές πλημμύρισαν τους δρόμους του Λονδίνου και της Γλασκόβης το Σάββατο 20 Ιούνη ενάντια στην πολιτική της λιτότητας της κυβέρνησης του Κάμερον. Σύμφωνα με τους διοργανωτές, η συμμετοχή στο συλλαλητήριο του Λονδίνο ξεπέρασε τις 250 χιλιάδες. Ακολούθησε μια εντυπωσιακή, μαζική πορεία από την Τράπεζα της Αγγλίας προς το κοινοβούλιο.

Αυτή η αναγέννηση του εργατικού κινήματος στην Ευρώπη έχει συνοδευτεί από μια στροφή προς τα αριστερά. Και πάλι η Ελλάδα μπορεί να βρίσκεται στην πρωτοπορία αλλά δεν αποτελεί εξαίρεση. Στην Ισπανία το Podemos, ένα κόμμα που κινείται στα χνάρια του ΣΥΡΙΖΑ έχει αποκτήσει μαζικό ακροατήριο. Στη Βρετανία η υποψηφιότητα του Τζέρεμι Κόρμπιν για την ηγεσία του Εργατικού Κόμματος έχει αναπτερώσει τις ελπίδες χιλιάδων αγωνιστών -και έχει γίνει εφιάλτης για τους θιασώτες της λιτότητας. Μπορεί οι δυνατότητες (και τα σχέδια) αυτών των κινήσεων να είναι πολύ περιορισμένες (η πορεία του ΣΥΡΙΖΑ είναι διδακτική) όμως δεν παύουν να αντανακλούν μια μαζική μεταστροφή στη συνείδηση ενός μεγάλου κομματιού της εργατικής τάξης. Η άρχουσα τάξη έχει επίγνωση των κινδύνων που κουβαλάει αυτή η στροφή προς τα αριστερά.

“Αυτή η ψευδαίσθηση της ριζοσπαστικής αριστεράς ότι υπάρχει κάποια εναλλακτική λύση στο παραδοσιακό ευρωπαϊκό όραμα της οικονομίας... είναι επικίνδυνη για την Ευρώπη”, έλεγε ο Τουσκ στην συνέντευξή του στους Financial Times. Αυτό που με ανησυχεί, είπε, δεν είναι ο κίνδυνος της οικονομικής μετάστασης της κρίσης από την Ελλάδα στην υπόλοιπη Ευρώπη. Αυτό που με ανησυχεί είναι ο κίνδυνος της ιδεολογικής μετάστασης: *“Η ατμόσφαιρα είναι παρόμοια με αυτή που επικρατούσε το 1968... Αισθάνομαι μια ίσως όχι επαναστατική διάθεση, αλλά μια ανυπομονησία. Και όταν η ανυπομονησία γίνεται κοινωνική εμπειρία... αυτή είναι εισαγωγή της επανάστασης”.* ■

Η κρίση στην Τουρκία

Με νέες πρόωρες εκλογές να έρχονται στην Τουρκία την 1η Νοέμβρη, ο **Κώστας Βλασόπουλος** αναλύει το υπόβαθρο των εξελίξεων

Οι εκλογές του Ιουνίου στην Τουρκία αποτέλεσαν ένα θρίαμβο για την Αριστερά. Η ήττα του Ερντογάν, σε συνδυασμό με την τεράστια επιτυχία του φιλοκουρδικού Δημοκρατικού Κόμματος των Λαών (HDP), που απέσπασε 13% και πέτυχε την κοινοβουλευτική εκπροσώπηση αριστερού κόμματος για πρώτη φορά από το 1969, δημιούργησαν κύματα ενθουσιασμού σε μια νέα γενιά αγωνιστών. Λίγες βδομάδες μετά, η σφαγή Κούρδων αγωνιστών στο Σουρούτς της Τουρκίας και η συμφωνία ΗΠΑ-Τουρκίας για επέκταση των βομβαρδισμών σε Συρία-Ιράκ αντικατοπτρίζει την άλλη όψη του νομίσματος: οι χιλιάδες πρόσφυγες που καθημερινά προσπαθούν απεγνωσμένα να διασχίσουν το Αιγαίο κινδυνεύοντας να θαλασσοπνιγούν δείχνουν ανάγλυφα τις συνέπειες της βαρβαρότητας των βομβαρδισμών και των σφαγών. Ο συνδυασμός πολέμων, αστάθειας αλλά και αντίστασης βάζει πιο επιτακτικά καθήκοντα για την Αριστερά και το αντιπολεμικό κίνημα.

Η άνοδος του Ερντογάν και οι συνέπειες των πολιτικών του

Για να καταλάβουμε τις εξελίξεις στην Τουρκία και τη Μέση Ανατολή χρειάζεται να τις εντάξουμε σε ένα ευρύτερο πλαίσιο. Όταν το ισλαμικό Κόμμα Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης του Ερντογάν κέρδισε τις εκλογές του 2002, βρέθηκε αντιμέτωπο με τρεις θεμελιώδεις προκλήσεις.[1]

Η πρώτη αφορούσε την εκτεταμένη οικονομική κρίση της Τουρκίας τη δεκαετία του 1990, που είχε οδηγήσει στην κατάρρευση της λίρας και στην προσφυγή στο ΔΝΤ.

Η δεύτερη πρόκληση αφορούσε το ρόλο του στρατού και του βαθέος κράτους στο Τουρκικό σύστημα. Από την εποχή της ίδρυσης του τουρκικού κράτους το 1924, ο στρατός έπαιξε θεμελιακό ρόλο ως τοποτηρητής των συμφερόντων της άρχουσας τάξης και του κεμαλικού κατεστημένου, οργανώνοντας επανειλημμένα πραξικοπήματα (1960, 1971, 1980) ενάντια στην αριστερά και τα μη κεμαλικά κόμματα. Ακόμα και μετά την επιστροφή εκλεγμένων κυβερνήσεων το 1983, ο στρατός και το βαθύ κράτος διεκδικούσαν τη λήψη όλων των σημαντικών αποφάσεων, και δεν δίσταζαν να απειλούν με πραξικόπημα οποιαδήποτε κυβέρνηση διαφοροποιούνταν έστω και ελάχιστα, όπως έκαναν το 1997 ανατρέποντας την κυβέρνηση του ισλαμιστή Ερμπακάν με το λεγόμενο «ηλεκτρονικό πραξικόπημα». Στην ουσία η Τουρκία βρισκόταν τις τελευταίες τρεις δεκαετίες εκεί που θα ήταν η Ελλάδα, αν την προσπάθεια φιλελευθεροποίησης της Χούντας το 1973 δεν είχαν ακολουθήσει το Πολυτεχνείο και το κίνημα της Μεταπολίτευσης.

Η κρατική και στρατιωτική καταστολή δεν αφορούσε μόνο την Αριστερά και τους ισλαμιστές: έπαιξε θεμελιακό ρόλο και στην τρίτη πρόκληση, την καταπίεση των μειονοτήτων της Τουρκίας, με πιο σημαντική τους Κούρδους. Οι Κούρδοι αποτελούν την πλειοψηφία σε μια εκτεταμένη περιοχή, που περιλαμβάνει τη νοτιοανατολική Τουρκία, τη βορειοδυτική Συρία, το βόρειο Ιράκ και το βόρειοδυτικό Ιράν. Μετά την κατάρρευση το 1918 της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, που συμπεριελάμβανε το μεγαλύτερο μέρος των

Προεκλογική συγκέντρωση του HDP

Το κίνημα του πάρκου Γκεζί είχε σύνθημα " Ταγίπ(Ερντογάν) παραιτήσου"

Κουρδικών περιοχών, οι ιμπεριαλιστικές δυνάμεις μοίρασαν τα εδάφη της δημιουργώντας τα σημερινά κράτη, χωρίς όμως να επιτρέψουν στους Κούρδους να αποκτήσουν δικό τους κράτος. Η εθνική καταπίεση των Κούρδων αποτέλεσε λοιπόν θεμελιακή πολιτική και των τεσσάρων κρατών της περιοχής. Το τουρκικό κράτος αρνιόταν ακόμα και την ύπαρξη των Κούρδων, βαφτίζοντας τους «ορεσείβιους Τούρκους», και απαγορεύοντας ακόμα και την ομιλία της Κουρδικής σε δημόσιους χώρους: όποιος κατείχε πληκτρολόγιο με γράμματα που είναι αναγκαία για να γραφούν τα Κουρδικά (αλλά όχι τα Τουρκικά), κινδύνευε με πολυετή φυλάκιση.

Οι Κούρδοι δημιούργησαν κινήματα αντίστασης και απελευθέρωσης που πήραν διαφορετικές μορφές σε κάθε χώρα. Στην Τουρκία το Εργατικό Κόμμα του Κουρδιστάν (PKK), με επικεφαλής τον Αμπντουλάχ Οτζαλάν, κήρυξε ένοπλο αγώνα το 1984, που κορυφώθηκε τη δεκαετία του 1990. Ο τουρκικός στρατός προσπάθησε να επικρατήσει σκοτώνοντας χιλιάδες αντάρτες και αμάχους, καίγοντας αμέτρητα χωριά και εκτοπίζοντας εκατοντάδες χιλιάδες κατοίκους. Παρά τη σύλληψη του Οτζαλάν το 1999 (με τη συνεργεία της κυβέρνησης Σημίτη), οι χιλιάδες νεκροί Τούρκοι στρατιώτες και η αδυναμία εξάρθρωσης του PKK έκαναν φανερή την ανάγκη πολιτικής λύσης. Αυτό όμως ήταν αδύνατο με δεδομένο το ρόλο του στρατού, που χρησιμοποιούσε τη συνέχιση του πολέμου ως αφορμή για τη διαιώνιση της παντοδυναμίας του.[2]

Στο οικονομικό επίπεδο, ο Ερντογάν εφάρμοσε πιστά νεοφιλελεύθερες πολιτικές με στόχο την προσέλκυση ξένων επενδύσεων και την αύξηση της κερδοφορίας του κεφαλαίου. Κρατώντας τους μισθούς σε πολύ χαμηλά επίπεδα, ήταν σε θέση να προσελκύσει ξένες επιχειρήσεις όπως οι αυτοκινητοβιομηχανίες, που μετέφεραν στην Τουρκία τα εργοστάσια συναρμολόγησης αυτοκινήτων, αυξάνοντας την απασχόληση στον τομέα κατά 350% την πενταετία 2009-2014. Για μεγάλο διάστημα ο Ερντογάν πετύχαινε να εμφανίζεται ως προστάτης των φτωχών, παρά τους στενούς δεσμούς με τα επιχειρηματικά συμφέροντα και τα χαμηλά μεροκάματα, εκμεταλλευόμενος ένα συνδυασμό παραγόντων: τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, το φιλανθρωπικό έργο των ισλαμικών οργανώσεων με δεδομένη την ανυπαρξία κοινωνικού κράτους, το τσάκισμα των ανεξάρτητων σωματείων από την εποχή της χούντας του 1980 και την κυριαρχία «κίτρινων», εργοδοτικών σωματείων, στα οποία οι λίγοι συνδικαλισμένοι εργάτες εντάσσονταν υποχρεωτικά.[3]

Σε πολιτικό επίπεδο, το ισλαμικό κόμμα του Ερντογάν βρέθηκε εξαρχής αντιμέτωπο με την απειλή του στρατού και του κεμαλικού κατεστημένου. Η ανατροπή της προηγούμενης ισλαμικής κυβέρνησης το 1997 από το στρατό έκανε εμφανές ότι χωρίς σύγκρουση ο Ερντογάν θα είχε την ίδια μοίρα. Το αποτέλεσμα ήταν μια σειρά μέτρων που σταδιακά περιόρισαν δραστικά τη πολιτική δύναμη του στρατού και του παρακράτους. Η δίκη και καταδίκη δεκάδων ανώτατων αξιωματικών για συνομωσία ανατροπής της κυβέρνησης το 2008 είχε τεράστιο συμβολικό και πρακτικό ρόλο, όπως και η αναθεώρηση πολλών νόμων και άρθρων του συντάγματος, που μείωσε σημαντικά τη δυνατότητα του στρατού να επεμβαίνει στην πολιτική. Η σύγκρουση με το στρατό και το παρακράτος χάρισαν στον Ερντογάν μεγάλη δημοφιλία ως εχθρό του κατεστημένου και υπερασπιστή των καταπιεσμένων· αλλά περιορίζοντας το στρατό στην προσπάθεια να ισχυροποιήσει τη δική του εξουσία, ο Ερντογάν δημιούργησε άθελα του ένα μεγάλο άνοιγμα για τα νέα κινήματα, όπως θα δούμε παρακάτω.

Αυτές οι εξελίξεις επέτρεψαν στον Ερντογάν να επιδιώξει και μια πολιτική λύση του Κουρδικού ζητήματος μέσω της ενσωμάτωσης των Κούρδων στο Τουρκικό πολιτικό σύστημα. Το πρώτο βήμα ήταν η σταδιακή κατάργηση του καθεστώτος εκτάκτης ανάγκης στις κουρδικές επαρχίες της Τουρκίας: η Κουρδική γλώσσα νομιμοποιήθηκε και διδάσκεται στα σχολεία, τα χωριά ξαναπήραν τα Κουρδικά τους ονόματα, και χιλιάδες Κούρδοι πολιτικοί κρατούμενοι απελευθερώθηκαν. Επιπρόσθετα, η Τουρκική κυβέρνηση ξεκίνησε μια διαδικασία εκεχειρίας και διαπραγμάτευσης με το PKK, που επιφύλασσε καθοριστικό ρόλο στον φυλακισμένο και καταδικασμένο σε θάνατο Οτζαλάν![4] Ο Ερντογάν παρουσιαζόταν στους Κούρδους ως η μοναδική δύναμη που μπορούσε να λύσει το Κουρδικό, και για σημαντικό διάστημα αποσπούσε μεγάλες πλειοψηφίες στις Κουρδικές περιοχές.

Τα νέα κινήματα στην Τουρκία

Ο καπιταλισμός δημιουργεί τον ιστορικό του νεκροθάφτη, έλεγε ο Μαρξ, και οι πολιτικές του Ερντογάν είχαν το ίδιο αποτέλεσμα στην Τουρκία. Αφενός, η παγκόσμια οικονομική κρίση άγγιξε τελικά και την Τουρκία τερματίζοντας τη δεκαετία οικονομικής ανάπτυξης. Αφετέρου, η κρίση άρχισε να συνδυάζεται με την αντίσταση. Η αρχή ήρθε το καλοκαίρι του 2013 με το κίνημα του πάρκου Γκεζί. Ο περιορισμός του στρατού και του παρακράτους δημιούργησε ανοίγματα για να εκφραστεί η οργή της νεολαίας που σιγόβραζε.

Η απόφαση της κυβέρνησης να παραχωρήσει το μικρό πάρκο Γκεζί στους μεγαλοεργολάβους αρχικά συνάντησε την αναιμική αντίδραση μιας μικρής πρωτοβουλίας κατοίκων. Αλλά όταν η κυβέρνηση θεώρησε ότι θα ξεμπέρδευε εύκολα με τις αντιδράσεις με μια ελεγχόμενη δόση καταστολής, όπως στο παρελθόν, η μικρή σπίθα προκάλεσε μια έκρηξη αντίστασης. Για βδομάδες οι μεγάλες τουρκικές πόλεις συγκλονίστηκαν από μαζικές διαδηλώσεις εκατοντάδων χιλιάδων αγωνιστών και νεολαίων, που επιχειρούσαν να ξεχειλώσουν τα ανοίγματα ενάντια στο στρατό και το βαθύ κράτος και να τα χρησιμοποιήσουν ενάντια στον ίδιο τον Ερντογάν.[5]

Όταν ο Ερντογάν κέρδισε άνετα τις δημοτικές εκλογές του 2014, και λίγους μήνες μετά εξελέγη πρόεδρος με καθολική λαϊκή ψηφοφορία, φάνηκε σαν η φλόγα του Γκεζί να είχε σβήσει. Αλλά η σκυτάλη πέρασε στα χέρια της εργατικής τάξης, που είχε διογκωθεί μαζικά στα χρόνια της ανάπτυξης. Ο συνδυασμός οικονομικής ανάπτυξης και μισθολογικής καθήλωσης, και η κατασκευή μεγάλων εργοστασιακών μονάδων με χιλιάδες εργάτες δημιούργησαν μια νέα εργατική τάξη που δεν κουβαλάει τις ήττες του παρελθόντος. Η δολοφονία 311 ανθρακωρύχων στη Σόμα το Μάιο του 2014 πυροδότησε ένα κύμα κατακραυγής για τις συνθήκες εργασίας και οργής για την εγκληματική συμπόρευση κυβέρνησης και εργοδοσίας. Το 2014 σημαδεύτηκε από την προσπάθεια σε μια σειρά εργοστασίων της μεταλλοβιομηχανίας για την υπογραφή νέων συλλογικών συμβάσεων με αυξήσεις και αναγνώριση των ανεξάρτητων συνδικάτων, συχνά με το κάλεσμα «άγριων» απεργιών, χωρίς κάλυψη από τους γραφειοκράτες. Το Γενάρη του 2015 η κυβέρνηση αναγκάστηκε να απαγορεύσει «για λόγους εθνικής ανάγκης» μια μαζική απεργία των ανεξάρτητων συνδικάτων στη μεταλλοβιομηχανία– σαφή ένδειξη ότι έχει χάσει πια τη δυνατότητα να ελέγχει ακόμα και τη συνδικαλιστική γραφειοκρατία.6

Μετά τη νεολαία και τους εργάτες, το Κουρδικό κίνημα αποτέλεσε τον καθοριστικό παράγοντα για τη μεγάλη νίκη των εκλογών του Ιουνίου. Ο πόλεμος στην νοτιοανατολική Τουρκία δημιούργησε ένα μαζικό κίνημα στις Κουρδικές πόλεις, παράλληλα με τους αντάρτες στα βουνά, ενώ τα Κουρδικά κόμματα κατάφεραν να αποκτήσουν ευρεία απήχηση στην περιοχή. Επιπλέον, μετά από τρεις δεκαετίες πολέμου, η μορφή του κουρδικού κινήματος έχει αλλάξει δραστικά: οι μαζικές εκτοπίσεις που είχε επιβάλλει ο στρατός στη διάρκεια του πολέμου είχαν σαν αποτέλεσμα εκατομμύρια Κούρδοι να μεταναστεύσουν στα μεγάλα αστικά κέντρα της δυτικής Τουρκίας· η πόλη με το μεγαλύτερο Κουρδικό πληθυσμό είναι πια η Ισταμπούλ!

Η όσμωση ανάμεσα στο κίνημα της νεολαίας, την ανάπτυξη ενός νέου εργατικού κινήματος και του μαζικού κινήματος των Κούρδων οδήγησε στη δημιουργία του HDP, ως ενός κόμματος που βασίζεται μεν στο Κουρδικό κίνημα, αλλά επιδιώκει να εκφράσει το σύνολο της Αριστεράς και των κινημάτων στην Τουρκία: τους εργάτες, τις γυναίκες, τις θρησκευτικές και σεξουαλικές μειονότητες· για πρώτη φορά στην Τουρκία κατέβηκε ανοιχτά ομοφυλόφιλος υποψήφιος με το HDP. Ο εκλογικός νόμος, που προβλέπει Παντουρκικό όριο 10% για την είσοδο στο κοινοβούλιο, επέβαλλε στα Κουρδικά κόμματα να κατεβάζουν λίγους ανεξάρτητους υποψήφιους στις κουρδικές περιοχές, για τους οποίους δεν ίσχυε το όριο. Το ελπιδοφόρο αποτέλεσμα των προεδρικών εκλογών του 2014 οδήγησε την ηγεσία του HDP να κατεβάσει στις εκλογές του 2015 κομματικούς συνδυασμούς σε όλη τη χώρα, με κίνδυνο, αν δεν ξεπερνούσε το όριο του 10%, να μην εκλέξει ούτε ένα βουλευτή.

Το αποτέλεσμα ήταν ένας θρίαμβος: όχι μόνο 13% και 80 βουλευτές για το HDP, αλλά και παταγώδης αποτυχία του Ερντογάν, που δεν απέτυχε απλά να πάρει πλειοψηφία που να του επιτρέπει να αλλάξει το σύνταγμα, αλλά για πρώτη φορά από το 2002 δεν έχει καν αυτοδυναμία. Ακόμα χειρότερα, η σύνθεση της βουλής κανεί πρακτικά αδύνατο το σχηματισμό κυβέρνησης, επαναφέροντας την κυβερνητική αστάθεια της δεκαετίας του 1990. Αλλά οι εσωτερικές εξελίξεις στη Τουρκία μπλέκονται αξεδιάλυτα με την αποσταθεροποίηση στην ευρύτερη περιοχή.

Το Κουρδικό και η αποσταθεροποίηση της Μέσης Ανατολής

Η αμερικάνικη εισβολή στο Ιράκ το 2003 όχι μόνο απέτυχε στους στόχους της, αλλά αποσταθεροποίησε το σύνολο της Μέσης Ανατολής. Στην προσπάθεια τους να ελέγξουν το Ιράκ και να διασπάσουν την Αντίσταση, οι Αμερικάνοι χρησιμοποίησαν την παλιά τακτική του διαίρει και βασίλευε: την καλλιέργεια του διαχωρισμού ανάμεσα σε Σιίτες, Σουνίτες και Κούρδους. Οι Αμερικάνοι παρέδωσαν την κυβέρνηση του Ιράκ σε μια συμμαχία Σιϊτών πολιτικών, που απέκλεισαν πλήρως από τον κρατικό μηχανισμό και τις υπηρεσίες τη σουνιτική μειονότητα και προέβησαν σε εκτεταμένα πογκρόμ εναντίον της.

Το ξέσπασμα των Αραβικών επαναστάσεων το 2011 δημιούργησε παρόμοιες διαδικασίες στη γειτονική Συρία. Το καθεστώς του Άσαντ υποδαύλισε τις θρησκευτικές και εθνικές διαμάχες προκειμένου να διασπάσει την επαναστατική αντιπολίτευση. Ταυτόχρονα, οι σύμμαχοι των Αμερικανών στην περιοχή, όπως η Σαουδική Αραβία και η Τουρκία, παρείχαν αμέριστη υποστήριξη σε σουνιτικές τζιχαντιστικές οργανώσεις, προκειμένου να αποδυναμώσουν τη δημοκρατική αντιπολίτευση και να ενισχύσουν δυνάμεις που θα αντιτίθενταν στο σιϊτικό Ιράν, βασικό σύμμαχο του Άσαντ και αντίπαλο των Αμερικανών και των συμμάχων τους. Ο συνδυασμός των εξελίξεων σε Ιράκ και Συρία γέννησε το Ισλαμικό Κράτος (ISIS), που παρουσιάζει τον εαυτό του ως προστάτη των Σουνιτών και ελέγχει εκτεταμένες περιοχές και στις δύο χώρες.[7]

Μέσα σε αυτές τις συνθήκες αποσταθεροποίησης, το Κουρδικό ζήτημα πήρε νέες διαστάσεις. Στο βόρειο Ιράκ η τοπική ηγεσία των Κούρδων, συνηθισμένη στις πιο βρώμικες συμμαχίες, έχει δημιουργήσει το δικό της αυτόνομο κρατίδιο, υπό τον όρο να αποτελεί το πιο πιστό μαντρόσκυλο των Αμερικάνων στην περιοχή. Με δεδομένο το φιλο-ιμπεριαλιστικό ρόλο του κουρδικού κρατιδίου του βόρειου Ιράκ, η Τουρκία του Ερντογάν δεν είχε κανένα πρόβλημα να υπογράψει συνθήκες εκτεταμένης οικονομικής συνεργασίας: το τουρκικό κεφάλαιο ελέγχει μεγάλο μέρος της οικονομίας του ιρακινού Κουρδιστάν.

Τα πράγματα είναι εντελώς διαφορετικά στη Συρία, όπου υπό την ηγεσία του Κόμματος Δημοκρατικής Ενότητας (PYD), αδελφού κόμματος του ΡΚΚ, οι Κούρδοι έχουν δημιουργήσει τη Δημοκρατία της Ροτζάβα, που ελέγχει εκτεταμένα εδάφη στα βορειοδυτικά σύνορα Τουρκίας-Συρίας.[8] Για μεγάλο διάστημα η Τουρκία έκανε τα στραβά μάτια ή ενίσχυε έμμεσα το ISIS, ελπίζοντας ότι θα τσάκιζε τους Κούρδους της Συρίας. Η πολιορκία του Κομπάνι από το ISIS ξεσήκωσε ένα μαζικό κίνημα συμπαράστασης μέσα στην Τουρκία, που οδήγησε σε θανατηφόρες συγκρούσεις με την αστυνομία και το στρατό εξαιτίας του βρώμικου ρόλου της Τουρκικής κυβέρνησης. Η κατάληξη δεν ήταν μόνο η ήττα του ISIS στο Κομπάνι, αλλά και ο εκλογικός θρίαμβος του HDP.

Το αποτέλεσμα είναι ότι τα σχέδια του Ερντογάν έχουν καταρρεύσει. Αφενός αδυνατεί να σχηματίσει κυβέρνηση από τις εκλογές του Ιουνίου μέχρι και σήμερα, και πιθανότατα θα αναγκαστεί να πάει σε νέες εκλογές σε αβέβαιες συνθήκες. Αφετέρου, η εκλογική ήττα σηματοδοτεί το τέλος της προσπάθειας του να παίξει κεντρικό ρόλο στην περιοχή ως πετυχημένος εκπρόσωπος του μετριοπαθούς πολιτικού Ισλάμ, μετά και την ανατροπή των Αδελφών Μουσουλμάνων στην Αίγυπτο. Τέλος, η προσπάθεια επίλυσης του Κουρδικού μέσω της συντηρητικής ενσωμάτωσης των Κούρδων στην Τουρκία έχει τιναχτεί στον αέρα από τη δημιουργία της Δημοκρατίας της Ροτζάβα στη Συρία και των επιτυχιών του HDP στην Τουρκία. Εκεί που προσπαθούσε να παίξει αυτόνομο ρόλο στην περιοχή, τώρα ο Ερντογάν χρειάζεται νέα σύμπραξη με τον αμερικάνικο ιμπεριαλισμό για να το πετύχει. Όταν είχε πρωτοεκλεγεί, είχε αρνηθεί να δώσει τη βάση του Ιντσιρλίκ για τον πόλεμο του Μπους στο Ιράκ. Τώρα δίνει το Ιντσιρλίκ για τους βομβαρδισμούς του Ομπάμα σε Συρία και Ιράκ.

Αυτές οι ριζικές εξελίξεις έχουν αναγκάσει τόσο τις μεγάλες ιμπεριαλιστικές δυνάμεις όσο και τα κράτη-χωροφύλακες της περιοχής να αναπροσαρμόσουν τις συμμαχίες τους, με κίνδυνο ακόμα περισσότερες σφαγές και πρόσφυγες. Η αποτυχία της στρατιωτικής επέμβασης σε Ιράκ και Αφγανιστάν, σε συνδυασμό με την οικονομική κρίση και το παγκόσμιο αντιπολεμικό κίνημα που ξεσήκωσαν, οδήγησαν στην αδυναμία των ΗΠΑ να χρησιμοποιήσουν χερσαίες δυνάμεις στην περιοχή σε αυτή τη φάση. Αυτό σημαίνει ότι χρειάζεται να βρουν νέους συμμάχους που θα κάνουν τη βρώμικη δουλειά για λογαριασμό τους. Η κρίση του Αμερικάνικου ιμπεριαλισμού φέρνει τις ΗΠΑ μπροστά σε διλήμματα που, αν δεν ήταν επικίνδυνα, θα ήταν απλά τραγελαφικά. Οι παραδοσιακοί Σουνίτες σύμμαχοι των ΗΠΑ στην περιοχή, όπως η Σ. Αραβία, τα Εμιράτα και η Τουρκία, έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην ενίσχυση τζιχαντιστικών οργανώσεων όπως το ISIS. Μπροστά στο σουνιτικό ISIS, οι ΗΠΑ θεωρούν ότι χρειάζονται συμμάχους ανάμεσα στους Σιίτες και τους Κούρδους. Το αποτέλεσμα είναι να επιδιώκουν συμμαχίες με το σιϊτικό Ιράν, μέχρι πρόσφατα μέλος του «άξονα του κακού» με το οποίο δεν είχαν καν διπλωματικές σχέσεις, και με τους Κούρδους αντάρτες του PYD και του PKK, που βρίσκεται στην λίστα τρομοκρατικών οργανώσεων των ΗΠΑ![9]

Η ανακοίνωση της συμφωνίας για το πυρηνικό οπλοστάσιο του Ιράν στα μέσα Ιουλίου, που προβλέπει άρση του εμπάργκο και ανοίγει την προοπτική συνεργασίας ΗΠΑ-Ιράν στην περιοχή, είναι μια έκφραση αυτού του φαινομένου. Η άλλη πλευρά του νομίσματος είναι η συμφωνία στρατιωτικής συνεργασίας μεταξύ Τουρκίας και ΗΠΑ στα τέλη Ιούλη. Η συμφωνία περιλαμβάνει την παραχώρηση αεροπορικών βάσεων στη νότια Τουρκία προκειμένου να χρησιμοποιηθούν από τις ΗΠΑ για πιο εκτεταμένους βομβαρδισμούς σε Συρία-Ιράκ, μαζί με μια ζώνη απαγόρευσης πτήσεων στη βόρεια Συρία, που θα επιτηρείται από ΗΠΑ και Τουρκία, με στόχο να αποτρέψει την ενοποίηση των Κουρδικών θυλάκων. Με άλλα λόγια, ο Ερντογάν επιδιώκει να χρησιμοποιήσει την αμερικάνικη εκστρατεία κατά της τρομοκρατίας ως μέσο για να τσακίσει το Κουρδικό κίνημα μέσα και έξω από την Τουρκία, έχοντας ήδη προχωρήσει σε βομβαρδισμούς εναντίον Κουρδικών θέσεων στη Συρία και σε κύμα καταστολής ενάντια στους αγωνιστές του HDP, με κατηγορίες για υπόθαλψη τρομοκρατίας και απειλές για άρση της ασυλίας των βουλευτών του.

Όπως τόνιζε ο Νίκος Λούντος σε προηγούμενο τεύχος του ΣΑΚ, *«στη Μέση Ανατολή σήμερα, με τον μεγάλο χωροφύλακα, τις ΗΠΑ, πληγωμένο και σε υποχώρηση, οι τοπικοί χωροφύλακες, Τουρκία, Σαουδική Αραβία, Ιράν και άλλοι, βρήκαν ελεύθερο χώρο και ανταγωνίζονται για μια καινούργια μοιρασιά. Οι ΗΠΑ χρειάστηκαν και αξιοποίησαν αυτούς τους τοπικούς υπο-ιμπεριαλισμούς για να διατηρήσουν ένα επίπεδο σταθερότητας. Όμως, όπως εξηγούσε ο Λένιν πριν από έναν αιώνα, αυτοί οι συμβιβασμοί δεν λειαίνουν τους ανταγωνισμούς, ίσα ίσα τους οξύνουν».*[10] Πως θα συμβιβαστούν τα πλακώματα ανάμεσα σε παλιούς (Τουρκία, Σ. Αραβία) και νέους (Ιράν) συμμάχους των ΗΠΑ στην περιοχή, ή η προσπάθεια του Ερντογάν να τσακίσει το PKK σε Τουρκία και Συρία, τη βασική δύναμη που θέλουν να χρησιμοποιήσουν οι ΗΠΑ ενάντια στο ISIS;

Το ξαναμοίρασμα της τράπουλας στην περιοχή ανοίγει νέο κύκλο συγκρούσεων και σφαγών. Η αδυναμία του αμερικάνικου ιμπεριαλισμού οδηγεί στην προσπάθεια να βρει νέους συμμάχους προτάσσοντας την αγριότητα του ISIS. Η Αριστερά και τα κινήματα της περιοχής πρέπει να αρνηθούν ξεκάθαρα τη σύμπλευση και την υποταγή στα συμφέροντα των ιμπεριαλιστών ή των τοπικών χωροφυλάκων. Η ανάπτυξη ενός νέου μαζικού κινήματος στην Τουρκία, μιας κομβικής χώρας στη Μέση Ανατολή, δείχνει ανάγλυφα ποιος είναι ο πραγματικός σύμμαχος κινημάτων όπως αυτό των Κούρδων. Για την Αριστερά στην Ελλάδα, η αντίσταση στις ιμπεριαλιστικές επεμβάσεις (βάση της Σούδας), η διάλυση της αντιδραστικής συμμαχίας Ελλάδας-Αιγύπτου-Ισραήλ, η πάλη για το άνοιγμα των συνόρων στους πρόσφυγες και τη νομιμοποίηση των μεταναστών αποτελούν τα θεμέλια της ουσιαστικής συμπαράστασης στους ηρωικούς αγώνες των καταπιεσμένων στη Μέση Ανατολή. ■

Σημειώσεις

1. R. Margulies, «Turkey: between Islamic neoliberalism and Kemalist nationalism»: http://isj.org.uk/turkey-between-islamic-neoliberalism-and-kemalist-nationalism/.
2. A. Stephens, «Will there be an independent Kurdistan?»: http://www.counterfire.org/articles/analysis/17500-will-there-be-an-independent-kurdistan.
3. M. Feyyaz, «Trouble in paradise: a cautionary tale for big capital in Turkey»: http://www.internationalviewpoint.org/spip.php?article4056.
4. R. Margulies, «Dances with wolves: Turkey and the Kurds»: http://isj.org.uk/dances-with-wolves-turkey-and-the-kurds/
5. Margulies, «Turkey», ο.π.
6. Feyyaz, ο.π.
7. Δ. Κυρίλλου, Μέση Ανατολή: αντίσταση στις ιμπεριαλιστικές επεμβάσεις, Αθήνα, 2015, σσ. 49-66.
8. Κυρίλλου, ο.π., σσ. 159-73.
9. A. Callinicos, «The multiple crises of imperialism»: http://isj.org.uk/the-multiple-crises-of-imperialism/.
10. «Μέση Ανατολή: αντιπολεμικό κίνημα ενάντια στις επεμβάσεις»: http://socialismfrombelow.gr/article.php?id=519.

Ο άξονας ντροπής Ελλάδα-Ισραήλ

Η Ισραηλινή αεροπορία σκότωσε νέα παιδιά που έπαιζαν μπάλα στην παραλία της Γάζας

Η Δήμητρα Κυρίλλου δίνει όλη την εικόνα της συνενοχής της κυβέρνησης του ΣΥΡΙΖΑ στα εγκλήματα στη Μέση Ανατολή

Τις μέρες του Ιούλη, ενώ υπογραφόταν το 3ο μνημόνιο, ισραηλινά μαχητικά ελικόπτερα πετούσαν πάνω από τη Λάρισα, στο πλαίσιο της κοινής άσκησης «Έρευνας διάσωσης πεδίου μάχης». Είχε προηγηθεί τον Απρίλη η διεξαγωγή της διεθνούς άσκησης «ΗΝΙΟΧΟΣ» με τη συμμετοχή μονάδων του στρατού ξηράς Ελλάδας-Ισραήλ-ΗΠΑ. Δεν πρόκειται για τα μοναδικά «κρούσματα» σύμπλευσης Ελλάδας – Ισραήλ επί κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ - ΑΝΕΛ. Από την επόμενη της εκλογής της η κυβέρνηση Τσίπρα έκανε σαφές ότι όχι μόνο δεν σκόπευε να ακυρώσει την αντιδραστική πορεία της εξωτερικής πολιτικής που είχε χαράξει ο Σαμαράς με τον άξονα «Ελλάδα – Κύπρος – Ισραήλ», αλλά να την εντείνει: Δηλώσεις πίστης και συνεργασίας , πανηγυρική κυβερνητική παρουσία στη «γιορτή» της Ισραηλινής πρεσβείας για την επέτειο των 67 χρόνων από την ίδρυση του κράτους του Ισραήλ[1], ανταλλαγές πολιτικών, επιχειρηματικών και διπλωματικών παραγόντων, προκλητική φιλο-ισραηλινή στάση στις ψηφοφορίες στην Ε.Ε. και τον ΟΗΕ[2].

Η συμφωνία που υπέγραψε τον Ιούλιο ο Π.Καμμένος με τον υπουργό άμυνας του Ισραήλ Μοσέ Γιαλόν σφραγίζει μια συμμαχία που περιλαμβάνει τα πάντα: Στρατιωτική συνεργασία και παραχωρήσεις που καμιά χώρα στον πλανήτη -πλην των ΗΠΑ- δεν έχει υπογράψει με το Ισραήλ,αλληλο-υποστήριξη στα θέματα των ΑΟΖ, συνεργασία σε θέματα στρατιωτικής τεχνολογίας, ενέργειας, υδρογραφίας και ασφαλώς στα ζητήματα «ασφαλείας» στην Ανατολική Μεσόγειο.

Οι πράξεις αυτές της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ είναι μια μεγάλη προσβολή στον κόσμο που τον ανέδειξε στην κυβέρνηση, ο οποίος είναι συντριπτικά υπέρ της Παλαιστίνης και το έχει αποδείξει πολλές φορές τα τελευταία χρόνια, με την έμπρακτη συμπαράσταση στους αγώνες των Παλαιστίνιων, στις πρωτοβουλίες για σπάσιμο του αποκλεισμού της Γάζας, στην καμπάνια για μποϊκοτάζ των Ισραηλινών προϊόντων και με τη γενικότερη συμμετοχή στο αντιπολεμικό κίνημα που αναπτύχθηκε από την περίοδο 11 Σεπτέμβρη 2001 και μετά.

Η κατηφόρα Τσίπρα συνεχίστηκε με την παρουσία του τον Αύγουστο στη φιέστα που οργάνωσε το καθεστώς Σίσι για τα εγκαίνια της νέας διώρυγας του Σουέζ. Στην πραγματικότητα «ευλόγησε» τον εξωραϊσμό μιας δικτατορίας (γιατί αυτό αφορούσε η γιορτή εγκαινίων) που εδώ και δυο χρόνια φυλακίζει, καταδικάζει και «εξαφανίζει» χιλιάδες αντιφρονούντες και προσπαθεί να τσακίσει τα κινήματα της Αραβικής Άνοιξης και να πισωγυρίσει την Αίγυπτο στην εποχή του Μουμπάρακ. Η συμμαχία είχε στηθεί τον Μάιο στη Λευκωσία με μεσολαβητή την Κυπριακή Δημοκρατία και σφραγίστηκε με τη διαβόητη θερμή χειραψία Τσίπρα – Αναστασιάδη – Σίσι.

Επί κυβέρνησης με κορμό ένα αριστερό κόμμα, ο άξονας Ελλάδα – Κύπρος – Ισραήλ έχει μετατραπεί μαζί με την Αίγυπτο στο πιο αντιδραστικό κουαρτέτο της περιοχής. Γιατί;

Τα βασικά επιχειρήματα που προβάλλουν οι χειροκροτητές της συμμαχίας (δεξιός και ακροδεξιός τύπος και ολόκληρος ο πολιτικός κόσμος του Ισραήλ)[3] είναι, πρώτον η κατοχύρωση και εκμετάλλευση των ΑΟΖ, των θαλάσσιων οικοπέδων που περιβάλλουν τις χώρες αυτές με στόχο την εκμετάλλευση κοιτασμάτων και δεύτερον η συμβολή της συμμαχίας στη γεωπολιτική σταθερότητα της περιοχής. Και τα δυο επιχειρήματα είναι σάπια.

Σε σχέση με τα κοιτάσματα φυσικού αερίου των ΑΟΖ, όπως έχει αναλυθεί σε προηγούμενα άρθρα αυτού του περιοδικού[4], οι προσδοκίες που είχαν καλλιεργηθεί είναι αναντίστοιχες με τις στοιχειώδεις προϋποθέσεις για την οικονομική βιωσιμότητα των έργων που

απαιτούνται. Πόσο μάλλον που η τιμή του πετρελαίου πέφτει και λόγω ανάπτυξης της παραγωγής σχιστολιθικού πετρελαίου προβλέπεται παγκόσμια επάρκεια τουλάχιστον μέχρι το 2025[5]. Οι πιο σημαντικοί δεσμοί του κουαρτέτου είναι γεωπολιτικοί.

Το σφαγείο της Μέσης Ανατολής

Οι χώρες της Μέσης Ανατολής γεύονται τους δηλητηριώδεις καρπούς των ιμπεριαλιστικών επεμβάσεων των ΗΠΑ και των συμμάχων τους σε συνδυασμό με την υποχώρηση της Αραβικής άνοιξης, των κινημάτων που ξέσπασαν ενάντια στα διεφθαρμένα καθεστώτα και τους ιμπεριαλιστές φίλους τους. Αυτό που επήλθε τελικά δεν είναι η πολυπόθητη για τον ιμπεριαλισμό σταθεροποίηση, αλλά το χάος.

Στο Αφγανιστάν, 16 χρόνια μετά τον πόλεμο του Μπους, η κατάσταση είναι ανεξέλεγκτη. Στο Ιράκ η φιλοδυτική σιίτικη κυβέρνηση προσπαθεί χωρίς επιτυχία να σταματήσει το ISIS και να ελέγξει τους Κούρδους. Η Συρία είναι μια κατεστραμμένη χώρα. Το δείχνουν οι χιλιάδες πρόσφυγες που περνάνε καθημερινά τη Μεσόγειο προς την Ευρώπη. ISIS, μέτωπο Αλ Νούσρα και Άσαντ πολεμούν μεταξύ τους για τον έλεγχο της χώρας και όλοι μαζί κατά των ανταρτών που απέμειναν από την εξέγερση του 2011 και ασφαλώς κατά των Κούρδων. Τους τελευταίους βομβαρδίζει και η Τουρκία, προσπαθώντας να αντιστρέψει την υποβάθμιση του ρόλου της. Στην Αίγυπτο ο δικτάτορας Σίσι κόπτεται ότι σταθεροποίησε την κατάσταση, όμως το παρακλάδι του ISIS έχει μετατρέψει το Βόρειο Σινά σε ορμητήριο κατά του καθεστώτος. Στη Λιβύη μετά την πτώση του Καντάφι και την ωμή επέμβαση της Δύσης δεν μπορεί να στεριώσει καμιά διάδοχη κατάσταση.

Οι ΗΠΑ πασχίζουν να κλείσουν τις πληγές από τους πολέμους των νεοσυντηρητικών του Μπους, που απέτυχαν πλήρως να επιβάλουν καθεστώτα σταθερά και φυλοδυτικά. Αντίθετα, δημιούργησαν τεράστια πολιτικά κενά και άνοιξαν το δρόμο για τον σεχταρισμό, τις εμφύλιες και θρησκευτικές διαμάχες και τελικά για το Ισλαμικό Κράτος.[6]

Η θεωρία του ιμπεριαλισμού που διατύπωσαν ο Λένιν κι ο Μπουχάριν παραμένει επίκαιρη και ερμηνεύει την αιματοβαμμένη ιστορία της Μέσης Ανατολής. Σήμερα η κορυφαία ιμπεριαλιστική δύναμη, οι ΗΠΑ, υποχωρούν ηττημένες, δεν μπορούν να αναλάβουν το ρίσκο καμιάς χερσαίας επίθεσης εκεί. Τα ανοίγματά τους προς τη Νοτιανατολική Ασία είναι επιτακτικά για την ηγεμονία τους στην ιμπεριαλιστική πυραμίδα. Έχουν επομένως ανάγκη από τοπικά στηρίγματα, ισχυρές περιφερειακές δυνάμεις που να μπορούν να ασκούν επιτήρηση και έλεγχο.

Επίσκεψη του ΥΠ.ΕΞ. της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ στον Νετανιάχου

Στη Μέση Ανατολή τέσσερις χώρες βρίσκονται πιο κοντά στο να μπορέσουν να παίξουν αυτό τον ρόλο: Η Σαουδική Αραβία, η Τουρκία, το Ιράν και το Ισραήλ. Δεν πρόκειται για μαριονέτες στο κουκλοθέατρο του Ομπάμα, όπως πολύ συχνά τις παρουσιάζει η κυρίαρχη άποψη. «Πόλεμος δι'αντιπροσώπων» – proxies είναι μια συνηθισμένη έκφραση που αποκρύπτει τις εσωτερικές εντάσεις και αντιφάσεις των χωρών της περιοχής. Δεν είναι πιόνια αλλά υποϊμπεριαλισμοί, κοινωνικοοικονομικοί σχηματισμοί με δικά τους γεωπολιτικά και οικονομικά συμφέροντα και ατζέντα, που πολλές φορές στο παρελθόν οδήγησαν σε σύγκρουση με τις ίδιες τις ΗΠΑ. Ο Ομπάμα έχει να συνεργαστεί ταυτόχρονα με τέσσερις τοπικούς «χωροφύλακες» με μεταξύ τους μεγάλες αντιπαλότητες. Η πρόσφατη διεθνής συμφωνία για τα πυρηνικά του Ιράν τις έβγαλε στην επιφάνεια με χοντροκομμένο τρόπο.

Από τη μια μεριά έξι μεγάλες δυνάμεις (ΗΠΑ, Ρωσία, Κίνα, Βρετανία, Γαλλία και Γερμανία) διαβουλεύτηκαν και κατέληξαν στη Βιέννη στην άρση των αποκλεισμών κατά της ισλαμικής δημοκρατίας του Ιράν. Με μια σειρά αμοιβαίες υποχωρήσεις, το Ιράν επανέρχεται στην παγκόσμια αγορά από την οποία είχε εξοστρακιστεί για πάνω από 25 χρόνια. Από την άλλη, η αυτονόητη επιτυχία του διεθνούς ιμπεριαλισμού συνάντησε ποικίλες αντιδράσεις από εταίρους που βλέπουν τον εαυτό τους σε μειονεκτική θέση λόγω της συμφωνίας. Η εισβολή της Σαουδικής Αραβίας, ενός από τους τέσσερεις «χωροφύλακες» στην Υεμένη την περασμένη άνοιξη ήταν μια λυσσασμένη προσπάθεια «προβοκαρίσματος» της όλης διαδικασίας. Η επίθεση της Τουρκίας στους Κούρδους εντάσσεται τόσο στη γενικότερη αποτυχία του Ερντογάν να πατρονάρει τη Συριακή επανάσταση και το Κουρδικό ζήτημα όσο και στο γενικότερο πλαίσιο αλλαγής συσχετισμών σε βάρος της. Ο τρίτος παραγκωνισμένος των εξελίξεων είναι το Ισραήλ.

Το Ισραήλ

Όταν αναφέρεται κανείς στο Ισραήλ, οφείλει να έχει καθαρό ότι δεν πρόκειται για ένα κράτος σαν όλα τα άλλα. Πριν ακόμα από την επίσημη ίδρυσή του το 1948, οι Σιωνιστές ηγέτες είχαν ορίσει αυστηρά την ύπαρξή του σαν ένα Εβραϊκό κράτος -τοποτηρητή των συμφερόντων της Δύσης (αρχικά της Βρετανίας και μετά των ΗΠΑ) πάνω στα εδάφη της ιστορικής Παλαιστίνης[7]. Η δημιουργία του στηρίχτηκε στη γενοκτονία των Παλαιστίνιων και στον συνεχή πόλεμο ενάντια στα Αραβικά κράτη. Το Ισραήλ κατέκτησε τη θέση του μαντρόσκυλου έμπρακτα τόσο λόγω συγκυριών όσο και λόγω του καθορισμένου αδίστακτου τρόπου λειτουργίας της στρατιωτικής μηχανής του που μπορεί να καταστέλλει τους εχθρούς του (και τους εχθρούς των φίλων του) χωρίς να σκέφτεται κανένα πολιτικό κόστος[8]. Με το αζημίωτο ασφαλώς. Από το 1948 μέχρι σήμερα απορροφά σταθερά περισσότερο από το 50% της εξωτερικής στρατιωτικής βοήθειας των ΗΠΑ, ποσά της τάξης των 2-3 δις δολαρίων το χρόνο, ανεξάρτητα από οικονομικές κρίσεις και διακυμάνσεις.

Απολαμβάνει ειδικά προνόμια: Για παράδειγμα μπορεί να ξοδεύει τις επιχορηγήσεις του όχι μόνο για αγορές από την αμερικάνικη βιομηχανία όπλων (όπως συνηθίζεται σε τέτοιου τύπου συμφωνίες) αλλά και για να απορροφά προϊόντα από τη δική του αμυντική βιομηχανία. Από το 2008, οι ΗΠΑ νομικά μπορούν να κάνουν πωλήσεις όπλων σε αραβική χώρα, μόνο με την προϋπόθεση ότι δεν θίγεται από αυτές το Ισραήλ![9]

Με τις πλάτες των ΗΠΑ το Ισραήλ έχει ανεβεί στη 10η θέση της κατάταξης των εξαγωγέων αμυντικών ειδών και μάλιστα με αιχμή την υψηλής τεχνολογίας πολεμική βιομηχανία. Ουσιαστικά κατάφερε να μετασχηματιστεί μέσω των επιδοτήσεων που εισέπραττε αφειδώς σε μια πλούσια βιομηχανική, πλήρως στρατιωτικοποιημένη κοινωνία. Η Παλαιστινιακή εργατική τάξη είναι αυστηρά αποκλεισμένη από τους τομείς υψηλής ειδίκευσης αλλά και από τις θέσεις ανειδίκευτης εργασίας (γεωργία, κατασκευή), όπου προτιμούνται πλέον Αφρικανοί μετανάστες. Το Ισραήλ σήμερα συνδυάζει την πιο προηγμένη τεχνολογία για να εφαρμόζει τις πολιτικές του απαρτχάιντ και να συνεχίζει τους εποικισμούς στη Δυτική Όχθη, με την υφαρπαγή ακόμη περισσότερης Παλαιστινιακής γης.

Κι όμως όλη αυτή η στρατιωτική υπεροπλία στάθηκε ως τώρα ανίκανη να συντρίψει την Παλαιστινιακή αντίσταση. Η περσινή επιδρομή του Νετανιάχου στη λωρίδα της Γάζας αντί για επίδειξη ισχύος αποδείχτηκε μια τρύπα στο νερό. Η διοίκηση Ομπάμα δεν έκρυψε τη δυσφορία της. Η τακτική της ισοπέδωσης είχε πέραση επί εποχής Μπους και Σαρόν, όταν ΗΠΑ και Ισραήλ εξολόθρευαν τους αντιπάλους τους στο όνομα του «πολέμου κατά της τρομοκρατίας»10. Όμως αυτή η συγκυρία έχει παρέλθει. Σήμερα οι ΗΠΑ χρειάζονται ευρεία συναίνεση για να σώσουν τη χαμένη αίγλη τους στη Μέση Ανατολή, κι αυτό σημαίνει διατήρηση των παραδοσιακών συμμάχων και ταυτόχρονα αναζήτηση νέων όπως το Ιράν ή ακόμη και ο Άσαντ. Οι κραυγές του Νετανιάχου και του ακροδεξιού φονταμενταλιστικού συρφετού με τον οποίο σχημάτισε κυβέρνηση ενάντια στην επίτευξη της συμφωνίας ΗΠΑ - Ιράν έπεσαν στο κενό. Ποτέ άλλοτε το Ισραήλ δεν ήταν τόσο παραγκωνισμένο. Από αυτή την κατάσταση ελπίζει να βγει με τη συνεργασία με την Κύπρο και την Ελλάδα. Ουσιαστικά το Ισραήλ λέει ότι αυτό παραμένει ο πραγματικός εγγυητής της ιμπεριαλιστικής κυριαρχιάς στη Μέση Ανατολή και μπορεί να διατηρεί αυτό το ρόλο με ισχυρά μετόπισθεν στην Κύπρο και την Ελλάδα.

Η Ελλάδα

Οι σχέσεις του Ελληνικού καπιταλισμού με τη Μέση Ανατολή δεν είναι πρόσφατες. Από τη δεκαετία του ’50 εφοπλιστές και βιομήχανοι ανέλαβαν κεντρικό ρόλο στις οικονομικές δραστηριότητες της περιοχής. Ελληνικά τάνκερ μετέφεραν το πετρέλαιο, τεχνικές εταιρίες σχεδίασαν και κατασκεύασαν από πλατφόρμες πετρελαίου μέχρι οικιστικά συγκροτήματα και βασιλικά ανάκτορα. Χιλιάδες Έλληνες -κυρίως τεχνικοί- αναζήτησαν την τύχη τους -δουλεύοντας για τους «πετρελαιάδες». Αναφέρεται ότι το πρώτο υπερ-δεξαμενόπλοιο που καθελκύστηκε από τη διώρυγα το Σουέζ ανήκε στον μεγιστάνα Αριστοτέλη Ωνάση. Αντίστοιχα, οι Ελληνικές κυβερνήσεις φρόντιζαν να διατηρούν στενές σχέσεις με τα Αραβικά καθεστώτα, από τους Σαουδάραβες πρίγκηπες μέχρι τον Σαντάμ Χουσεΐν και τον Νάσερ.

Το τέλος του Ψυχρού Πολέμου το 1990 και η κατάρρευση της ΕΣΣΔ άλλαξαν τον στρατηγικό προσανατολισμό του Ελληνικού καπιταλισμού. Το ενδιαφέρον στράφηκε προς τη δυείσδυση της Δύσης στις πρώην χώρες του Ανατολικού μπλοκ. Η ελληνική αστική τάξη διεκδίκησε για την Ελλάδα τη θέση του ορμητήριου και για τον εαυτό της τον ρόλο του διαμεσολαβητή (ένα πόστο που στο παρελθόν κατείχε η Τουρκία). Πρόκειται για λειτουργία οικονομική, αλλά επίσης διπλωματική, πολιτική και στρατιωτική. Οι έλληνες καπιταλιστές εξαργύρωσαν τις πολύτιμες προσβάσεις των κυβερνήσεων στις Βαλκανικές χώρες, κάνοντας εξαγορές και επενδύσεις στις οικονομίες που κατέρρεαν. Η Ελλάδα ασφαλώς συμμετείχε σε όλους τους βρώμικους ιμπεριαλιστικούς πολέμους, στο εμπάργκο και τους βομβαρδισμούς του ΝΑΤΟ κατά της Σερβίας, συνομιλώντας ταυτόχρονα με το καθεστώς Μιλόσεβιτς.

Το ίδιο και στους πολέμους των ΗΠΑ στη Μέση Ανατολή. Οι Ελληνικές κυβερνήσεις έστειλαν επανειλημμένα φρεγάτες στον Περσικό κόλπο και παραχώρησαν τη βάση της Σούδας για τις πολεμικές επιχειρήσεις των Μπους, ενώ το ελληνικό κεφάλαιο έκλεινε χρυσές δουλειές με τους εισβολείς. Όσες φιλειρηνικές κορώνες κι αν έβγαλαν κατά καιρούς, υπήρξαν κομμάτι της καταστροφής. Κέρδισαν εμπορικά και αναβαθμίστηκαν διπλωματικά. Σε αυτή τη στρατηγική στροφή εντάσσεται η προσέγγιση με το Ισραήλ, που επίσημα εγκαινιάστηκε το 1990 με κυβέρνηση Κων.Μητσοτάκη και έγινε στενότερη από το 2010 με κυβέρνηση Γ.Παπανδρέου.

Σήμερα ο ελληνικός καπιταλισμός θέλει να παραμείνει κέντρο των εξελίξεων πάση θυσία, να ειναι κομμάτι του ιμπεριαλιστικού ελέγχου στη Μέση Ανατολή. Κι αυτό τον βάζει σε παρτίδες με τα πιο αντιδραστικά καθεστώτα της περιοχής. Με αυτούς που δολοφονούν για να τσακίσουν την Παλαιστινιακή αντίσταση και καταστέλλουν την Αραβική άνοιξη. Η ελληνική κυβέρνηση είναι συνένοχη. Η «ιστορική φιλία» μιας προηγούμενης περιόδου με το λαό της Παλαιστίνης μετατράπηκε σε άξονα πίεσης πάνω στη Χαμάς και την Παλαιστινιακή Αρχή προς όφελος του Ισραήλ. Του Ισραήλ που βρέθηκε στριμωγμένο όταν ξέσπασαν οι Αραβικές επαναστάσεις και τώρα «ανασαίνει» αγκαλιά με τούς χασάπηδες των εξεγερμένων.

Αυτός είναι ο πόλος στον οποίο επέλεξε να μπει η ελληνική κυβέρνηση κι ας μιλάνε υποκριτικά Καμμένος και Κοτζιάς για διεθνή σταθερότητα και ασφάλεια. Προβάλλουν επιλεκτικά τις επιθετικές εγκληματικές ενέργειες της Τουρκίας του Ερντογάν, αλλά ο ρόλος της Ελλάδας δεν είναι καλύτερος, απλά βρίσκεται σε διαφορετικό αντιδραστικό στρατόπεδο. Απόψεις που παρουσιάζουν τη συμμαχία Ελλάδας – Ισραήλ σαν κομμάτι υποτέλειας που επιβλήθηκε από τη Γερμανία και την Ε.Ε. μέσω των μνημονίων χάνουν απ’τα μάτια τους την όλη πορεία, τις στρατηγικές επιλογές και κινήσεις του ελληνικού αστισμού.

Το σκληρό ερώτημα είναι, τι δουλειά έχει η αριστερά με αυτές τις επιλογές. Η απάντηση είναι ότι δεν θάπρεπε να έχει καμία. Άλλη μια απογοήτευση από την κυβέρνηση Τσίπρα που θα τη βρούμε μπροστά μας και θα την παλαίψουμε, όποια κυβέρνηση κι αν αναδείξουν οι κάλπες του Σεπτέμβρη. ■

Σημειώσεις

1. Πρόκειται για την επέτειο της «Νάκμπα», της εκδίωξης των Παλαιστινίων από τον τόπο τους. Ο Γ.Δραγασάκης στη δεξίωση που παρέθεσε η πρεσβεία του Ισραήλ στο Μέγαρο Μουσικής εξήγγειλε την εμβάθυνση των Ελληνοϊσραηλινών σχέσεων
2. Χαρακτηριστική η αποχή της από την ψηφοφορία για από το αίτημα 16 Υπ.Εξωτερικών της ΕΕ για σήμανση των ισραηλινών προϊόντων που προέρχονται από τους εποικισμούς στα παλαιστινιακά εδάφη!
3. http://cohen.gr/new/articles/greece-cyprus-israel-relations/3815-2015-06-04-07-54-00#_edn4 , αρθρογραφία στην Jerusalem Post.
4. Σωτήρης Κοντογιάννης, «Οι ανταγωνισμοί πίσω από τις Αποκλειστικές Οικονομικές Ζώνες» , ΣΑΚ Τεύχος 108, «Αποκλειστικές Οικονομικές Ζώνες», ΣΑΚ Τεύχος 98.
5. FIONA MAHARG-BRAVO / REUTERS, «Διχάζει η τιμή του πετρελαίου», Καθημερινή, 03.06.2015
6. Δήμητρα Κυρίλλου «Μέση Ανατολή, αντίσταση στις ιμπεριαλιστικές επεμβάσεις», Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο 2015, σελ. 49-66
7. Οπ.π., σελ. 70-80
8. Ενδεικτικά, 1967: Πόλεμος των 6 ημερών, 1973: Πόλεμος Γιομ Κιπούρ, 1982 και 2006 εισβολή στο Λίβανο, 2008, 2010, 2014 βομβαρδισμοί Γάζας, κ.ο.κ.
9. Anne Alexander, «Israel, the state built for murder», Socialist Worker No 38710.
10. Μερικοί σχολιαστές έφτασαν μέχρι και το σημείο να θεωρούν ότι το Ισραήλ και το Εβραϊκό λόμπι είναι η κορφή της πυραμίδας, ότι από κει υπαγορεύεται η πολιτική των ΗΠΑ, όμως αυτό δεν ευσταθεί.

Βιβλιοκριτική

Σχέδιο Μάρσαλ γι' αυτους, πρώτα βήματα ανασύνταξης για μάς

Μιχάλης Λυμπεράτος

Μετά τον Εμφύλιο

Πολιτικές διαδικασίες και κοινωνική πόλωση στις απαρχές της προδικτατορικής περιόδου

Τιμή 14.95€, 282 σελίδες

Εκδόσεις Νότιος Άνεμος, 2015

Το νέο βιβλίο του ιστορικού Μιχάλη Λυμπεράτου εξετάζει τα χρόνια 1950-'52, αμέσως δηλαδή μετά τον Εμφύλιο. Μέσα από την παράθεση πολλών οικονομικών και ιστορικών στοιχειών χάρη στην πλούσια βιβλιογραφία που στηρίζεται, το βιβλίο επιχειρεί να δώσει την εικόνα της μετεμφυλιακής κοινωνίας, όπως πραγματικά ήταν.

Ιδιαίτερα ενδιαφέρον είναι ότι εντάσσει αυτή την εικόνα στο διεθνές πλαίσιο των ανταγωνισμών του Ψυχρού Πολέμου, ανάμεσα στις Ηνωμένες Πολιτείες και την ΕΣΣΔ, ενώ πηγαίνει πέρα από τους μύθους όσον αφορά το Σχέδιο Μάρσαλ.

Οι ΗΠΑ μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου επιχειρούν να κυριαρχήσουν οικονομικά και πολιτικά στο κομμάτι του κόσμου που θεωρούσαν ότι τους ανήκει. Ήδη, στις αρχές του 1950 ο πόλεμος της Κορέας δείχνει ότι οι συγκρούσεις μπορούν να επεκταθούν στο στρατιωτικό επίπεδο.

Η κατάσταση στην Ελλάδα επηρεάζεται από αυτές τις εξελίξεις. Ένας από τους κυρίαρχους μύθους για εκείνη την περίοδο είναι ότι το Σχέδιο Μάρσαλ βοήθησε στην επανόρθωση της ελληνικής οικονομίας. Το κομμάτι του βιβλίου που αναφέρεται στο Σχέδιο αξίζει την προσοχή μας αφού δίνει την πραγματική εικόνα.

Ο Μ. Λυμπεράτος τονίζει ότι το συντριπτικά μεγαλύτερο μέρος των χρημάτων δεν πήγε ποτέ για ανάπτυξη της βιομηχανίας ή σε άλλα μέτρα ανασυγκρότησης, αλλά χρησιμοποιήθηκε για να συνεχίσει να υπάρχει ένας τεράστιος αναλογικά στρατός και να πληρώνονται οι στρατιωτικές δαπάνες. Άλλωστε, το 50% των χρημάτων του Σχεδίου είχε ξοδευτεί ήδη μέχρι το 1950 για τον εξοπλισμό του εθνικού στρατού απέναντι στον Δημοκρατικό Στρατό (ΔΣΕ).

Επίσης, λόγω της μείωσης της αμερικάνικης βοήθειας που έγινε το 1950, η Ελλάδα αναγκάστηκε να αλλάξει τα οικονομικά της προγράμματα και να «θίξει το πρόγραμμα ανασυγκρότησης», όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται.

Η Ελλάδα συμμετείχε ενεργά στον πόλεμο της Κορέας με δικά της έξοδα. Αρχικά στέλνοντας στρατό χιλίων ανδρών, ενώ στη συνέχεια έφυγαν άλλες δύο αποστολές στις οποίες συνολικά συμμετείχαν 750 στρατιώτες. Οι ΗΠΑ αναζητούσαν «πρόθυμους» συμμάχους.

Ο αρχιστράτηγος και μετέπειτα πρωθυπουργός Παπάγος ήταν από τους βασικούς ενορχηστρωτές της καμπάνιας να μην μειωθούν οι δαπάνες για το στράτευμα, όπως και το μέγεθος του. Ο Παπάγος βρήκε στήριξη στο πρόσωπο του διαβόητου Πρέσβη Purifoy που επεδίωκε να έχει τις καλύτερες δυνατές άκρες στο στρατό. Σε αυτά τα χρόνια έγινε και η πρόσδεση της Ελλάδας στο άρμα του ΝΑΤΟ, συγκεκριμένα στις 18 Φλεβάρη του 1952 μαζί με την Τουρκία.

Οι μόνοι που δεν έχασαν από το Σχέδιο Μάρσαλ ήταν οι μεγαλοβιομήχανοι και οι εφοπλιστές. Στην πράξη το Σχέδιο Μάρσαλ τους εδραίωσε, νομιμοποίησαν τις πρακτικές τους στην Κατοχή, κινήθηκαν κερδοσκοπικά και έκαναν τα δάνεια που τους δόθηκαν χρυσές λίρες και αποταμιεύσεις στο εξωτερικό.

Είναι χαρακτηριστικό ότι οι Έλληνες βιομήχανοι κατείχαν την πέμπτη θέση στον κόσμο σε σχέση με τα δάνεια που πήραν! Έτσι, φτιάχτηκαν τα «τζάκια» που δυστυχώς ανθούν μέχρι σήμερα.

Εξίσου χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι και η περίπτωση των Ελλήνων εφοπλιστών. Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη Ωνάση, τα ποντοπόρα πλοία από το 1940 έως το 1949 είχαν εξασφαλίσει κέρδη 7,5 τρις δραχμές. Μετά τον εμφύλιο, οι ΗΠΑ πρόσφεραν 100 Liberties στην Ελλάδα για την ανασυγκρότηση της ναυτιλίας. Τα πλοία αυτά πουλήθηκαν στο 100% της αξίας τους. Οι εφοπλιστές *«πλήρωσαν το 25% και τα υπόλοιπα τα εγγυήθηκε το ελληνικό κράτος για να αποπληρωθούν σε 17 χρόνια»*.

Τα χρήματα από το Σχέδιο Μάρσαλ ποτέ δεν πήγαν για να αντιμετωπιστεί η κοινωνική καταστροφή μετά τον πόλεμο και οι τεράστιες κοινωνικές ανισότητες. Η ανεργία έφτασε στο 20%, 2,5 εκατομμύρια

άτομα εξαρτιόνταν από την κρατική βοήθεια, 167 χιλιάδες οικογένειες δεν είχαν που να στεγαστούν, ενώ οι αρρώστιες θέριζαν. Μόνο οι φυματικοί είχαν φτάσει τις 500 χιλιάδες.

Το άλλο χαρακτηριστικό της περιόδου που περιγράφεται στο βιβλίο είναι η μεγάλη πολιτική αστάθεια. Η αστική τάξη έβγαινε νικήτρια μετά το τέλος του εμφυλίου όμως τα κόμματα της ήταν διαλυμένα για να καταφέρουν να δημιουργήσουν μια σταθερή κυβέρνηση, η οποία θα είχε τον έλεγχο, όπως επεδίωκαν και οι Αμερικάνοι.

Από τον Μάρτη του 1950 μέχρι το Νοέμβρη του 1952, όταν και ανέλαβε πρωθυπουργός ο Παπάγος, υπήρξαν τέσσερις κυβερνήσεις με εναλλαγή στην πρωθυπουργία από τους Σ. Βενιζέλο και Ν. Πλαστήρα.

Η αριστερά επεδίωκε να ανασυγκροτηθεί μετά την ήττα στον εμφύλιο. Το 1950 δημιουργείται η "Δημοκρατική Παράταξη", η συνεργασία αριστερών και κεντρώων δυνάμεων με αποκλεισμένο όμως το παράνομο ΚΚΕ και καταφέρνει να συγκεντρώσει 10%. Δεν έχει διάρκεια αφού αυτοδιαλύεται εξαιτίας των εσωτερικών της αντιφάσεων.

Στην συνέχεια με προσπάθειες του ΚΚΕ λειτουργεί η εφημερίδα "Δημοκρατικός" που θέτει το ζήτημα της δημιουργίας ενός ευρύτερου αριστερού μετώπου (κλείνει τον Γενάρη του '51) και έπειτα το πρώτο τρίμηνο του 1951 λειτουργεί η πολιτική κίνηση "Δημοκρατικός Συναγερμός" που κατεβαίνει στις δημοτικές εκλογές σημειώνοντας δυναμική παρουσία ειδικά στις μεγάλες πόλεις και τις εργατογειτονιές της Αθήνας. Έτσι άνοιξε ο δρόμος για την δημιουργία της ΕΔΑ, τον Αύγουστο του '51, λίγο πριν τις βουλευτικές εκλογές όταν και εξέλεξε 10 βουλευτές.

Τα βασικά ζητήματα που υποστήριζε η ΕΔΑ ήταν οι δημοκρατικές μεταρρυθμίσεις, η γενική αμνηστία και η κατάργηση των πιστοποιητικών κοινωνικών φρονημάτων, ενώ προσπαθούσε να καταρτίσει ένα πρόγραμμα οικονομικής ανασυγκρότησης.

Ήταν ένα κόμμα προσηλωμένο "στην αρχή της συνταγματικής νομιμότητας", δεν ήταν αντίθετη "στις οικονομικές ενισχύσεις από τους συμμάχους" και είχε ψηλά τα "εθνικά θέματα", ειδικά το Κυπριακό. Προσπάθησε να προβάλλει τις διεκδικήσεις των εργαζόμενων, των αγροτών, του νεολαιίστικου κινήματος για την Παιδεία και την Κύπρο, να κάνει κριτική στο Σχέδιο Μάρσαλ. Σε κάθε κεφάλαιο του βιβλίου ο συγγραφέας δίνει τη θέση της σε σχέση με τα ζητήματα που εξετάζει.

Σε αυτό το διάστημα δεν έλειψαν οι κινητοποιήσεις για την καλυτέρευση της ζωής της εργατικής τάξης και των φτωχών από τους ίδιους. Για παράδειγμα, ανάμεσα στο Μάιο ως τον Οκτώβριο του 1950 έγιναν 79 απεργίες με συμμετοχή πάνω από 150 χιλιάδων απεργών, όπως η απεργία των καθηγητών και των δασκάλων.

Μεγάλες κινητοποιήσεις έγιναν από τους φοιτητές για την Παιδεία, όπως η αποχή 12 χιλιάδων φοιτητών που ξεκίνησε τον Δεκέμβρη του 1950 με σύνθημα «να σπουδάσουν και οι φτωχοί».

Δυναμικές ήταν ακόμα οι κινητοποιήσεις για το Κυπριακό με μεγάλα συλλαλητήρια και συγκρούσεις με την αστυνομία τον Μάρτη και τον Ιούλη του '50, καθώς και τον Νοέμβρη του '51.

Όμως, και η προσπάθεια συγκρότησης της αριστεράς και οι κοινωνικοί αγώνες είχαν να αντιμετωπίσουν την βάρβαρη κρατική καταστολή και το μετεμφυλιακό αστυνομικό κράτος. Βασικό ήταν το ζήτημα των εξόριστων και των φυλακισμένων. Παρόλο που υπήρχαν υποσχέσεις από τις κεντρώες κυβερνήσεις Σ. Βενιζέλου και Πλαστήρα (ειδικά του δεύτερου) ότι θα λυθεί το ζήτημα, η "Δημοκρατική", εφημερίδα της ΕΔΑ, υπολόγιζε ότι στις αρχές του 1952 υπήρχαν ακόμα 60 χιλιάδες εξόριστοι και φυλακισμένοι. Μπορεί να είχε γίνει διεθνές ζήτημα, ειδικά μετά τις καταγγελίες για το κολαστήριο της Μακρονήσου, αλλά οι απελευθερώσεις λιγόστευαν από το 1951 έως το 1955 κάθε χρόνο, σύμφωνα με τα στοιχεία του βιβλίου.

Ταυτόχρονα, συνεχίζονταν οι συλλήψεις και οι θανατικές καταδίκες. Κορυφαίο είναι το παράδειγμα του Νίκου Μπελογιάννη που συνελήφθη και εκτελέστηκε μαζί με άλλους αγωνιστές το Μάρτη του 1952.

Η κρατική Ασφάλεια διέλυσε ακόμα και την Πανελλήνια Ένωση Οικογενειών Εκτοπισμένων και Φυλακισμένων που έκανε καμπάνιες για την απελευθέρωση τους με το πρόσχημα ότι διενεργούσε "παράνομους εράνους".

Η νέα συγγραφική προσπάθεια του Μ. Λυμπεράτου αξίζει να διαβαστεί για ένα ακόμα λόγο, όπως αναφέρει και ο ίδιος στο επίμετρο του βιβλίου, για *"το αίσθημα αναλογίας που γεννούν πολλές πλευρές της οικονομικής και κοινωνικής πραγματικότητας στις αρχές της δεκαετίας του 1950 με τα συμβαίνοντα σήμερα"*.

Νεκτάριος Δαργάκης

Χρήσιμες περιγραφές, λάθος συμπεράσματα

Κωστής Χατζημιχάλης

Κρίση χρέους και υφαρπαγή γης

Τιμή 12.78€, 168 σελίδες

Εκδόσεις ΚΨΜ, 2014

Την ώρα που δημόσια γη και κρατικές επιχειρήσεις ετοιμάζονται για ξεπούλημα στα πλαίσια του τρίτου Μνημόνιου, το βιβλίο του Κωστή Χατζημιχάλη «Κρίση χρέους και υφαρπαγή γης» προσφέρει μια αναλυτική και πολύ χρήσιμη περιγραφή της κλιμάκωσης των ιδιωτικοποιήσεων, ιδιαίτερα στον τομέα της γης και γενικότερα του χώρου.

Εντυπωσιάζει το πλήθος των πληροφοριών και των επιχειρημάτων, αποτέλεσμα και πρωτογενούς έρευνας, με τα οποία ο συγγραφέας, καθηγητής στο Χαροκόπειο πανεπιστήμιο, με συνοπτικό αλλά εξαιρετικά ολοκληρωμένο τρόπο, αναδεικνύει ένα από τα κεντρικά ζητήματα – και μέτωπα– για το κίνημα αντίστασης στα Μνημόνια τα τελευταία χρόνια. Στο κέντρο του βιβλίου βρίσκεται η υφαρπαγή γης στην Ελλάδα από το ξένο και ελληνικό κεφάλαιο.

Σύμφωνα με τον Χατζημιχάλη, τα Μνημόνια και η κρίση χρέους μπορεί να αποτέλεσαν κομβικό σημείο καμπής στη βιαιότητα και την κλιμά-

κωση αυτής της διαδικασίας, αλλά η «επιχείρηση υφαρπαγή» ξεκίνησε από αρκετά νωρίτερα. Ξεκινώντας με μια ιστορική αναδρομή, ο συγγραφέας αναλύει το ρόλο που έπαιξαν αλλαγές *«που ευνόησαν τη 'νόμιμη' υφαρπαγή δημόσιας γης, δηλαδή τη σταδιακή ιδιωτικοποίηση ή/και την εκχώρηση με πολύ μικρό αντίτιμο»*: η ανάπτυξη μεταφορικών υποδομών με συμβάσεις παραχώρησης, η δημιουργία των διαβόητων Συμπράξεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ), η δημιουργία ανεξάρτητων ΑΕ για την «αξιοποίηση» ακίνητης περιουσίας, τα ολυμπιακά έργα κλπ.

Το δεύτερο κεφάλαιο, που είναι και το πιο δυνατό μέρος του βιβλίου, καταλήγει με την «υφαρπαγή γης» των καιρό των Μνημονίων. Εδώ αναλύεται ο ρόλος του ΤΑΙΠΕΔ και οι απόπειρες ιδιοποίησης χώρων όπως ο αιγιαλός, οι δασικές εκτάσεις, οι αρχαιολογικοί χώροι. Προσδίδοντας μια ευρύτερη έννοια στον όρο «γη», εντάσσει στη διαδικασία «υφαρπαγής» τους υδάτινους πόρους, το υπέδαφος, τη βιοποικιλότητα, αλλά και την εκποίηση της ΔΕΗ, τους αγωγούς αερίων, τις μεγάλης κλίμακας εγκαταστάσεις ΑΠΕ (ανεμογεννήτριες, φωτοβολταϊκά), μέχρι και τις υποθηκευμένες κατοικίες. Από αυτή την άποψη, της συγκέντρωσης δηλαδή σε ένα τόμο πολλών στοιχείων συνολικά για την εκποίηση του δημόσιου πλούτου, το βιβλίο του Κωστή Χατζημιχάλη μπορεί να χαρακτηριστεί και ως βιβλίο αναφοράς, όχι μόνο για έρευνα, αλλά και για τις μάχες που έχει να δώσει το κίνημα ενάντια στις ιδιωτικοποιήσεις, την καταστροφή του περιβάλλοντος, τους πλειστηριασμούς των κατοικιών κλπ.

Όμως, δυστυχώς, εκεί αρχίζουν τα αδύνατα σημεία του βιβλίου. Το μεγαλύτερο πρόβλημά του είναι η βασική αντίληψη του συγγραφέα για την λειτουργία του ίδιου του καπιταλισμού. Ο Χατζημιχάλης οδηγείται στο συμπέρασμα ότι ο σύγχρονος καπιταλισμός αντιμετωπίζει τα προβλήματά του με «συσσώρευση μέσω υφαρπαγής». Μιας υφαρπαγής γης, με την διευρυμένη έννοια που δίνει ο ίδιος στον όρο και περιλαμβάνει και τις ιδιωτικοποιήσεις δημοσίων υπηρεσιών και γενικότερα την εκποίηση του δημόσιου πλούτου ή την καταπάτηση της γης προς όφελος ιδιωτικών συμφερόντων (πχ των βουνοκορφών για τη δημιουργία γιγάντιων πάρκων με ανεμογεννήτριες ή των παραλιών για τεράστιες τουριστικές επενδύσεις).

Έτσι, στα πλαίσια της θεωρητικής τεκμηρίωσης στο πρώτο μέρος του βιβλίου, ο συγγραφέας «φλερτάρει» με την ιδέα πως *«ο καπιταλισμός για την επιβίωσή του χρειάζεται πάντα 'κάτι απ' έξω'... για να επιβάλλει βίαιες διαδικασίες πρωταρχικής συσσώρευσης»*. Από τη μια πλευρά, αποφεύγει να ταυτίσει την πρωταρχική συσσώρευση που αναφέρει ο Μαρξ στο Κεφάλαιο (ως προϋπόθεση της εμφάνισης των καπιταλιστικών σχέσεων παραγωγής), με τις σύγχρονες διαδικασίες «υφαρπαγής» (αφού η τελευταία, όπως παραδέχεται ο ίδιος *«δεν διαχωρίζει τους άμεσους παραγωγούς από τα μέσα παραγωγής, ούτε δημιουργεί προλετάριους»*). Όμως, στη συνέχεια εισάγει την ίδια αντίληψη από την πίσω πόρτα τονίζοντας ότι η σημερινή στρατηγική του καπιταλισμού είναι «η κλοπή συλλογικού πλούτου με κοινοβουλευτικές μορφές ληστείας.. μια κλοπή ενθηκευμένης αξίας που εμπεριέχεται στα μέσα συλλογικής κατανάλωσης και αναπαραγωγής».

Ο Χατζημιχάλης απαριθμεί ένα φάσμα δυσάρεστων χαρακτηριστικών του σύγχρονου καπιταλισμού και ειδικότερα της εποχής των Μνημονίων στην Ελλάδα, κατατάσσοντάς τα σχεδόν όλα ως «υφαρπαγή» και «κλοπή». Όμως, μια τέτοια αντιμετώπιση δεν οδηγεί πολύ μακριά. Μπορεί από τον 19ο αιώνα που ο Προυντόν κατάγγελνε ότι «η ιδιοκτησία είναι κλοπή», μέχρι τις σημερινές συνθήκες άγριας νεοφιλελεύθερης λεηλασίας μισθών, συντάξεων, δημόσιων εκτάσεων κλπ, η ιδέα ότι η κλοπή έχει αντικαταστήσει την εκμετάλλευση να είναι ελκυστική για εκατομμύρια ανθρώπους που υποφέρουν. Αλλά απέχει πολύ από μα ολοκληρωμένη μαρξιστική ανάλυση της σύγχρονης φάσης του καπιταλισμού.

Το πρόβλημα με αυτήν την προσέγγιση (που στα περισσότερα σημεία της κινείται στα πλαίσια της ανάλυσης του αμερικάνου μαρξιστή Ντέιβιντ Χάρβεϊ) είναι ότι παρουσιάζει στοιχεία που πάντα συνόδευαν την καπιταλιστική συσσώρευση – όπως η «υφαρπαγή» κάποιων κεφαλαίων από κάποια άλλα στη διάρκεια του κύκλου ύφεσης-άνθησης-ύφεσης, καθώς και οι επιθέσεις στους μισθούς και τις συνθήκες εργασίας– ως μια υποτίθεται «καινούργια» στρατηγική καπιταλιστικής συσσώρευσης «μέσω της υφαρπαγής». Όμως, αυτή η διαδικασία δεν δίνει τη δυνατότητα στην καπιταλιστική τάξη ως σύνολο να συσσωρεύσει περισσότερο.

Ό,τι ισχύει για την υφαρπαγή κάποιων (κρατικών) κεφαλαίων από κάποια άλλα (ιδιωτικά), ισχύει επίσης και για συγκεκριμένες μορφές υφαρπαγής που υφίστανται τμήματα του πληθυσμού. Για παράδειγμα, η βίαια έξωση-εκδίωξη-αρπαγή των κατοικιών από τα φτωχά στρώματα στις υποβαθμισμένες συνοικίες στα κέντρα των μεγαλουπόλεων προκειμένου να υπάρξει «οικιστική ανάπτυξη» από συμπλέγματα κατασκευαστικών εταιριών και τραπεζών, δεν δημιουργεί νέα αξία ή υπεραξία για την καπιταλιστική τάξη ως σύνολο, ούτε προσφέρει στη συνολική καπιταλιστική συσσώρευση.

Όμως, όπως γράφει ο Πάνος Γκαργκάνας σε ένα παλιότερο τεύχος αυτού του περιοδικού: *«Η 'υφαρπαγή' δεν μπορεί να υποκαταστήσει την εκμετάλλευση σαν ερμηνεία για την παραγωγή υπεραξίας μέσα στον καπιταλισμό. Η λεηλασία μισθών και του κοινωνικού μισθού είναι εντατικοποίηση της εκμετάλλευσης, η ιδιωτικοποίηση των κρατικών επιχειρήσεων είναι μεταβίβαση από*

έναν καπιταλιστικό τομέα σε έναν άλλον, καθώς δεν μπορούμε να θεωρήσουμε τις ΔΕΚΟ ως μη καπιταλιστικές. Η πηγή της συσσώρευσης, η δύναμη του κεφάλαιου βρίσκεται εκεί που παράγεται η υπεραξία».

Ο Χατζημιχάλης δεν αρνείται, βέβαια, την εκμετάλλευση της εργατικής δύναμης ως πηγή υπεραξίας. Αλλά θεωρεί ότι η συμμετοχή στη διαδικασία συσσώρευσης είναι υποβαθμισμένη στο σύγχρονο καπιταλισμό. Αντίθετα, κατ' αυτόν *«η υφαρπαγή γης και η γαιοπρόσοδος αποκτούν ξανά τον κομβικό ρόλο στη διεθνή οικονομία ως αποτέλεσμα σχέσεων χρηματιστικοποίησης»*.

Το θεωρητικό υπόβαθρο της ανάλυσης του συγγραφέα έχει άμεσες συνέπειες στις επιλογές που προτείνει σαν στρατηγική για το κίνημα, για την αντίσταση ενάντια στα Μνημόνια. Μετατοπίζει το κέντρο βάρους αυτής της αντίστασης από τους χώρους δουλειάς στα «πολυσυλλεκτικά κινήματα» ενάντια στις διάφορες πλευρές της υφαρπαγής γης, ενάντια στις εξορύξεις χρυσού στη Χαλκιδική, για την υπεράσπιση του αιγιαλού κλπ *«από τη στιγμή που οι παραδοσιακοί αγώνες των εργατικών συνδικάτων είτε απουσιάζουν, είτε είναι απομαζικοποιημένοι»*. Πέρα από το γεγονός ότι είναι κυριολεκτικά αντιστροφή της πραγματικότητας να μιλάει κανείς για «απουσία εργατικών αγώνων» στην Ελλάδα τα τελευταία έξη χρόνια, το πραγματικό πρόβλημα μιας τέτοιας αντιμετώπισης φαίνεται όταν μπαίνει το ερώτημα του ποιοι θα αντισταθούν πχ στην «υφαρπαγή»-ιδιωτικοποίηση της ΔΕΗ. Κατά τον συγγραφέα η αντίσταση δεν μπορεί να έρθει από τους εργαζόμενους στη ΔΕΗ γιατί αυτοί *«είχαν προνόμια που δημιουργούσαν έντονες ανισότητες στην εργατική τάξη και οι συνδικαλιστές έλυναν και έδεναν»*! Το γεγονός ότι αυτοί οι ίδιοι εργαζόμενοι έκαναν δυο φορές κατάληψη των μηχανογραφικών κέντρων για να σταματήσουν το διαβόητο χαράτσι στις φτωχές οικογένειες (ένα κλασικό παράδειγμα «υφαρπαγής»), περνάει απαρατήρητο.

Η αριστερά, και σίγουρα η αντικαπιταλιστική αριστερά, πάντα βρέθηκε δίπλα στα κινήματα ενάντια στην καπιταλιστική υφαρπαγή γης κάθε είδους, όχι μόνο ως συμπαραστάτης, αλλά και ως οργανωτής της αντίστασης –από τους παραπηγματούχους του Περάματος πριν ακριβώς 40 χρόνια μέχρι τις Σκουριές σήμερα. Από αυτή την άποψη είναι πολύ άδικη η κατηγορία που της απευθύνει ο συγγραφέας ότι μέχρι σήμερα θεωρούσε αυτά τα ζητήματα «δευτερεύουσας σημασίας».

Παρά το άνισο αποτέλεσμα, το βιβλίο του Κωστή Χατζημιχάλη είναι πραγματικά εξαιρετικά ενδιαφέρον και πολύ χρήσιμο γιατί παρουσιάζει μια συνολική και πειστική εικόνα του τι σημαίνουν οι Μνημονιακές επιθέσεις. Αξίζει να διαβαστεί, έχοντας, όμως, σαν οδηγό ότι «οι αλυσίδες σπάζουν εκεί που φτιάχνονται», όπως έγραφε η Ρόζα Λούξεμπουργκ. Στους χώρους δουλειάς, εκεί που γίνεται η συσσώρευση στον καπιταλισμό μέσα από την εκμετάλλευση της εργατικής τάξης. Αυτό είναι κάτι που ισχύει και τις μέρες μας, περισσότερο από έναν αιώνα πριν.

Κώστας Πίττας

Έλλειμμα Στρατηγικής

Πέτρος Παπακωνσταντίνου

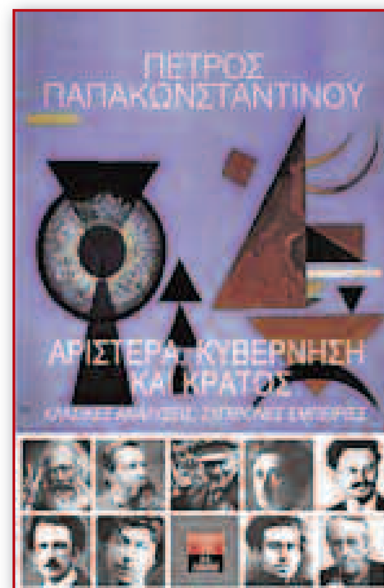
Αριστερά, Κυβέρνηση και Κράτος

Τιμή 18€, 386 σελίδες

Εκδόσεις ΑΑ Λιβάνης, 2015

Ο επεξηγηματικός υπότιτλος, «κλασσικές αναλύσεις, σύγχρονες εμπειρίες», είναι ο λόγος που αυτό το βιβλίο έχει προκαλέσει το ενδιαφέρον των αγωνιστών/τριών της Αριστεράς. Οι μεγάλες μετατοπίσεις και αλλαγές των τελευταίων χρόνων έχουν φέρει στην επιφάνεια αντιπαραθέσεις που θεωρούνταν ξεπερασμένες και ιστορικές εμπειρίες που έμοιαζαν να ανήκουν σε σκονισμένες βιβλιοθήκες.

Οπότε είναι λογικό να προξενεί ενδιαφέρον ένα βιβλίο που όπως υπόσχεται η παρουσίαση στο εσώφυλλό του: *«ζωντανεύει τις ζωηρές και γόνιμες διαμάχες ανάμεσα στα διάφορα ρεύματα της μαρξιστικής σκέψης σε εύρος 170 χρόνων...»*.

Ο τρόπος που ο συγγραφέας επιλέγει να κάνει αυτή την παρουσίαση είναι μιας μορφής ανθολόγιο. Χωρίζει το βιβλίο σε οχτώ κεφάλαια, από τα οποία ακολουθούν αποσπάσματα από γνωστά και λιγότερο γνωστά κείμενα των «κλασσικών» και πιο σύγχρονων μαρξιστών –ή με αναφορά στο μαρξισμό- διανοούμενων. Και πράγματι τα ζητήματα που θίγονται συνοψίζουν την πολύπλευρη συζήτηση που αναπτύσσεται: Κρίσεις και επαναστατικές δυνατότητες, ο Γόρδιος Δεσμός του κράτους, Κράτος εξαίρεσης και φασιστική απειλή, Ενιαίο Μέτωπο, πόλεμος θέσεων και μεταβατικό πρόγραμμα, Η αριστερή κυβέρνηση στη δοκιμασία της Ιστορίας, Η πείρα της Λατινικής Αμερικής, Εθνικό κράτος, «παγκοσμιοποίηση» και Ευρωπαϊκή Ένωση, Το κόμμα, το κράτος, ο λαός.

Είναι μια αξιέπαινη προσπάθεια. Επίσης φιλόδοξη. Ποιο είναι το αποτέλεσμα; Τι συμπεράσματα βγάζει για παράδειγμα ο συγγραφέας (Π.Π) από τις εμπειρίες της *«Αριστερής κυβέρνησης στη δοκιμασία της ιστορίας;»* Αυτό το κεφάλαιο είναι από πολλές απόψεις ο άξονας γύρω από τον οποίο περιστρέφεται ολόκληρο το βιβλίο. Μια πρώτη παρατήρηση είναι ότι η ίδια η ιστορία έχει συνοψιστεί μέχρι σημείου εξαφάνισης, έλλειψη που δεν αναπληρώνει η παράθεση κάποιων αποσπασμάτων στο ανθολόγιο, όπως για τα κορντόνες στη Χιλή του Αλιέντε.

Στο επίπεδο των συμπερασμάτων ο συγγραφέας δεν διστάζει να κατα-

δικάσει για παράδειγμα την «στρατηγική των σταδίων» ως υπεύθυνη για τις ήττες είτε της Ισπανικής Επανάστασης είτε της Χιλής το 1970-73. Αυτή την στρατηγική εγκαινίασε η σταλινική Κομιντέρν στα μέσα της δεκαετίας του '30 και σύμφωνα με τα λόγια του συγγραφέα του βιβλίου συνοψιζόταν στο εξής: *«πρώτα δημοκρατικός αγώνας για την απόκρουση του φασισμού και μόνο ύστερα, σε δεύτερο χρόνο, σοσιαλιστική επανάσταση (αντί του σωστού, που θα ήταν: μέσα από τον αγώνα εναντίον του φασισμού για την σοσιαλιστική επανάσταση»*.

Σωστά επισημαίνεται ότι *«η αντικειμενική δυναμική των ταξικών αγώνων στη συγκεκριμένη συγκυρία δεν μπορούσε να στριμωχτεί στα εγκεφαλικά καλούπια της οποιαδήποτε ηγεσίας»* και οι «λαϊκές μάζες» δεν *«περιορίστηκαν στον στενό κορσέ του αστικοδημοκρατικού 'μίνιμουμ προγράμματος αλλά εξαπέλυσαν από την πρώτη στιγμή κατά κύματα επιθέσεις κατά των κυρίαρχων τάξεων»*.

Σωστά, αλλά ποια στρατηγική, πήγαινε μπροστά αυτές τις «επιθέσεις», και ποια έσπαγε τα «κύματα» για να τα πισωγυρίσει; Σε αυτό το σημείο ο συγγραφέας επιλέγει περίτεχνες διατυπώσεις που επί της ουσίας δικαιολογούν την στρατηγική που στην ίδια σελίδα δηλώνει ότι χρεοκόπησε. Ετσι, μπορεί η στρατηγική των σταδίων που ακολουθούσε η Κομιντέρν να χρεοκόπησε αλλά για τον συγγραφέα αυτό δεν σημαίνει χρεοκοπία: *«αυτής καθαυτής της γραμμής της εργατικής κυβέρνησης. Αντίθετα, παρ' όλες τις αντιφάσεις και τις οργανικές αδυναμίες τους, οι αριστερές κυβερνήσεις των δυο Λαϊκών Μετώπων έπαιξαν ρόλο καταλύτη»*, γράφει ο Π.Π. Καταρχήν, η έμμεση και ταχυδακτυλουργική ταύτιση των Λαϊκών Μετώπων με τις «εργατικές κυβερνήσεις» που περιέγραφε η Κομιντέρν στην επαναστατική της περίοδο είναι απολύτως λάθος. Οι κυβερνήσεις του Λαϊκού Μετώπου ήταν κυβερνήσεις ταξικής συνεργασίας, όχι «εργατικές».

Κι όσο αλήθεια είναι ότι οι «λαϊκές μάζες» πήγαν πολύ μακρύτερα από κει που ήθελαν να τις σταματήσουν οι ηγεσίες τους, άλλο τόσο αλήθεια είναι ότι σε αυτή την κίνηση δεν είχαν πολιτικό στήριγμα ανεξάρτητο από τα κόμματα που κήρυτταν τον αυτοπεριορισμό και τον συμβιβασμό. Και γι' αυτό ηττήθηκαν. Η λογική ότι οι «αριστερές κυβερνήσεις» μπορεί να λειτουργήσουν σαν καταλύτης δεν απαντά στο ερώτημα ποια αντιπολίτευση έχουν από τα αριστερά τους και με ποιο προσανατολισμό.

Υπάρχουν ιστορικές εμπειρίες, πιο πρόσφατες, τις οποίες αναφέρει επί τροχάδην ο συγγραφέας χωρίς να λέει «όλη την ιστορία». Επισημαίνει για παράδειγμα ότι οι μαζικές οργανώσεις της επαναστατικής αριστεράς στην Ιταλία στήριζαν το σύνθημα για αριστερή κυβέρνηση στα μέσα της δεκαετίας του '70 με την ελπίδα ότι θα στρέψουν το Ιταλικό Κομμουνιστικό Κόμμα προς τα αριστερά και μακριά από τον «ιστορικό συμβιβασμό» με την Χριστιανοδημοκρατία.

Δεν λέει, όμως, την συνέχεια. Κατέβηκαν στις εκλογές του 1976 έχοντας επικεντρώσει όλες τις ελπίδες τους στην εκλογή μιας τέτοιας κυβέρνησης που θα λειτουργούσε σαν «καταλύτης». Τα εκλογικά τους αποτελέσματα ήταν φτωχά, αλλά αυτό δεν ήταν το μεγάλο πρόβλημα. Έχοντας στηρίξει όλη την στρατηγική τους στον «καταλύτη» μπήκαν σε μια βαθιά κρίση όταν το ΙΚΚ επέλεξε την στήριξη της δεξιάς κυβέρνησης. Η σημερινή επαναστατική αριστερά δεν πρέπει να επαναλάβει παρόμοια λάθη.

Από αυτή την άποψη, η προσπάθεια του συγγραφέα να γενικεύσει στο επίπεδο της σύγχρονης στρατηγικής επαναλαμβάνει παλιά λάθη. Γράφει για παράδειγμα ότι μια *«πραγματικά αξιόμαχη αριστερή κυβέρνηση θα μπορούσε να παίξει διευκολυντικό ρόλο σε μια μακρόχρονη διαδικασία σταδιακής συγκρότησης δυαδικής εξουσίας»*. Και ισχυρίζεται ότι αυτό είναι μια «δυαδική εξουσία νέου τύπου»:

«Εδώ δεν έχουμε να κάνουμε με μια δυνάμει εξουσία των εργαζομένων που συγκροτείται εντελώς ανεξάρτητα, έξω και ενάντια στο κράτος και ετοιμάζεται για την τελική 'έφοδο', ούτε για το προσφιλές στον ευρωκομμουνισμό και την παλιά σοσιαλδημοκρατία σχήμα των σοσιαλιστικών 'νησίδων' που αναδύονται σταδιακά μέσα από το καπιταλιστικό περιβάλλον, φτιάχνοντας το δικό τους διαρκώς επεκτεινόμενο αρχιπέλαγος. Έχουμε να κάνουμε με μια δυαδική εξουσία που αναπτύσσεται και έξω αλλά και μέσα στο κράτος – όπως άλλωστε και η αστική εξουσία, που επεκτείνεται τριχοειδώς με χίλιες δυο φλέβες στην κοινωνία των πολιτών».

Υπάρχει μια θεμελιώδης διαφορά ανάμεσα στον τρόπο που η αστική τάξη ανέβηκε στην εξουσία με τον τρόπο που θα το κάνει η εργατική τάξη. Η πρώτη ξεκίνησε ως μια εκμεταλλεύτρια τάξη που αναπτύχθηκε στους πόρους της παλιάς κοινωνίας και έγινε κυρίαρχη πολιτικά όταν είχε κυριαρχήσει οικονομικά και εν μέρει ιδεολογικά. Δεν ισχύει το ίδιο με την εργατική τάξη. Γι' αυτό η «δυαδική εξουσία» οι θεσμοί που χτίζει η τάξη στις μεγάλες στιγμές της ταξικής πάλης δεν μπορεί παρά να είναι σύντομη. Οι αναφορές στο «μακρόχρονο» και «σταδιακό» έχουν ξανακουστεί από ρεύματα στην αριστερά, πχ στην Γερμανική Επανάσταση, και πάντα κατέληγαν στην απορρόφηση των οργανώσεων που είχε χτίσει η τάξη στο αστικό κράτος ή στην συνδικαλιστική γραφειοκρατία.

Ο Π.Π στηρίζεται στις αναλύσεις του «μαρξιστή αντιπρόεδρου της Βολιβίας» Αλβάρο Λινέρα για να στηρίξει αυτή την προοπτική. Η πιο διάσημη φράση του Λινέρα, στις αρχές της προεδρίας Μοράλες, ήταν ότι αυτό που υπήρχε σαν ρεαλιστική προοπτική ήταν «40, 50 χρόνια ανάπτυξης του καπιταλισμού των Άνδεων». Κι η κυβέρνηση Μοράλες, αυτή τη στρατηγική προσπαθεί να υλοποιήσει, ερχόμενη σε σύγκρουση με κομμάτια του κινήματος που την ανέδειξε.

Η πορεία προς την «δυαδική εξουσία» δεν είναι προφανώς υπόθεση μιας «νύχτας». Οι επαναστάτες έχουν να κάνουν σκληρή και «μακρόχρονη» δουλειά, για να κερδίσουν τα πιο πρωτοπόρα τμήματα της τάξης σε αυτή την προοπτική. Όχι με αφηρημένη προπαγάνδα, αλλά με όπλο την στρατηγική του ενιαίου μετώπου στις μάχες που δίνει ή πρέπει να δώσει η τάξη –οικονομικές και πολιτικές. Σε αυτές τις μάχες, όμως, χρειαζόμαστε μια στρατηγική πυξίδα που να δείχνει την σωστή κατεύθυνση και ένα κόμμα που να ξέρει να την χειρίζεται. Αυτό είναι το δίδαγμα των *«κλασσικών αναλύσεων και των σύγχρονων εμπειριών»*.

Λέανδρος Μπόλαρης